

SISÄLLYSLUETTELO

TAKOMA LYHYESTI JA AVAINLUVUT.....	3
TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS.....	4
TAKOMAN ARVOT JA TAVOITTEET.....	5
STRATEGIA JA ASIAKASTOIMIALAT.....	6
TAKOMAN TYÖKALUPAKKI.....	7
TAKOMA COMPONENTS.....	8
HALLITUS JA JOHTO.....	12
SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ.....	14
RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN VALVONTA.....	18
TILINPÄÄTÖS 1.11.2010 - 31.10.2011.....	21

TIETOJA SIJOITTAJILLE

YHTIÖKOKOUS

Takoma Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään Tampereella tammikuun 31. päivänä 2012 alkaen klo 10.00 Technopolis Yliopistonrinteen Hackman-salissa, Kalevantie 2, Tampere.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on viimeistään 19.1.2012 rekisteröity Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistaja, jonka osakkeet on merkitty hänen henkilökohtaiselle suomalaiselle arvo-osuustililleen, on rekisteröity yhtiön osakasluetteloon. Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittautua viimeistään perjantaina 26.1.2012 kello 10.00 mennessä.

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- sähköpostin kautta osoitteella juha.jarvisalo@takoma.fi tai
- kirjeitse osoitteeseen talousjohtaja Juha Jarvisalo/Takoma Oyj, Haarlankatu 1 E, 33230 Tampere

Hallintarekisteröidyn osakkeen omistajaa kehoitetaan pyytämään hyvissä ajoin omaisuudenhoitajaltaan tarvittavat ohjeet koskien rekisteröitymistä tilapäiseen osakasluetteloon, valtakirjojen antamista ja ilmoittautumista yhtiökokoukseen. Omaisuudenhoitajan tilinhoitajayhteisön tulee ilmoittaa hallintarekisteröidyn osakkeen omistaja, joka haluaa osallistua varsinaiseen yhtiökokoukseen, merkittäväksi tilapäisesti yhtiön osakasluetteloon viimeistään 26.1.2012 klo 10.00 mennessä.

Lisätietoja asioista on saatavilla myös yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.takoma.fi.

HALLITUKSEN ESITYS TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Hallitus on päättänyt ehdottaa yhtiökokoukselle, että 31.10.2011 päättyneeltä tilikaudelta ei jaeta osinkoa.

TALOUDELLISEN TIEDOTTAMISEN AIKATAULU VUONNA 2012

Tilikaudelta 1.11.2011–31.10.2012 Takoma Oyj julkaisee kolme osavuosikatsausta seuraavasti:

- 1.11.2011–31.1.2012 (3kk) 7.3.2012
- 1.11.2011–30.4.2012 (6kk) 6.6.2012
- 1.11.2011–31.7.2012 (9kk) 5.9.2012

Takoma on erikoistuneiden konepajojen kehittäjä

Takoma rakentaa erikoistuneista konepajoista yhtymää, jonka liiketoimintaa kehitetään pitkäjänteisesti. Kehitystoiminnan avulla Takoman yksiköistä rakennetaan kansainvälisesti kilpailukykyisiä toimijoita, joiden liiketoiminta perustuu vahvaan osaamiseen ja sen edelleen kehittämiseen.

Takoma Oyj on suomalainen pörssiyhtiö, joka on keskittynyt konepajateollisuuteen. Takoma-konsernissa on kaksi toimialaa: Takoma Components ja Takoma Products.

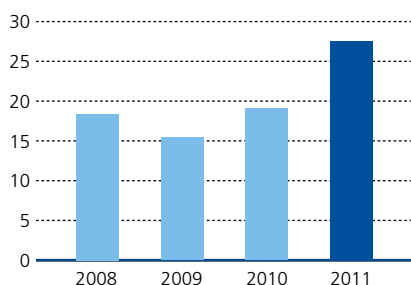
Takoma Components -toimialaan kuuluvat voimansiirtokomponentteja valmistava Takoma Gears Oy Parkanossa, hydraulikan kokonaisjärjestelmiin ja komponentteihin erikoistunut Takoma Systems Oy Keminkaalla, vaativiin hydraulikkasyntereihin erikoistunut TL-Hydraulics Akaassa sekä vaativien kappaleiden koneistuspalveluun erikoistunut Hervannan Koneistus Oy Tampereella.

Tulevaisuudessa toisena toimialana tulee olemaan omien teknologiatuotteiden valmistaminen Takoma Products -toimialalla.

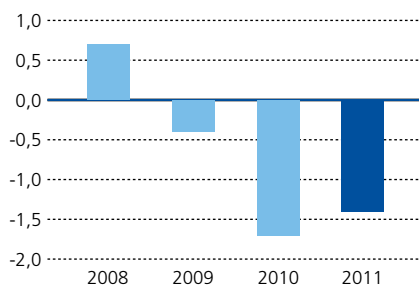
TUNNUSLUVUT VUODELTA 2011

IFRS	2011	2010
Liikevaihto, tuhatta euroa	27 451	19 060
Liiketulos, tuhatta euroa	-1 353	-1 675
Tilikauden tulos, tuhatta euroa	-1 226	-1 367
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-4,8	-6,7
Oman pääoman tuotto, %	-6,8	-7,1
Omavaraisuusaste, %	51,2	60,9
Tulos / osake, euroa	-0,078	-0,087
Oma pääoma / osake, euroa	1,10	1,18
Osakkeenomistajia	861	887
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	12,8	18,5
Taseen loppusumma, milj. euroa	33,8	30,4
Tilaukanta, milj. euroa	13,1	12,1
Henkilöstö tilikauden lopussa	190	170

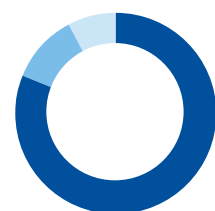
KONSERNIN LIIKEVAIHTO, MILJ. EUROA

KONSERNIN LIIKEVOITTO, MILJ. EUROA

LIIKEVAIHDON JAKAUMA MARKKINA-ALUEITTAIN, %

Aasian merkitys kasvaa

Vuonna 2011 Takoman jatkoi strategiansa mukaista laajenemista toteuttamalla strategisen yrityskaupan, jonka myötä keminmaalaisen TL-Tuotannon liiketoiminta liitettiin konserniin perustettuun Takoma Systems Oy:hyn. Yhtiö on erikoistunut hydraulikka- ja automaatiojärjestelmiin sekä hydraulikkalohkoihin ja se täydentää Takoman palveluvalikoimaa. Konsernin liikevaihto kasvoi noin neljänneksen huolimatta vaikeasta markkinatilanteesta koko konepajateollisuudessa. Suurin syy tähän oli keväällä 2010 hankitun Takoma Gearsin ensimmäinen täysi tilikausi osana konsernia.

Takoma-konsernin tulos jäi tilikaudella tappiolliseksi. Heikkoon kannattavuuteen vaikutti edelleen alhaalla olleet käyttöasteet kaikissa yksiköissä. Lisäksi metalliteollisuuden työtaistelun aiheuttamat viivästykset, hydraulikkasyntereiden koko tuotannon siirto Tampereelta Akaan uuteen tehtaaseen sekä Takoma Systemsin haltuunottoon liittyneet kustannukset painoivat tulosta.

Konepajateollisuudelle vuosi 2011 oli vaikea. Vuoden alkupuolella elettiin vielä selkeästi kasvuodotuksessa ja päähuolena oli toimituskyvyn ylläpitäminen tilanteessa, jossa varastotasot olivat alhaalla ja monilla komponenttitoimittajilla oli toimitusvaikeuksia. Alkusyöksystä velkakriisin kärjistyminen Euroopassa alkoi vaikuttaa alan yritysten toimintaan. Epävarmuuden lisääntyminen näkyi muun muassa tilausten vähenemisenä ja toimitusten siirtoina sekä luottotappioiden kasvuna. Kysynnän heikentyessä myös hintakilpailu koveni vaikka kustannustaso oli edelleen nousussa.

Erityisen haastava markkinatilanne oli eurooppalaisten asiakkaiden parissa erityisesti tilikauden jälkimmäisellä puoliskolla. Aasian markkinoilla kysyntä sen sijaan säilyi edelleen vahvana. Kiina oli edelleen suurin vientimaa hydraulikkasyntereille, ja uusia avauksia olivat esimerkiksi hammaspyörätoimitukset Parkanosta Kiinaan sekä koneistuspalvelu Kiinassa toimiville koneenvalmistajille. Merkillepantavaa näissä tilauksissa oli se, että niiden motiivina oli Takoman korkea laatu, joka kyseisissä komponenteissa on ratkaisevan tärkeää. Jopa niin tärkeää, että kom-

“ Liikevaihto kasvoi noin neljänneksen huolimatta vaikeasta markkinatilanteesta koko konepajateollisuudessa. ”

ponentit kannattaa tuoda Kiinasta Suomeen koneistettavaksi ja kuljettaa jälleen takaisin Kiinaan kokoonpanoa varten.

Hydrauliikkasynteritehtaan muutto Akaaseen saatiin päätökseen joulukuussa. Investoinnin myötä tuotantokapasiteetti kasvoi, ja uudessa tehtaassa odotamme myös tuotannon tehokkuuden ja tuottavuuden olevan selkeästi paremmalla tasolla kuin aiemmin. Tavoitteenamme on jatkuvasti lisätä hydrauliikkasynterierien valmistuksen ja konserniin liitetyn Takoma Systemin hydrauliikkajärjestelmien toimitusten keskinäisiä synergioita tarjotaksemme asiakkaille aiempaa laajempia toimituksia.

Vuoden 2012 näkymät ovat vaikeasti ennustettavissa. Asiakaskunnassa varaudutaan taantumaan ja tilauskantaan liittyvät epävarmuudet kasvavat. Takoman kannalta tärkeintä taantumien ennakkointia on jo vuoden 2011 aikana tehty vahva panostus myynnin kehittämiseen sekä kustannusten vähentäminen koko toiminnassa kannattavuuden parantamiseksi. Panostamme myös uusien markkinoiden avaamiseen, esimerkiksi Venäjällä, sekä Aasian edelleen kasvavien markkinoiden täysimääräiseen hyödyntämiseen.

Kiitän kaikkia asiakkaitamme, kumppaneitamme ja henkilöstöämme haasteellisen vuoden aikana tehdystä yhteistyöstä. Aktiivisella ja kehityshakuisella otteella tähtäämme kasvun kääntämiseen kannattavaksi alkaneena vuonna.

Kimmo Korhonen,
toimitusjohtaja

ARVOT

Asiakas on ykkönen

Lähdemme asiakkaan tarpeista. Tuotteidemme ja palveluidemme tulee täyttää asiakkaan laadulliset tarpeet, toimitusvarmuutemme on hyvällä tasolla ja toimintamme on kilpailukykyistä.

Ihmistä arvostaen

Kohtelemme asiakkaitamme, toimittajiamme ja työtovereitamme rehellisesti, oikeudenmukaisesti ja ihmistä kunnioittaen.

Olemme nopeita, tehokkaita ja kehittyviä yrittäjiä

Rakenteemme perustuu perinteiseen yrittäjyyteen ja toimintamme myös sisäiseen yrittäjyyteen – otamme vastuuta, olemme tehokkaita, kehitymme ja kehitämme jatkuvasti.

TAVOITTEET

Lähivuosien toiminnalliset tavoitteet

- Korkea asiakastytyväisyys ja -uskollisuus
- Henkilöstön jatkuva kehittyminen ja hyvä sekä turvallinen työympäristö
- Voimakas kasvu
- Kannattavuus

Takoman taloudelliset tavoitteet

- Liikevaihto yli 100 miljoonaa euroa
- Yli 10 prosentin liikevoitto
- Yli 40 prosentin omavaraisuusaste
- Yli 20 prosentin vuosittainen sijoitetun pääoman tuotto

STRATEGIA JA ASIAKASTOIMIALAT

Takoma Oyj on pörssinoteerattu konepajaryhmä, jonka strategisena tavoitteena on olla luotettava ja laadukas teknologiateollisuuden komponentti- ja järjestelmätoimittaja sekä haluttu työpaikka konepajateollisuuden tulevaisuuden osaajille.

Takoma keskittyy vaativien metallikomponenttien valmistukseen, koneistuspalveluun sekä hydraulikka- ja automaatiojärjestelmiin. Takomassa uskotaan suomalaisen konepajateollisuuden tulevaisuuteen unohtamatta kansainvälisen toiminnan tuomia mahdollisuuksia. Takoma tavoittelee voimakasta sekä orgaanista että yritysostoin toteutuvaa kasvua niin Suomessa kuin vientimarkkinoilla.

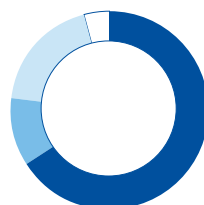
PITKÄJÄNTEINEN SIJOITTAJA

Takoma sijoittaa sellaisiin konepajayhtiöihin, joilla on potentiaalia kasvaa. Takoma osallistuu yhtiöiden toimintaan aktiivisesti luoden uutta kilpailukykyä laaja-alaisen kehitystoiminnan avulla. Takoma on konepaja-alan uudistaja, joka kokoaa yhteen alan huippuosaamista valituilla liiketoiminta-alueilla. Kehitystoiminnan avulla yhtiöstä rakennetaan kansainvälisesti kilpailukykyistä toimijaa, jonka liiketoiminta perustuu vahvaan osaamiseen ja innovatiiviseen liiketoiminnan kehittämiseen.

TAKOMA SIJOITAJANA

- Etsitään kasvupotentiaalia omaavia konepaja-alan yrityksiä
- Osallistutaan aktiivisest yhtiöiden kehittämiseen
- Hyödynnetään konserniyhtiöiden keskinäisiä synergioita uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi
- Etsitään uutta liiketoimintaa omista teknologiatuotteista

KONSERNIN LIIKEVAIHDON JAKAUMA ASIAKASTOIMIALOITTAIN, %

- Laivanrakennus- ja offshoreteollisuus 66 %
- Nosto- ja kuljetinlaittevalmistajat 11 %
- Energia- ja prosessiteollisuuden laittevalmistajat 19 %
- Muut 4 %

ASIAKASTOIMIALAT

LAIVANRAKENNUS- JA OFFSHORE-TEOLLISUUS

Takoma toimittaa laivanrakennus- ja offshore-teollisuudelle hydraulikkasyntereitä, automaatio- ja ohjaujärjestelmiä sekä hammastettuja komponentteja sekä aluksiin että erilaisiin offshore-teollisuuden koneisiin ja laitteisiin kuten ruoppaus- ja porauskalustoon. Asiakkaina ovat maailman suurimmat laivanrakennusyhtiöt ja erikoistuneet kone- ja laitetuottajat. Toimialan osuus Takoman liikevaihdosta oli 66 % vuonna 2011.

NOSTO- JA KULJETINLAITEVALMISTAJAT

Nosto- ja kuljetinlaittevalmistajille Takoma toimittaa pääasiassa hydraulikkasyntereitä, joita käytetään sekä kiinteissä nostureissa esimerkiksi laivoissa, satamissa ja teollisuudessa että ajoneuvoalustoille rakennetuissa henkilönostimissa. Takoma on toimittanut mm. maailman korkeimmalle ulottuvan ajoneuvoalustalle rakennetun henkilönostimen hydraulikkasynterit. Toimialan osuus Takoman liikevaihdosta oli 11 % vuonna 2011.

ENERGIA- JA PROSESSITEOLLISUUDEN LAITEVALMISTAJAT

Energia- ja prosessiteollisuudelle Takoma toimittaa hydraulikka-, automaatio- ja ohjaujärjestelmiä, räätälöityjä hydraulikkasyntereitä, hammastettuja komponentteja sekä vaativaa koneistuspalvelua. Toimialan asiakkaat edustivat Takoman liikevaihdosta 19 % vuonna 2011.

TAKOMAN TYÖKALUPAKKI

Takoman kehitystoiminnan perustana on ajatus yritysten jatkuvasta kehittämisestä omaan liiketoimintaansa erikoistuneina yksiköinä sekä konsernin sisäisten synergiahyötyjen hyödyntäminen eri yksiköiden toiminnassa.

Kehitystoimien filosofiaan kuuluu, että yrityksessä itsessään on jo olemassa varsinainen liiketoimintaosaaminen, jota tuetaan Takoman työkalupakiksi kutsutuilla kehitystyökaluilla. Ideana on luoda yhteisillä välineillä uutta kilpailukykyä yhtiöihin, jotta ne voivat kehittyä asiakkaidensa toivomalla tavalla.

Takoman työkalupakki, joka sisältää seuraavat osat:

- Liiketoimintamallin kehittäminen
- Standardisoidut tietojärjestelmät ja ICT-infrastruktuuri
- Tehokas taloushallinto, liiketoimintojen tuki
- Valmistuksen tehostaminen
- Toimituskyvyn parantaminen
- Valmistusteknologian uudistaminen
- Synergiaetujen hyödyntäminen

Takoman kehitystoiminnassa leimallisia piirteitä ovat systemaattisuus ja pitkän tähtäimen tavoitteet. Kehityspanoksia ohjataan tarvittaessa kaikkiin liiketoimintaprosesseihin tuotantofilosofian kehittämisestä investointeihin, hallintoon ja johtamisjärjestelmiin saakka. Kehitystoimien järjestys määritellään liiketoimintalähtöisesti eikä kaikkia prosesseja pyritä muuttamaan samanaikaisesti. Oleellisempaa on jatkuva ja tasainen kehitys, jonka tavoitteena on kannattava kasvu.

Erikoistuminen lisää konepajojen kilpailukykyä

TAKOMA COMPONENTS-LIIKETOIMINTARYHMÄÄN KUULUU KOLME ERIKOISTUMISALUETTA, HYDRAULIIKKA, MEKAANINEN VOIMANSIIRTO JA KONEISTUSPALVELU.

Takoma Hydraulics -markkinointinimen alla toimivat TL-Hydraulicsin Akaan hydraulikkasynteritehdas sekä hydraulikkajärjestelmiin, automaatio- ja ohjausjärjestelmiin ja hydraulikkalohkoihin erikoistunut Takoma Systems Keminmaalla.

Takoma Gearsiin kuuluu puolestaan voimansiirtokomponentteja valmistava tehdas Parkanossa. Vaativien kappaleiden koneistuspalvelut on puolestaan keskitetty Hervannan konepajaan Tampereella.

Vuonna 2011 Takomassa käynnistettiin tuotannon johtoryhmätyöskentely, jonka strategisena tavoitteena on tuotantotoiminnan kehittäminen koko konserniin laajuisesti. Pyrkimyksenä on eri yksiköiden sisäisen osaamisen hyödyntäminen kaikissa yksiköissä sekä synergiamahdollisuuksien löytäminen. Tavoitteena on myös löytää yhteisiä aiempaa kustannustehokkaampia hankintatapoja.

TAKOMA HYDRAULICS TÄHTÄÄ KOKONAISTOIMITUKSIIN

Takoma Hydraulicsin liiketoiminta laajeni vuoden 2011 aikana hydraulikkasynteritehtaan tuotannosta hydraulikkajärjestelmiin sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmiin sekä hydraulikkalohkojen suunnitteluun ja valmistukseen Keminmaalla sijaitsevan TL-Tuotannon liiketoimintakaupan seurauksena.

Laajentumisen ansiosta Takoma Hydraulics voi nyt tarjota asiakkailleen kokonaistoimituksia, johon kuuluvat paitsi hydraulikkakomponentit sekä asiakaskohtaisesti suunnitellut ohjausjärjestelmät. Esimerkkinä tällaisista toimituksista on ruoppauslautan ohjausjärjestelmä, jossa yhdistetään ruoppaukseen ja lautanohjaukseen liittyvät osajärjestelmät vaativiin marine-olosuhteisiin suunniteltuun mekaniikkaan.

Älykkäillä ohjausjärjestelmillä voidaan tehostaa tuotantolaitteiden toimintaa merkittävästi. Esimerkiksi kaivosteollisuuden tarpeisiin tehtävissä maaperäkairauksissa Takoma Systemsin hydraulisten porauslaitteiden ohjausjärjestelmät parantavat poraustehokkuutta moninkertaiseksi ja pienentävät kalliiden porien rikkoutumis- ja juuttumisvaaran lähes olemattomaksi.

Kuva: Eric Hourii

HYDRAULIIKKASYLINTERIT VAATIVIIN KÄYTTÖIHIN

Takoman valmistamien hydraulikkasyntereiden maailmanlaajuinen maine perustuu niiden hyödyntämiseen vaativimmissa erikoisratkaisuisissa. Suurimpia sovellusalueita ovat laivanrakennus- ja offshore-teollisuus sekä henkilönostimien hydraulikkasynterit.

TL-sylinterit tunnetaan markinoilla korkeasta laadusta sekä erikoisratkaisuisista, jotka on suunniteltu asiakkaan erikoistarpeiden mukaisesti. Erotuksena standardisyntereihin TL-sylinterit kestävät sovelluksesta riippuen äärimmäistä kylmää tai kuumaa, ne voivat toimia syvällä meren alla tai trooppisen kuumassa viidakossa. Innovatiivisia ratkaisuja ovat myös laivojen kansiluukkujen lyhytrakenteiset hydraulikkasynterit, monet kaivosteollisuuden erikoisratkaisut ja esimerkiksi maailman korkeimmalle nostavien ajoneuvoalustalle rakennettujen henkilönostimien erikoispitkät hydraulikkasynterit.

KESKINÄINEN SYNERGIA ESIIN

Takoma Hydraulicsin tärkeimmät kehityshankkeet vuonna 2011 olivat Takoma Systemsin haltuunotto sekä syksyllä aloitettu synteritehtaan ja ohjausjärjestelmien suunnittelun yhteensovittaminen. Tarkoituksena on synnyttää kilpailuetua kehittämällä projektimyöntiä sekä tuotantoa yhteistyössä. Hyvän pohjan yhteistyön kehittämiselle luovat synterituotannon siirtäminen Akaan uuteen tehtaaseen, tuotantotavan kehittäminen ja mahdollisuus kapasiteetin lisäämiseen.

Uusi tehdas antaa mahdollisuuden kehittää yhä joustavampia ja kustannustehokkaampia toimintamalleja kokonaistoimituksia varten. Synergioita etsitään myös muun muassa hyödyntämällä henkilöresursseja eri yksiköiden välillä ristiin sekä lisäämällä yhteistyötä markkinoinnissa ja myynnissä.

TAKOMA GEARS PANOSTAA LAATUUN

Takoma Gearsin erikoisalaa ovat voimansiirtokomponentit kuten hammaskehät, -pyörät, -akselit, -kytkimet sekä kääntökehät ja kehäpyörät. Yhtiö toimittaa tuotteitaan monille eri teollisuudenaloille, esimerkiksi laivanrakennusteollisuuteen, kaivosteollisuuteen ja prosessiteollisuudelle. Yhtiön asiakkaita ovat olleet jo vuosia maailman vaativimpien komponenttien käyttäjät, kuten esimerkiksi Rolls-Royce, ABB-Marine ja Metso. Yhteistyön takeena on luotettavuus koko toiminnassa sekä ISO9001 ja ISO 14001 -sertifioitu toiminta.

Yhtiön periaatteena on auttaa asiakkaitaan löytämään soveluksiinsa parhaat hammastetuttujen komponenttien ratkaisut. Yksikkö hoitaa valmistuksen lisäksi asiakkaille tehtävää tuotesuunnittelua, etsii kustannustehokkaimmat raaka-aineet globaalin hankintaverkostonsa kautta ja panostaa erityisesti nopeisiin ja täsmällisiin toimituksiin.

Takoma Gears hallitsee myös vaativien voimansiirtokomponenttien lämpökäsittelyn erikoisosaamisena induktiokarkaisu. Induktiokarkaisu voidaan kohdentaa haluttuun pintaan, muun osan työstettyvyyttä heikentämättä. Menetelmä on sekä kustannus- että energiatehokas. Monet Takoma Gearsin valmistamista komponenteista ovat asiakkaiden tuotteissa keskeisiä komponentteja, ja siksi niiden laatutason on oltava huippuluokkaa.

Takoma Gearsin tavoitteena on kehittää henkilöstönsä osaamista jatkuvasti. Tällä pyritään luomaan kestävää kilpailukykyä, joka antaa yritykselle etulyöntiaseman globaalisti toimivien asiakkaidensa laadukkaimpien komponenttien toimittajana, tarvittaen pa komponentteja missä päin maailmaa tahansa.

Vuoden 2011 aikana vietiin läpi merkittävä laatukoulutus, joka koski koneistusta, hiontaa ja mittaustekniikkaa. Niin ikään 3D-mittauksiin liittyvä koulutus päivitettiin ja alan osajien määrää lisättiin. Mittaustekniikan kehittäminen on tärkeä osa huippulaadukkaiden voimansiirtokomponenttien tuotantoa.

Takoma Gears pyrkii tulevaisuudessa lisäämään yhteistyötä muiden Takoman yksiköiden kanssa erityisesti marine-teollisuuden toimituksissa. Mielenkiintoisimpia uusia markkina-alueita on Venäjä, jossa on lisääntyvää kysyntää korkealuokkaisille voimansiirtokomponenteille Takoma Gearsin tärkeimmillä asiakastoimialoilla. Vuonna 2011 avattiin myös toimitukset Kiinaan laivanrakennusteollisuudelle.

KONEISTUSPALVELUT ELPYMÄSSÄ

Koneistuspalveluiden markkinat alkoivat elpyä vuoden 2011 aikana edellisuoden erittäin vaikeasta markkinatilanteesta. Takoman koneistuspalveluun erikoistunut Hervannan konepaja on elpymisen myötä lisännyt toimituksiaan pääasiakasryhmilleen metalliteollisuuden kone- ja laitevalmistajille. Vuonna 2011 konepaja käynnisti toimitukset Kiinaan, toimittamalla sinne vaativia sylinterilohkoja kokoonpanovalmiina. Toimitus oli tärkeä osoitus korkealaatuisen työn merkityksestä kilpailukyvyllä globaaleilla markkinoilla.

Hervannan konepajan tuotantoa on kehitetty viime vuosina investoimalla muun muassa moderniin FMS-linjaan sekä muihin nykyaikaisiin tuotantolaitteisiin. Investointien ansiosta yksikkö on laadullisesti yksi Suomen eturivin konepajoista, joka kykenee tekemään sekä valettujen että hitsattujen rakenteiden koneistuspalvelua. Joustavan tuotannon ansiosta käsiteltävät kappaleet voivat olla kooltaan muutamasta kilosta aina tuhansiin kiloihin. Yksikön erikoisalaa ovat avarrettavat ja jyrstävät kappaleet.

Tulevaisuudessa tärkeimmät kehityskohteet ovat keskinäisten tuotannollisten yhteistyömahdollisuuksien löytämien Takoman muiden yksiköiden kanssa. Tarkoituksena on hyödyntää konekantaan tehokkaasti ja optimoida sitä koko konsernin näkökulmasta. Erityisenä haasteena Hervannan konepajassa ovat jo entuudestaan korkean laadun edelleen kehittäminen jatkuvan kehittämisen periaatteen mukaisesti sekä toimitusten kehittämisen pelkästä koneistuksesta osakokoonpanoon ja moduulitoimintaan.

CASE

STX Turun telakka: Takoma on toimittanut Viking Linen uuteen alukseen lastinkäsittelylaitteistojen hydraulikkasyylinterit. (Kuva: STX Finland)

Arctic Drilling Company: Takoma on toimittanut Arctic Drilling Companyn käyttämiin maaperätutkimuksissa käytettäviin poriin ohjausjärjestelmät (ml. hydraulikka, sähköistys ja automaatio).

Wasa Dredging: Takoma on toimittanut porauslautan uuden sukupolven ohjaus- ja hydraulikkajärjestelmän Wasa Dredgingille.

HALLINTO JA JOHTO

HALLITUS

Puheenjohtaja

Juha Sarsama

Panostaja Oyj:n toimitusjohtaja
VT, M.S.M (Boston University Brussels), s. 1965.

Takoma Oyj:n hallituksen
puheenjohtaja 1.11.2007 lähtien.

Aikaisempi työkokemus ja luottamustehtävät

Toimitusjohtaja OpusCapita Oy, hallintojohtaja Saarioinen Oy,
talousjohtaja OpusCapita Oy

Tampereen Kauppakamarin hallituksen jäsen

Takoma Oyj:n osakkeita: 8.971 kpl

Kimmo Korhonen

Takoma Oyj:n toimitusjohtaja
DI, s. 1964

Takoma Oyj:n hallituksen jäsen 1.11.2007 lähtien.

Aikaisempi työkokemus ja luottamustehtävät

Yrittäjä toimitusjohtaja Hervannan Koneistus Oy, tuotantojohtaja,
Tamglass Ltd. Oy, toimitusjohtaja ATA Gears Oy, tuotantojohtaja Metso
Minerals

Pirkanmaan Teknologiateollisuuden hallituksen puheenjohtaja,
Pirkanmaan ELY-keskuksen neuvottelukunnan jäsen, Tampereen
Kauppakamarin Valtuuskunnan jäsen

Takoma Oyj:n osakkeita: 2.679.206 kpl
(17,10 % osakemäärästä ja äänimäärästä)

Juhani Vesterinen

Promeco Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja
Ekonomi, LuK, s. 1953

Takoma Oyj:n hallituksen jäsen 18.12.2007 lähtien.

Aikaisempi työkokemus ja luottamustehtävät

Toiminut rahoitus-, sijoitus- ja vakuutustoiminnan johto- ja asiantuntija-
tehtävissä (Sampo, Sampo-Leonia, Yritys-Sampo, Henki-Sampo, SKOP)

Keskinäinen vakuutusyhtiö Fennianhallituksen jäsen.
Hallitusammattilaiset ry:n jäsen

Ei omista Takoma Oyj:n osakkeita.

Riku Salomaa

Pajamaa Partners Oy, partner
KTM, s. 1965

Takoma Oyj:n hallituksen jäsen 27.1.2011 lähtien.

Aikaisempi työkokemus ja luottamustehtävät

Rahoitusalan johto- ja asiantuntijatehtävät nykyisen Nordean edeltäjä-
pankeissa

Tampereen kauppakamarin finanssivaliokunnan ja uuden liiketoiminnan
valiokunnan jäsen

Takoma Oyj:n osakkeita: 9.168 kpl

Tapio Tommila

Panostaja Oyj:n sijoitusjohtaja
KTM, s. 1978

Takoma Oyj:n hallituksen jäsen 27.1.2011 lähtien.

Aikaisempi työkokemus ja luottamustehtävät

Yritysanalytikko Panostaja Oyj, yritysrahoitusasiantuntija Deloitte Cor-
porate Finance Oy, tilintarkastaja PricewaterhouseCoopers Oy

Takoma Oyj:n osakkeita: 467 kpl

Harri Kumpu

Pajakulma Oy:n myyntijohtaja
Insinööri, Msc Quality in Business Management,
University of Glamorgan, Wales, s. 1974

Takoma Oyj:n hallituksen jäsen 27.1.2011 lähtien

Aikaisempi työkokemus ja luottamustehtävät

Myyntipäällikkö Bronto Skylift, tuotepäällikkö Bronto Skylift,
koneensuunnittelija Gardner Denver Oy

Takoma Oyj:n osakkeita: 220.940 kpl (lähipiirin omistus)

Takoman hallituksen sihteerinä toimii yhtiön talousjohtaja Juha Järvisalo.

JOHTO

Kimmo Korhonen

Takoma Oyj:n toimitusjohtaja
DI, s. 1964

Takoma Oyj:n hallituksen jäsen 1.11.2007 lähtien.

Aikaisempi työkokemus ja luottamustehtävät

Yrittäjä toimitusjohtaja Hervannan Koneistus Oy, tuotantojohtaja, Tamglass Ltd. Oy, toimitusjohtaja ATA Gears Oy, tuotantojohtaja Metso Minerals

Pirkanmaan Teknologiateollisuuden hallituksen puheenjohtaja, Pirkanmaan ELY-keskuksen neuvottelukunnan jäsen, Tampereen Kauppakamarin Valtuuskunnan jäsen

Takoma Oyj:n osakkeita: 2.679.206 kpl
(17,10 % osakemäärästä ja äänimäärästä)

Juha Järvisalo

KTM, s. 1968

Takoma Oyj:n talusjohtaja 24.10.2011 lähtien.

Aikaisempi työkokemus

Aluejohtaja Talenom, toimitusjohtaja Tampereen Tilitoimisto Oy, Talous- ja hallintojohtaja Vattenfall-konsernin eri yhtiöt, tilintarkastaja PricewaterhouseCoopers Oy

Ei omista Takoma Oyj:n osakkeita.

Antti Martikainen

Insinööri, s. 1950

Takoma Oyj:n kehitysjohtaja 15.10.2008 lähtien.

Aikaisempi työkokemus

Tuotantotekniikan ja toiminnanohjauksen kehittämisen johtaminen mm. Valmet Oy:n Siirtokonetehtaalla, Mec-Rastor Oy:ssä, Metso Mineralsin Tampereen tehtailla sekä Metso Mineralsin Global Sourcing-yksikössä

Ei omista Takoma Oyj:n osakkeita.

Saku Nikka

AMK insinööri, s. 1971

Takoma Oyj Tuotantojohtaja 1.5.2011 alkaen.

Aikaisempi työkokemus

Yritystoiminnan kehitystehtävät Etelä-Karjalassa, tuotannon siirto ja -kehittämistehtävät kasvaville markkinoille, Larox 2008, kunnossapidon kehitys-, projekti- ja johtotehtävät paperitehtailla Suomessa ja Kiinassa, UPM 1998 – 2008, paperiteollisuuden asiakaspalvelutehtävät, Stowe Woodward Finland 1997 – 1998

Ei omista Takoma Oyj:n osakkeita.

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Olemme laatineet tämän selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä suomalaisten listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 54 mukaisesti. Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä julkaistaan erillään hallituksen toimintakertomuksesta. Se on saatavilla myös yhtiön kotisivuilta www.takoma.fi kohdasta Sijoittajille/Hallinto. Takoma Oyj:n hallitus on käsitellyt ja hyväksynyt julkaistavaksi tämän selvityksen 12.12.2011.

- ▶ *Ajantasaista tietoa hallinnointiin liittyvistä asioista löytyy internet-sivustoltamme www.takoma.fi.*

SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖKSET

Takoma Oyj on suomalainen osakeyhtiö, jonka hallinnoinnissa ja päätöksenteossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä, Nasdaq OMX Helsinki Oy:n sääntöjä ja sisäpiiriohjetta sekä Takoma Oyj:n yhtiöjärjestystä. Yhtiö noudattaa hallinnoinnissaan 1.10.2010 voimaan tullutta Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi (Corporate Governance) 2010:tä lukuun ottamatta suosituksia 14 Riippumattomien jäsenten määrä ja 9 Hallituksen jäsenten lukumäärä, kokoonpano ja pätevyys. Poikkeuksien syinä ovat Yhtiön pääomistajien edellytys siitä, että hallituksen kokoonpano heijastaa selvästi yhtiön omistusrakennetta ja tavoitteena on suurimpien osakkeenomistajien kattava ja jatkuva edustus hallituksessa sekä se, että yhtiön hallituksen jäseneksi ei tilikaudelle 2011 ollut kohtuudella löydettävissä sopivaa naisjäsentä.

- ▶ *Hallinnointikoodi on julkisesti saatavilla Arvopaperiyhdistys ry:n internetsivuilla osoitteessa www.cgfinland.fi.*

YHTIÖKOKOUS

Yhtiökokous on Takoman ylin päättävä elin. Varsinaisen yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallitus, joka tekee päätösehdotukset kokouksessa käsiteltävistä asioista. Varsinainen yhtiökokous on yhtiöjärjestyksen mukaan pidettävä vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Ylimääräinen yhtiökokous pidetään, milloin yhtiön hallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai mikäli osakkeenomistaja tai – omistajat, joilla on vähintään 10 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista, tai yhtiön tilintarkastaja sitä vaativat.

Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava osakkeenomistajille aikaisintaan kolme (3) kuukautta ja viimeistään kolme (3) viikkoa ennen yhtiökokousta julkaisemalla kutsu yhtiön internetsivuilla tai julkaisemalla kutsu sanomalehti Aamulehdessä. Yhtiökokouskutsu on kuitenkin toimitettava vähintään yhdeksän (9) päivää ennen yhtiökokouksen täsmäytyspäivää.

Osakkeenomistajan on, saadakseen osallistua yhtiökokoukseen, ilmoittauduttava yhtiölle viimeistään kokouskutsussa mainittuna päivänä, joka voi olla aikaisintaan kymmenen (10) päivää ennen yhtiökokousta.

- ▶ *Yhtiö julkaisee hyvissä ajoin internetsivuillaan päivämäärän, johon mennessä osakkeenomistajan on ilmoitettava yhtiön hallitukselle varsinaisen yhtiökokouksen käsiteltäväksi vaatimansa asia.*

Yhtiön toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja sekä riittävä määrä hallituksen jäseniä, mukaan lukien hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevat henkilöt, osallistuvat yhtiökokoukseen, ellei heidän poissaolleen ole painavia syitä. Myös yhtiön tilintarkastaja osallistuu varsinaiseen yhtiökokoukseen.

MERKITTÄVIMPIÄ YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖSVALTAAN KUULUVIA ASIOITA OVAT:

- tuloslaskelman ja taseen vahvistaminen
- toimenpiteet, joihin vahvistetun taseen mukainen voitto tai tappio antaa aihetta
- vastuuvapauden myöntäminen hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle
- hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien lukumäärä, valinta ja palkkiot
- mahdolliset yhtiöjärjestyksen muutokset
- osakepääoman korottaminen tai alentaminen

- ▶ *Yhtiön kotisivuilla ja pörssitiedotteella julkaistaan kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta yhtiökokouksen pöytäkirja äänestystuloksineen ja liitteineen.*

YHTIÖKOKOUS 2011

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 27.1.2011. Yhtiökokoukseen osallistui henkilökohtaisesti tai valtakirjalla 25 osakkeenomistajaa, jotka edustivat 88,41 % osakkeiden kokonaismäärästä ja äänistä. Hallituksen jäsenet, lukuun ottamatta Harri Nikusta ja Juhani Vesteristä, Takoman toimitusjohtaja sekä ulkopuoliset tilintarkastajat olivat läsnä.

HALLITUS

Kokoonpano ja toimikausi

Takoma Oyj:n hallitus huolehtii konsernin hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä ohjaa ja valvoo konsernin toimintaa. Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Yhtiön hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään kolme (3) ja enintään seitsemän (7) varsinaista jäsentä. Yhtiöjärjestyksessä ei ole erityistä hallituksen jäseniä koskevaa asettamisjärjestystä. Hallituksen jäsenten vuoden pituinen toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikaudeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenten toimikausien määrää ei ole rajoitettu.

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT JA VASTUU

Hallituksen tehtävät ja vastuut määräytyvät osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen ja hallituksen työjärjestyksen pohjalta. Takoma Oyj:n hallitus on 27.1.2011 hyväksynyt kirjallisen työjärjestyksen hallituksen tehtävistä. Hallitus uudistaa työjärjestyksensä vuosittain, jotta se kulloinkin vastaisi hyvää hallintotapaa. Yhtiön toimitusjohtaja valmistelee ja esittelee hallituksen kokouksissa käsiteltävät asiat ja on merkittävänä osakkeenomistajana hallituksen jäsen.

Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan sisäisenä itsearviointina.

Hallituksessa käsiteltäviin ja päätettäviin tehtäviin kuuluvat kaikki yhtiön liiketoiminnan kannalta laajakantoiset asiat. Työjärjestyksen mukaan hallitus käsittelee muun muassa:

- pitkän aikavälin vision, strategiset tavoitteet ja taloudelliset tavoitteet,
- konserniin kuuluvien yhtiöiden budjetit osana konsernin budjettia,
- konsernin olennaiset investoinnit, liiketoiminnan olennaiset laajentumiset tai supistumiset,
- merkittävät yritys- ja liiketoimintakaupat.

Valiokunnat

Takoman hallitus on todennut, ettei yhtiön liiketoiminnan laajuus edellytä erillisten valiokuntien perustamista. Tarkastusvaliokunnan tehtäviin, joista hallitus vastaa, kuuluu suosituksen 27 mukaisesti:

- tilinpäätösprosessin ja taloudellisen raportointiprosessin valvonta
- yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmän tehokkuuden seuranta
- hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavaan selvitykseen sisältyvään taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteiden kuvauksen käsittely
- tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteisen tilintarkastuksen seuranta
- lakisääteisen tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön riippumattomuuden arviointi ja tarjottujen oheispalvelujen arviointi
- tilintarkastajan valintaa koskevan päätösehdotuksen valmistelu
- yhtiön taloudellisen tilanteen seuranta
- lakien ja määräysten noudattamisen arviointi

Lisäksi tehtäviensä toteuttamiseksi hallitus:

- vahvistaa yhtiön arvot ja toimintatavat sekä seuraa niiden toteutumista,
- määrittelee yhtiön voitonjakopolitiikan,
- käsittelee ja hyväksyy toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sekä osavuositarkastukset,
- nimittää ja vapauttaa tehtävistään toimitusjohtajan ja päättää hänen työehdoistaan ja kannustinjärjestelmästään,
- tekee tarvittaessa esityksen yhtiökokoukselle johdon ja henkilöstön palkkiojärjestelmästä,
- huolehtii tarkastusvaliokunnalle kuuluvista tehtävistä suosituksen 27 mukaisesti,
- käy vuosittain läpi yhtiön toimintaan liittyvät keskeiset riskit ja niiden hallinnan sekä antaa tarvittaessa niitä koskevia ohjeita toimitusjohtajalle,
- pitää vähintään kerran vuodessa yhteisen kokouksen tilintarkastajien kanssa,
- arvioi kerran vuodessa omaa toimintaansa ja toimitusjohtajan toimintaa.

Hallitus tilikaudella 2011

Takoma Oyj:n 27.1.2011 pidetty varsinainen yhtiökokous valitsi hallitukseen kuusi jäsentä. Jäsenistä Juha Sarsama, Kimmo Korhonen ja Juhani Vesterinen olivat hallituksessa edellisellä tilikaudella. Hallituksen tilikauden 19 kokouksesta 8 oli puhelinkokouksia. Hallituksen jäsenten tarkemmat henkilötiedot on esitelty vuosikertomuksen kohdassa Hallitus ja johtoryhmä.

Takoman hallitus on tilikauden 2011 aikana kiinnittänyt erityisesti huomiota Takoman asiakasteollisuusalojen yleiseen kehitykseen ja varsinkin meri ja offshore teollisuuden keskittyneen asiakaskunnan tulevaisuudennäkymiin. Alkuvuoden 2011 aikana kaikilla Takoman teollisuuden aloilla tapahtui suotuisaa kehitystä mutta syksyllä alkanut Euroopan rahoitusmarkkinoiden heikentyminen voi vaikuttaa negatiivisesti Takoman asiakkaiden toimintaan.

Hydrauliikkakomponenttien tilaus-toimitusprosessin häiriötömyys, kannattavuuden palauttaminen, kesäkuussa hankitun hydrauliikan ja automaation kokonaisjärjestelmiin keskittyneen integroiminen osaksi Takoman hydrauliikkaosaamista ovat tilikauden 2012 tärkeitä kehityshankkeita.

Nimi	Syntymävuosi	Jäsen alkaen	Asema hallituksessa	Läsnäolo kokouksissa
Juha Sarsama	1965	01.11.2007	puheenjohtaja	19/19
Kimmo Korhonen	1964	01.11.2007	jäsen	19/19
Juhani Vesterinen*	1953	18.12.2007	jäsen	18/19
Riku Salomaa*	1965	27.1.2011	jäsen	12/19
Tapio Tommila	1978	27.1.2011	jäsen	14/19
Harri Kumpu*	1974	27.1.2011	jäsen	14/19

* Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Riippumattomuusarviointi

Hallitus on arvioinut jäsentensä riippumattomuuden ja todennut, että tällä hetkellä yhtiöllä on kolme merkittävistä osakkeenomistajista riippumatonta hallituksen jäsentä (Riku Salomaa, Juhani Vesterinen ja Harri Kumpu). Suosituksesta 14 poiketen tämän hetkisen kuusihenkeisen hallituksen jäsenten enemmistö ei kuitenkaan ole yhtiöstä riippumaton.

Yhtiön pääomistajat edellyttävät, että hallituksen kokoonpano heijastaa selvästi yhtiön omistusrakennetta ja tavoitteena on suurimpien osakkeenomistajien kattava ja jatkuva edustus hallituksessa.

Poiketen suosituksesta 9 yhtiön hallituksen jäseneksi ei tilikaudelle 2011 ollut kohtuudella löydettävissä sopivaa naisjäsentä.

TOIMITUSJOHTAJA

Yhtiön hallitus nimittää toimitusjohtajan ja päättää tämän palvelussuhteen ehdoista, jotka määrittellään toimitusjohtajasopimuksessa. Toimitusjohtajan tehtävä on johtaa yhtiön operatiivista hallintoa ja konsernin liiketoimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä. Emoyhtiön toimitusjohtaja toimii konsernin liiketoimintayhtiöiden hallitusten puheenjohtajana. Takoma Oyj:n toimitusjohtajan tehtävässä on 1.11.2007 lähtien toiminut DI Kimmo Korhonen (s. 1964).

Toimitusjohtaja on merkittävä osakkeenomistaja ja hallituksen jäsen.

JOHTORYHMÄ

Konsernin johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa toiminnan suunnittelussa ja operatiivisessa johtamisessa sekä valmistelelee emoyhtiön hallituksessa käsiteltäviä asioita. Se muun muassa valmistelelee konsernin strategista suunnittelua ja budjetointia, valvoo suunnitelmien toteutumista ja raportointia sekä valmistelelee yri- tyskauppoja ja muita merkittäviä investointeja.

Konsernin johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja, konsernin talousjohtaja, konsernin kehitysjohtaja ja konsernin tuotantojohtaja. Johtoryhmän tarkemmat henkilötiedot on esitelty vuosikertomuksen kohdassa Hallitus ja johtoryhmä.

LIIKETOIMINNAN ORGANISOINTI

Takoma –konsernin liiketoiminta on tilikaudella 2010 yhdistetty yhteen liiketoiminta-alueeseen, jonka nimeksi tuli Takoma Components. Takoma Components muodostuu tällä hetkellä neljästä tehtaasta, joiden avainhenkilöt yhdessä muodostavat liiketoiminta-alueen operatiivisen myynti- ja markkinointijohtoryhmän sekä hankinnan ja valmistuksen johtoryhmän. Puhetta näissä johtoryhmissä johtaa konsernin toimitusjohtaja. Konsernin ylintä operatiivista päätäntävaltaa käyttää toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustuksella.

Liiketoiminnan raportointi ja valvonta perustuvat vuosittain tehtäviin budjetteihin ja liiketoimintasuunnitelmiin, kuukausiraportointiin sekä kuukausittaisiin liiketoiminta-alueen johtoryhmien sekä konsernin johtoryhmän kokouksiin.

TYTÄRYHTIÖIDEN HALLITUKSET

Tytäryhtiöiden hallitukset varmistavat, että kaikkia Takomaan kuuluvia yhtiöitä johdetaan voimassa olevien lakien, säännösten ja Takoman periaatteiden mukaisesti. Tytäryhtiöiden hallituksiin kuuluvat puheenjohtajana toimiva Takoman toimitusjohtaja ja kahdesta kolmeen toimitusjohtajan nimeämää jäsentä. Takoman toimitusjohtaja päättää konserniin kuuluvien yhtiöiden hallitusten jäsenistä ja muodollisista lisätehtävistä.

SISÄINEN VALVONTA,

RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN TARKASTUS

Vastuu yhtiön valvonnan järjestämisestä kuuluu yhtiön hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Hallitus on 8.9.2009 hyväksynyt riskienhallintapolitiikan, joka määrittelee riskienhallinnan periaatteet, tavoitteet, vastuut, riskienhallintaprosessin organisoinnin ja valvonnan. Riskienhallintapolitiikkaa on käsitelty ja päivitetty hallituksessa 12.12.2011. Toimitusjohtaja huolehtii koko konsernin kirjanpidon luotettavuudesta ja valvontamekanismien järjestämisestä. Yhtiön taloudellista kehitystä ja asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan kuukausittain yhtiön sisäisen raportointijärjestelmän avulla.

Konsernilla ei ole erillistä omaa sisäisen tarkastuksen organisaatiota. Konsernin tilintarkastaja arvioi osana toiminnan laillisuusvalvontaa myös yhtiön sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta.

Riskienhallinnan tavoitteena on turvata edellytykset liiketoiminnan tavoitteiden ja strategian toteuttamiselle ja toiminnan jatkumiselle. Konsernin talousjohtaja vastaa yhdessä liiketoimintajohtajien kanssa rahoitusriskien tunnistamisesta ja tekee tarvittavat toimenpiteet riskeiltä suojautumiseen.

Kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä sisältyy tämän selvityksen Riskienhallinta ja sisäinen valvonta –osaan.

TILINTARKASTUS

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on vähintään kaksi (2) ja enintään neljä (4) varsinaista tilintarkastajaa. Takoma Oyj:n varsinaisen yhtiökokous 27.1.2011 valitsi tilikauden 2011 tilintarkastajiksi KHT Janne Rajalahden ja PricewaterhouseCoopers Oyj:n päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Markku Launis.

Tilintarkastajat antavat vuosittain tilintarkastuskertomuksen Takoma Oyj:n varsinaiselle yhtiökokoukselle. Takoma Oyj:n hallitus saa tilinpäätöstä käsitellessään vastuulliselta tilintarkastajalta selostuksen tarkastuksen toteutumisesta ja havainnoista.

Tilintarkastuksen laajuuden ja sisällön määrittelyssä otetaan huomioon, että yhtiöllä ei ole omaa sisäisen tarkastuksen organisaatiota.

Tilikauden 2011 tilintarkastajien palkkio lakisääteisestä tilintarkastuksesta oli 25 tuhatta euroa. Tilintarkastajille on tilikaudella 2011 maksettu 7 tuhatta euroa palkkioita tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista.

SISÄPIIRIHALLINTO

Takoma Oyj:n sisäpiirihallinto noudattaa Nasdaq OMX Helsinki Oy:n antamaa 9.10.2009 voimaan tullutta sisäpiiriohjetta. Takoman sisäpiiriin ilmoitusvelvollisina sisäpiiriläisinä kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja tilintarkastajat sekä yhtiön johtoryhmä. Pysyviä yrityskohtaisia sisäpiiriläisiä ovat tytäryhtiöiden toimitusjohtajat sekä muut tehtäviensä perusteella yrityskohtaiseen sisäpiiriin katsotut henkilöt. Yksittäisiä hankkeita koskevien sisäpiirirekisterien tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Takoma huolehtii koulutuksella ja tiedottamisella siitä, että ilmoitusvelvolliset ja pysyvät yrityskohtaiset sisäpiiriläiset tunnistavat asemansa ja sen vaikutukset.

Suljettu ikkuna

Ilmoitusvelvollisten ja pysyvien yrityskohtaisten sisäpiiriläisten sekä heidän lähipiiriinsä kuuluvien ja määräysvallassaan olevien yhteisöjen kaupankäynti yhtiön osakkeilla on kielletty 14 vuorokauden aikana ennen yhtiön osavuosikatsauksen ja tilinpäätöstiedotteen julkistamista.

Sisäpiirirekisteri

Yhtiön sisäpiirirekisterin ylläpitämisestä ja sisäpiiritiedottamisesta vastaa konsernin talousjohtaja. Takoma Oyj ylläpitää sisäpiirirekisteriään Euroclear Finland Oy:n Sire -järjestelmässä, jossa arvopapereita koskevat omistustiedot saadaan suoraan arvoosuusjärjestelmästä.

- ▶ *Ajan tasalla olevat tiedot Takoman ilmoitusvelvollisten sisäpiiriläisten ja heidän lähipiiriinsä omistuksesta ja kaupankäynnistä ovat nähtävillä yhtiön kotisivuilla kohdassa Sijoittajille/Hallinto/Sisäpiiri.*

PALKKA- JA PALKKIOSELVITYS

Hallituksen jäsenten palkitseminen

Varsinainen yhtiökokous päättää vuosittain hallituksen palkkioista ja kulujen korvauserusteista. Hallituksen jäsenten palkkiot maksetaan rahakorvauksina. Varsinaisen yhtiökokouksen 27.1.2011 päättämä hallituksen jäsenten palkkio oli 1 500 euroa kuukaudessa. Edellä mainitun lisäksi hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja päivärahaan ja matkakustannusten korvauksiin.

Yhtiöön tai sen kanssa samassa konsernissa olevaan yhtiöön työ- tai palvelusuhteessa olevalle hallituksen jäsenelle ei kuitenkaan makseta palkkiota eikä kulujen korvauksia.

Yhtiössä ei ole käytössä osakepohjaisia kannustinjärjestelmiä, jotka koskisivat hallituksen jäseniä suosituksen 43 mukaisesti.

Toimitusjohtajan palkitsemisjärjestelmä

Yhtiön hallitus nimittää toimitusjohtajan ja päättää tämän palvelussuhteen ehdoista. Toimitusjohtajan palkka ja muut etuudet tilikaudella 2011 olivat 138 252 euroa. Tilikauden palkka muodostui kokonaisuudessaan kiinteästä kuukausipalkkiosta. Yhtiössä ei ole käytössä osakepohjaisia kannustinjärjestelmiä, jotka koskisivat toimitusjohtajaa tai muuta johtoa.

Toimitusjohtajan kanssa ei ole sopimusta eläkkeellesiirtymisestä. Toimitusjohtajasopimuksen mukainen irtisanomisaika on 6 kuukautta ja eroraha vastaa 12 kuukauden palkkaa.

Muun johdon ja henkilöstön palkitseminen

Konsernin avainhenkilöiden palkitseminen perustuu kiinteään kuukausikorvaukseen ja tilikausittain Takoman Oyj:n toimitusjohtajan määrittämään mahdolliseen muuttuvaan osaan.

Muun henkilöstön kannustejärjestelmä perustuu tilikausittain päivitettävään tehdaskohtaiseen tulomatriisiin, jonka määräytymismittarit hyväksyy konsernin toimitusjohtaja.

Hallituksen, toimitusjohtajan ja muun johdon taloudelliset etuudet tilikaudella 2011

euroa	2011	2010
Toimitusjohtaja, Kimmo Korhonen	138 252	138 375
Hallituksen jäsenet:		
Juhani Vesterinen	18 000	18 000
Salomaa Riku	13 500	0
Harri Kumpu	13 500	0
Muu johto	426 883	413 070

RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN VALVONTA

Takoman riskienhallintaa ohjaa yhtiön hallituksen 8.9.2009 hyväksymä riskienhallintapolitiikka, joka määrittelee yhtiön riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, vastuut ja riskienhallinnan organisoinnin sekä valvonnan. Takoman riskienhallintapolitiikkaa pyritään päivittämään vuosittain kehityssuunnitelman mukaisesti. Riskienhallintapolitiikkaa on viimeksi päivitetty hallituksen kokouksessa 12.12.2011.

RISKIENHALLINNAN TAVOITTEET

Riski on Takoman kasvustrategian toteuttamista, tavoitteiden saavuttamista tai liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaava ulkoinen tai konsernin sisäinen epävarmuus.

Takoman riskienhallinnan tavoitteena on turvata liiketoiminnan häiriöttömyys ja varmistaa yhtiölle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä määritetyn kannattavan kasvustrategian toteutuminen ilman liiketoimintaan olennaisesti kuulumattomien tapahtumien ja ilmiöiden negatiivista vaikutusta.

Riskienhallinta on olennainen osa yhtiön liiketoiminnan suunnittelua ja johtamista. Se on osa päivittäistä päätöksentekoa, toiminnan seuranta ja sisäistä valvontaa. Riskienhallinta on yrityksen johdon vastuulla, mutta käytännön toimiin tarvitaan koko henkilöstön panos.

RISKIEN TUNNISTAMINEN JA ARVIOINTI

Riskianalyysit ja -arvioinnit toteutetaan itsearviointina ja arvioinnin tukena pyritään käyttämään tilastollisia menetelmiä ja -seurantoja.

Riskien todennäköisyyttä arvioidaan asteikolla 1-3 (epätodennäköinen – mahdollinen – todennäköinen) ja riskitapahtuman vakavuutta asteikolla 1-3 (vähäinen – haitallinen – vakava). Riskin merkittävyys (todennäköisyys x vakavuus) vaikuttaa sen hallintakeinoihin ja raportointiin.

Riskienhallinnan keinoja ovat riskien välttäminen, poistaminen ja niiden todennäköisyyden pienentäminen. Tärkeitä keinoja ovat myös riskien vaikutusten rajaaminen ja pienentäminen.

Liiketoimintamahdollisuuksiin liittyvät riskit (esim. yritysjärjestelyt) analysoidaan tapauskohtaisesti samoin kuin merkittävien kehityshankkeiden riskit määritetään ja seurataan hankekohtaisesti.

Yhtiön sisäinen riskiraportointi kuuluu olennaisesti Takoman strategiaproessiin, vuosittaiseen liiketoimintasuunnitteluun (budjetointiin), kuukausiraportointiin ja ennusteprosessiin.

RISKIEN LUOKITTELU JA TARKASTELUFREKVENSSI

Takoma luokittelee riskit neljään pääluokkaan helpottaakseen niiden luonteen ja mahdollisten hallintakeinojen ymmärtämistä:

A) Strategiset liiketoimintariskit

- Liiketoimintaympäristöön liittyvät riskit (taloudelliset, yhteiskunnalliset, poliittiset)
- Liiketoimintastrategiaan liittyvät riskit (yrityssotot ja haltuunotot, synergiat, hidas orgaaninen kasvu)

- Markkinariskit (asiakkaat, markkinat, kilpailijat, kilpailukyky ja avaintoimittajat)
- Teknologiariskit (uudet korvaavat teknologiat, innovaatiot, hallussa oleva erikoisosaaminen)

Takoma tarkastelee vuosittain hallituksen budjettikokouksen yhteydessä strategisia liiketoimintariskejään. Yritysjärjestelyjen riskejä tarkastellaan hankekohtaisesti sovitun yrityskauppaprosessin mukaisesti.

B) Operatiiviset riskit

- Organisaatioon ja johtoon liittyvät avainhenkilöriskit (kannustejärjestelmät, varamiessuunnitelmat)
- Toimintaprosessit ja tuotannon keskeytyminen (koneiden ja laitteiden kunnossapito-ohjelmat, elinkaari, prosessikehitys, uusinvestointiohjelmat, toimitusvarmuus)
- Asiakkaiden talouteen liittyvät riskit
- Toimittajien ja alihankkijoiden toimintaan liittyvät riskit
- Tuotteiden laatu
- Tuotannontekijöiden hintakehitys (raaka-aineet ja energia)
- Toimintakulujen hintakehitys
- Kehityshankkeisiin liittyvät riskit
- Sopimus- ja vastuuriskit
- Tietoturvariskit
- Lainvastainen toiminta tai hyvien liiketapojen vastainen toiminta

Takomassa operatiivisten riskien tarkastelu on jatkuvaa. Toiminnan kehityshankkeiden riskejä tarkastellaan hankekohtaisesti.

C) Rahoitusriskit

- Maksuvalmius
- Korkoriskit
- Valuuttariskit
- Luotto- ja vastapuoliriskit

Takomassa rahoitusriskien tarkastelu on jatkuvaa. Rahoitusriskien hallintaa on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen 2010 liitetiedossa 23.

D) Vahinkoriskit

- Työterveys- ja -turvallisuusriskit
- Tulipalot ja muut onnettomuudet, luonnonkatastrofit
- Toimitilaturvallisuusriskit (murto, varkaus, tuhopolttot, ilkivalta)
- Omaisuusriskit
- Ympäristöriskit

Takoman vakuutettavia riskejä tarkastellaan vakuutusyhtiöiden kanssa vuosittain, työterveys- ja -turvallisuusriskejä käsitellään työsuojelupiirien tarkastuskäyntien yhteydessä ja työterveyden toimintasuunnitelmien mukaan. Paloturvallisuustarkastukset tehdään säännöllisesti, merkittäviä ympäristöriskejä tarkastellaan

vuosittain johdon katselmusten yhteydessä ja 5S seurannan yhteydessä.

RISKIENHALLINNAN ORGANISOINTI JA VASTUU

Takoman hallitus on vastuussa yhtiön riskienhallinnasta ja valvoo sen toteutumista. Hallitus hyväksyy yhtiön riskienhallintapolitiikan.

Takoman merkittävin strateginen liiketoimintariski liittyy yritysjärjestelyihin ja kannattavuuden tavoitetason saavuttamiseen. Yhtiön hallitus on riskienhallintapolitiikan hyväksymisen yhteydessä vahvistanut myös yrityshankintaprosessin kuvauksen. Hallitus valvoo, että yhtiön johto noudattaa hyväksytyä yrityshankintaprosessia.

Toimitusjohtaja ja johtoryhmä ovat vastuussa riskienhallintaperiaatteiden määrittämisestä ja käyttöönotosta. He myös vastaavat siitä, että riskit otetaan huomioon yhtiön suunnitteluprosesseissa ja että niistä raportoidaan riittävällä ja asianmukaisella tavalla Takoman hallitukselle. Lisäksi he vastaavat riskienhallinnan kehittämisestä.

Operatiivinen johto vastaa vastuualueensa mukaisesti riskien tunnistamisesta ja arvioinnista sekä tekee ehdotukset riskien hallitsemiseksi konsernin toimitusjohtajalle tai johtoryhmän jäsenelle. Korjaaviin toimenpiteisiin on kuitenkin ryhdyttävä välittömästi.

Konsernin talousjohtaja vastaa yhdessä liiketoimintajohdon kanssa rahoitusriskien tunnistamisesta ja käytännön riskienhallinnasta. Rahoitusriskeistä raportoidaan säännöllisesti Takoman hallitukselle. Talousjohtaja vastaa myös siitä, että Takoman riskienhallinta on yhtiön hallinnointikäytännön mukaista.

Jokainen työntekijä vastaa omaan työhönsä liittyvien ja muutoin havaitsemiensa riskien tunnistamisesta ja raportoinnista esimiehelle.

Takoma Oyj ja sen liiketoimintayhtiöt ovat vakuuttaneet henkilöstönsä, omaisuutensa ja toimintansa asianmukaisin henkilö-, omaisuus-, keskeytys-, kuljetus- ja vastuuvakuutuksin. Vakuutusten hallinta ja kustannustehokkuuden valvonta on keskitetty emoyhtiön toimitusjohtajalle. Vakuutusten kattavuus, omavastuu ja vakuutusarvot tarkistetaan vakuutusyhtiöiden kanssa vähintään vuosittain.

PÄÄPIIRTEET TALOUDELLISEEN RAPORTOINTIPROSESSIIN LIITTYVÄSTÄ SISÄISESTÄ VALVONNASTA JA RISKIENHALLINNASTA

Vastuu yhtiön valvonnan järjestämisestä kuuluu yhtiön hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Hallitus valvoo ja arvioi konsernin riskienhallinta- ja sisäisen valvonnan prosessien riittävyyttä, tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta. Toimitusjohtaja huolehtii koko konsernin kirjanpidon luotettavuudesta ja valvontamekanismien järjestämisestä.

Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvällä sisäisellä valvonalla on tavoitteena varmistaa, että Takoma-konsernin toiminta on tuloksellista ja että päätöksenteko perustuu luotettavaan in-

formaatioon ja riittävään liiketoimintariskien tunnistamiseen.

Takomassa ei liiketoiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen ole toistaiseksi katsottu tarkoituksenmukaiseksi järjestää erityistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota. Konsernin tilintarkastaja arvioi osana laillisuusvalvontaa yhtiön sisäisten kontrollien toimivuutta. Sisäinen valvonta on osa liiketoimintojen tehtäviä ja johtamista. Yhtiön hallitus arvioi sisäisen valvonnan tason vähintään kerran vuodessa. Hallitus voi myös tarvittaessa käyttää erillisiin sisäisen tarkastuksen toimeksiantoihin ulkopuolista palveluntuottajaa.

Konsernin liiketoiminnan valvonta perustuu kuukausittain hallitukselle esitettävään raporttiin, joka sisältää tuloslaskelman, käyttöpääomaerät, kassavirtalaskelman, merkittävät liiketoiminnan muut mittarit sekä kvartaaleittain päivitettävän kuluvaan tilikauden ennusteen. Raportti sisältää kirjalliset kommentit markkinoista, merkittävistä poikkeamista tulos- ja tase-erissä sekä liiketoiminnan kehityshankkeista ja riskeistä.

Hallitukselle esitettävä talousraporttikooste sisältää toteuma-, budjetti- ja vertailutiedot kyseisestä kuukaudesta sekä tiedot vuoden alusta raportointiajankohtaan. Lisäksi raporttikooste kattaa koko vuoden ennusteen ja vertailun edelliseen tilikauteen sekä vuosibudjettiin.

Talousraportit käsitellään liiketoimintajohdon kokouksissa vähintään kuukausittain. Myynti/toimitusraportit laaditaan soveltuvin osin päivittäin, viikoittain tai kuukausittain, tilauskanta, merkittävät asiakasprojektit ja uudet tilaukset raportoidaan kuukausittain. Merkittävistä poikkeamista ja riskeistä liiketoimintajohto on velvollinen tiedottamaan konsernijohtoa välittömästi ne havaittuaan.

Konsernissa on vakiomuotoiset esityslistat liiketoimintajohdon kokouksille sen varmistamiseksi, että sisäinen valvonta toteutuu vähintään seuraavilla alueilla:

- a. Luotonvalvonta (erääntyneet saatavat)
- b. Tulos, kassavirta, käyttöpääoma
- c. Tarjous- ja tilauskanta, uudet tilaukset
- d. Toimitusvarmuus ja laatu
- e. Liiketoiminnan kehittäminen
- f. Investoinnit

Taloudellisen raportoinnin tulee tukea liiketoiminnan pitkän tähtäimen suunnittelua ja strategian toteuttamista. Konsernin taloudellisesta raportoinnista, yhtenäisten laskenta- ja raportointiperiaatteiden määrittelystä, ohjeistamisesta ja raportoinnin kehittämisestä vastaa konsernin talousjohtaja.

HALLITUKSEN TIETOOIN TULLEITA MERKITTÄVIMPIÄ RISKEJÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖITÄ JA KEINOJA NIIDEN JOHTAMISEEN

Takoman hallitus on tilikauden aikana kiinnittänyt erityisesti huomiota Takoman asiakasteollisuusalojen yleiseen kehitykseen ja varsinkin meri ja offshore teollisuuteen keskittyneiden asiakkai-

RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN VALVONTA

den tulevaisuudennäkymiin. Lisäksi on selviä merkkejä että kesällä 2011 alkanut Euroopan rahoitusmarkkinoiden heikkeneminen voi vaikuttaa negatiivisesti Takoman asiakkaisiin sekä avaintoimittajiin ja sitä kautta voi vaikuttaa myös merkittävästi Takoman toimintaan.

Merkittävimmät konsernin sisäiset riskit liittyvät

- avainhenkilöihin
- aiemman kannattavuuden palauttamiseen varsinkin sylinterivalmistuksessa ja koneistuskomponenteissa
- uuden Akaassa sijaitsevan sylinteritehtaan muuton ja tehtaan onnistuneeseen ylösajoon alkutilikaudesta 2012
- voimansiirtokomponenttien meri- ja offshore teollisuuden asiakkaiden volyymien ylläpitämiseen ja kasvattamiseen
- kokonaisjärjestelmätoimitusvolyymin kasvattamiseen asiakkaiden investointirahoituksen mahdollisesti kiristyessä
- maksuvalmiuteen

Avainhenkilöriippuvuutta vähennetään sisäisellä uudelleenorganisointimisella yhdistämällä Keminmaan ja Akaan yksiköiden organisaatiot ja tehtävien ristiin opettelulla. Samassa yhteydessä kannattavuutta pyritään parantamaan vähentämällä toimihenkilöiden kokonais lukumäärää tukitoiminnoissa.

Myös Takoman taloustoiminnoissa sisäiseen laskentaan ja raportointiin tullaan tekemään sekä henkilö- että toimintamallimuutoksia alkutilikaudesta 2012 jolla toimella vähennetään avainhenkilöriippuvuutta ja parannetaan johtamisen laatua ja reagoitakykyä muutoksiin.

Takoman myynti tullaan organisoimaan uudelleen siten, että tehdassijaintikohtaisesta myynnistä siirrytään kohti asiakaskohdasta fokusta, jossa kukin myynnin henkilö hoitaa nimetyn asiakkaan kokonaisuudessaan.

Hydrauliikkakomponenttien tilaus-toimitusprosessin häiriötömyys, kannattavuuden palauttaminen, kesäkuussa hankitun hydrauliikan ja automaation kokonaisjärjestelmiin keskittyneen organisaation integroiminen osaksi Takoman hydrauliikkaosasta ovat tilikauden 2012 tärkeitä kehityshankkeita. Uusi tehdas Akaassa tekee mahdolliseksi kasvattaa valmistusvolyyymiä ja tuottavuutta ja sen vuoksi onnistuminen uusmyynnissä on tilikauden tärkeimpiä kehityshankkeita.

Kokonais- ja automaatiojärjestelmien myynnissä keskitytään erityisesti saamaan myynti käyntiin Takoman perinteisten kansainvälisten OEM asiakkaiden kautta. Kyseisillä asiakkailla on vahva oma myynti kehittyvissä talouksissa, joissa mahdollinen Euroopan rahoitussektorin epävarmuudet vaikuttavat vähäisemmin.

Koneistuskomponenteissa aloitettua asiakasrakenteen monipuolistamista viedään eteenpäin, pitkäaikaisten asiakkaiden huonommin kannattavien komponenttien valmistuksesta luovutaan ja pyritään täysimääräisesti hyödyntämään käynnistynyt teollisuuden rakenteellinen muutos.

TILINPÄÄTÖS 1.11.2010 – 31.10.2011

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen toimintakertomus	22	15. Muut rahoitusvarat	51
KONSERNITILINPÄÄTÖS (IFRS)		16. Saamiset	51
Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	26	17. Laskennalliset verosaamiset ja -velat	51
Tunnuslukujen laskentakaavat	27	18. Vaihto-omaisuus	52
Konsernin tuloslaskelma	28	19. Myyntisaamiset ja muut saamiset	52
Konsernin laaja tuloslaskelma	28	20. Rahavarat	52
Konsernin tase	29	21. Omaa pääomaa koskevat liitetiedot	53
Konsernin rahavirtalaskelma	30	22. Varaukset	53
Laskelma oman pääoman muutoksista	31	23. Rahoitusvelat	54
		24. Ostovelat ja muut velat	54
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	32	25. Rahoitusriskien hallinta	55
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	32	26. Rahoitusvarojen ja velkojen käyvät arvot	59
1. Toimintasegmentit	41	27. Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut	61
2. Hankitut liiketoiminnot	43	28. Muut vuokrasopimukset	61
3. Liikevaihto	46	29. Ehdolliset velat ja hankintasitoumukset	61
4. Liiketoiminnan muut tuotot	46	30. Lähipiiritapahtumat	28
5. Materiaalit ja palvelut	46	31. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	29
6. Liiketoiminnan muut kulut	46	EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS (FAS)	
7. Poistot ja arvonalentumiset	46	Emoyhtiön tuloslaskelma	63
8. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	46	Emoyhtiön tase	64
9. Rahoitustuotot	47	Emoyhtiön rahavirtalaskelma	65
10. Rahoituskulut	47	Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	66
11. Tuloverot	47		
12. Osakekohtainen tulos	47	Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	71
13. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	48	Osakkeet ja osakkeenomistajat	72
14. Aineettomat hyödykkeet	49	Osakekurssi ja -vaihto	73

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

LIKEVAIHTO JA TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Konsernin tilikauden liikevaihto oli 27,45 milj. euroa (19,06 milj. euroa), kasvua oli viime tilikaudesta 44 %. Edellisen tilikauden aikana toteutetun yritysoston vaikutus liikevaihdon kasvuun oli 6,19 milj. euroa. Takoma hankki Moventaksen voimansiirtoon keskittyneen Parkanon tehtaan keväällä 2010.

Ilman kyseisen Parkanon yrityskaupan sekä Keminmaan liiketoimintakaupan vaikutusta konsernin liikevaihto olisi kasvanut 8,3 % edellisestä tilikaudesta.

Konsernin liikevaihdosta 66 (61) % tuli laivanrakennus- ja offshore -teollisuudesta, 11 (14) % nosto- ja kuljetinlaittevalmistajien sekä 19 (21) % energia- ja prosessiteollisuuden laitevalmistajien toimituksista. Suoran viennin osuus konsernin liikevaihdosta oli 19 (27) %.

Takoma on erikoistunut voimansiirtokomponenttien valmistukseen, hydrauliiikan kokonaisjärjestelmiin ja komponentteihin sekä vaativien kappaleiden koneistukseen. Tilikauden 2011 liikevaihdosta 14,14(7,43) milj. euroa tuli voimansiirron komponenttivalmistuksesta ja 5,33 (5,84) milj. euroa hydrauliiikan kokonaisjärjestelmistä ja komponenteista. Koneistuspalvelun osuus oli 7,98(5,79) milj. euroa.

Konsernin tilikauden liiketappio oli -1,35 (-1,68) milj. euroa. Liikevoittoa raskastavat kertaluonteinen 0,20 milj. euron alaskirjaus liittyen Moventas Oy:n konkurssiin sekä kesäkuussa ostetun hydrauliiikka- ja automaatiojärjestelmäliiketoiminnan käynnistäminen.

Liikevoitto oli -4,9 % (-8,8 %) tilikauden liikevaihdosta.

Huolimatta tilikauden positiivisesta liikevaihtokehityksestä, Takoman volyymit ovat olemassa olevaan kapasiteettiin nähden alhaiset. Liikevaihtoa laskivat joidenkin raaka-ainetoimittajien toimitusviiveet ja laatupuutteet sekä muutaman hydrauliiikkasynteriprojektin ja voimansiirtokomponenttitoimituksen toimitusaikasiirrot. Alhaiset kapasiteetin käyttöasteet ovat heikentäneet Takoman kannattavuutta.

TILIKAUDEN TULOS

Konsernin nettorahoituskulut olivat -0,31 (-0,14) milj. euroa. Tulos ennen veroja oli -1,67 (-1,81) milj. euroa ja verot 0,44 (0,44) milj. euroa. Osakekohtainen tulos oli -7,8 (-8,7) senttiä ja sijoitetun pääoman tuotto -4,8 (-6,7) %.

KONSERNIN RAHOITUSASEMA

Konsernin liiketoiminnan nettorahavirta katsauskaudelta oli -0,3 (+1,80) milj. euroa. Käyttöpääoman muutoksien vaikutus oli -0,76 (+1,64) milj. euroa.

Nettokäyttöpääoma oli 8,59 (6,89) milj. euroa katsauskauden lopussa. Kasvu johtui pääosin vaihto-omaisuuden ja myyntisaamisten kasvusta.

Investointien nettorahavirta oli -2,74 (-5,39) milj. euroa.

Investointien nettorahavirtaan sisältyy 0,80 milj. euron investointi hydrauliiikka- ja automaatiojärjestelmäliiketoiminnan hankintaan. Vertailukaudella investointien rahavirtaan sisältyy Takoma Gears Oy:n hankinta 4,77 milj. euroa. Investointien rahavirtaan sisältyy myös 0,40 milj. euron pitkäaikaisen lainasaamisen lisäys.

Uudet koneinvestoinnit Akaan tehdastoimitiloihin olivat 0,85 milj. euroa ja sisältyvät investointien nettorahavirtaan.

Rahoituksen nettorahavirta oli -0,25 (0,14) milj. euroa. Rahoituksen nettorahavirtaan sisältyy 0,56(7,06) milj. euroa pitkäaikaisen rahoituksen nostoja. Tilikaudella on lyhennetty pitkäaikaisia lainoja 1,94(6,85) milj. euroa. Lyhytaikaisia lainoja nostettiin 1,43 milj. euroa (0). Lyhytaikaisten lainojen nosto koostui maksuvalmiutta turvaavasta luottolimiittisopimuksesta. Kuluneella tilikaudella ei maksettu osinkoja.

Likvidejä varoja konsernilla oli tilikauden lopussa 0,31 (3,60) milj. euroa ja korollisia rahoitusvelkoja yhteensä 11,16 (8,02) milj. euroa. Lyhytaikaiset lainat, jotka erääntyvät seuraavan 12 kuukauden sisällä, ovat yhteensä 4,32 (2,62) milj. euroa.

Konsernin oma pääoma oli tilikauden lopussa 17,30 (18,53) milj. euroa.

Tilikauden lopussa konsernin omavaraisuusaste oli 51,2 (60,9) % ja nettovelan suhde omaan pääomaan (gearing) oli 62,7(23,8) %.

TILAUSKANTA JA TILAUSKERTYMÄ

Tilikauden lopussa Takoman tilauskanta oli 13,06 (12,06) milj. euroa, kasvua 8 %.

Tilaukertymä tilikaudelta oli 28,13 (17,24) milj. euroa, kasvua 63 %.

INVESTOINNIT

Katsauskauden bruttoinvestoinnit olivat 5,54 (9,53) milj. euroa.

Tilikauden investoinneista merkittävin oli uusien tehdastoimitilojen hankkiminen Akaasta 3,20 milj. euroa, joka rahoitettiin rahoitusleasing-järjestelyllä. Uudet koneinvestoinnit Akaan tehdastoimitiloihin olivat 0,85 milj. euroa. Konsernin hydrauliiikkasynterivalmistuksen muutto uusiin toimitiloihin antaa mahdollisuuden merkittävään tuotantokapasiteetin lisäämiseen ja tuottavuuden nostamiseen.

Investointeihin sisältyy lisäksi 0,9 milj. euron investointi liittyen tilikauden aikana toteutettuun hydrauliiikka- ja automaatiojärjestelmäliiketoiminnan hankintaan.

Muut investoinnit tilikaudella olivat lähinnä tuotantokapasiteettia ylläpitäviä investointeja sekä tietojärjestelmien yhtenäistämistä.

Bruttoinvestointeihin vertailukaudella sisältyi Takoma Gears Oy:n hankinnan johdosta 3,35 milj. euroa liikearvoa ja 5,20 milj. euroa käyttöomaisuutta.

Konsernilla on investointisitoumuksia liittyen Akaan muuttoprojektiin noin 0,3 milj. euron arvosta.

KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

Takoma osti kesäkuussa hydraulikka- ja automaatiojärjestelmiin erikoistuneen TL-Tuotanto Oy:n liiketoiminnan Keminmaalta 0,8 milj. euron kauppahinnalla. Kauppa rahoitettiin Takoman käytettävissä olevilla varoilla.

Kaupan seurauksena Takoman liiketoiminta laajeni hydraulikan kokonaisjärjestelmien suunnitteluun ja toimituksiin sekä niissä tarvittavaan ohjausautomaatioon. Hydraulikkaa käyttävät asiakkaat ovat entistä enemmän keskittymässä kokonaisuusien hankintaan yksittäisten hydraulikkakomponenttien ostamisen sijasta. TL-Tuotannon osaamisen avulla Takoma pystyy tarjoamaan asiakkailleen aiempaa ratkaisevasti laajemman kokonaistoimituksen. TL-Tuotannon tyypillisiä toimituksia ovat olleet prosessiteollisuuden ja sekä voimalaitosten ja satamaramppien hydraulikka- ja ohjausjärjestelmät.

TL-Tuotanto Oy:n tilinpäätöksen 1.1. – 31.12.2010 mukaan yhtiön liikevaihto oli 3,39 milj. euroa ja liikevoitto -0,15 milj. euroa (FAS).

Liiketoimintakaupan vaikutus Takoman tilikauden liikevaihtoon oli 0,7 milj. euroa. Takoman tilikauden 2011 liikevoittoon liiketoimintakauppa on vaikuttanut 0,3 milj. euroa negatiivisesti. Pidemmällä aikavälillä kauppa tarjoaa Takomalle merkittävän kasvumahdollisuuden eri teollisuudenalojen hydraulikan järjestelmäintegraattorina.

TAKOMAN TAVOITTEET

Takoma kokoaa yhteen huippuosaamista valitsemillaan liiketoiminta-alueilla. Takoma sitoutuu yksiköidensä pitkäjänteiseen kehittämiseen ja osallistuu niiden toimintaan aktiivisesti. Kehitystoiminnan avulla Takoman yksiköistä rakennetaan kansainvälisesti kilpailukykyisiä toimijoita, joiden liiketoiminta perustuu vahvaan erikoisosaamiseen ja sen edelleen kehittämiseen.

Takoman pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet ovat:

- 1) kasvattaa konepajaryhmän liikevaihto 100 milj. euroon yritysrajatietojen ja yksiköiden organisaation kasvun kautta
- 2) saavuttaa yli 10 % liikevoittomarginaali vuosittain
- 3) saavuttaa yli 20 % sijoitetun pääoman tuotto
- 4) säilyttää yli 40 % omavaraisuusaste kasvustrategiasta huolimatta

VARSINAISEN YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖKSET

Takoman varsinainen yhtiökokous 27.1.2011 hyväksyi esitetyn tilinpäätöksen 1.11.2009 - 31.10.2010 ja päätti, että osinkoa ei tilikaudelta 2010 jaeta. Yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Takoma Oyj:n kuusijäseniseen hallitukseen valittiin entiset hallituksen jäsenet Juha Sarsama, Kimmo Korhonen

ja Juhani Vesterinen. Hallituksen uusiksi jäseniksi valittiin Tapio Tommila, Harri Kumpu ja Riku Salomaa. Hallitus piti järjestäytymiskokouksensa heti yhtiökokouksen jälkeen ja valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi Juha Sarsaman ja varapuheenjohtajaksi Tapio Tommilan.

Varsinaiseksi tilintarkastajaksi valittiin KHT Janne Rajalahti ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Markku Launis.

HALLITUKSEN VALTUUTUKSET

Takoman hallituksella on varsinaisen yhtiökokouksen 27.1.2011 päätöksen perusteella valtuutus päättää osakeannista ja erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutus ovat voimassa kaksi vuotta päätöksestä lukien (27.1.2013 asti).

Valtuutuksen nojalla annettavien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20.000.000 uutta 0,06 euron nimellisarvoista osaketta. Hallitus päättää kaikista osakeannin ja osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisen ehdoista.

Takoman hallituksella on yhtiökokouksen 27.1.2011 päätöksen perusteella lisäksi valtuutus päättää omien osakkeiden hankkimisesta 18 kuukauden kuluessa valtuutus päätöksestä lukien (27.7.2012 asti). Hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 1.500.000 osaketta, mikä ei ylitä kymmentä (10) prosenttia yhtiön kaikista osakkeista.

HENKILÖSTÖ

Takoman henkilöstömäärä tilikauden lopussa oli 190 (170). Henkilöstömäärä tilikaudella keskimäärin oli 180 (145). Henkilökunnan kasvu johtuu tilikaudella toteutuneesta liiketoimintakaupasta ja edellisellä tilikaudella yrityskaupasta. Konsernin koko henkilöstö on Suomessa.

Toimihenkilöitä oli tilikauden lopussa 51 (42) ja tuotannon työntekijöitä 139 (128).

Tilikauden 2011 lopussa voimansiirron komponenttivalmistuksessa työskenteli 87 henkilöä, hydraulikan kokonaisjärjestelmien ja komponenttien valmistuksessa 57 henkilöä ja vaativien kappaleiden koneistuksessa 41 henkilöä. Emo-yhtiön palveluksessa oli 5 henkilöä.

Takoman toimitusjohtaja Kimmo Korhonen, talousjohtaja Juha Järvisalo (alkaen 24.10.2011), kehitysjohtaja Antti Martikainen ja tuotantojohtaja Saku Nikka (alkaen 1.5.2011) muodostavat konsernin johtoryhmän.

MUUTOKSET YLIMMÄSSÄ JOHDOSSA

Takoma Oyj:n tuotantojohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi nimitettiin 1.5.2011 koneautomaatiotekniikan insinööri Saku Nikka (39). Saku Nikka vastaa uudessa tehtävässään Takoman toimituskyvystä, tuotannosta ja hankintatoiminnoista.

Takoma Oyj:n talousjohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi nimitettiin 24.10.2011 kauppatieteen maisteri Juha Järvisalo (44). Juha Järvisalo vastaa uudessa tehtävässään konsernin talous-, rahoitus- ja hallintoasioista.

OSAKKEEN KURSSIKEHITYS JA OSAKEVAIHTO

Takoman markkina-arvotilikauden lopussa oli 12,84 (18,48) milj. euroa. Osakkeen päätöskurssi 31.10.2011 oli 0,82 (1,18) euroa. Katsauskauden aikana Takoman osakevaihto oli 1 122 893 (1 641 060) osaketta vaihtoarvoltaan 1,22 (1,72) milj. euroa. Osakevaihto vastaa 7,17 (10,5) %:a koko osakekannasta. Vapaan vaihdannan osuus yhtiön osakkeista ja äänistä oli katsauskauden aikana 17,85 (17,85) %.

Takoman osakkeella on NASDAQ OMX Helsinki Oy:n markkinatakausohjeen mukainen markkinatakaus. Osakkeenomistajien kokonaismäärä oli 861 (887) tilikauden lopussa.

OSAKEPÄÄOMA

Takoman osakepääoma ja osakkeiden lukumäärä ei muuttunut tilikauden aikana. Takoman osakepääoma on tilikauden päättyessä 939 856 euroa ja liikkeessä olevien osakkeiden lukumäärä 15 664 266 kappaletta. Osakkeen nimellisarvo on 0,06 euroa. Yhtiön vähimmäispääoma on 600.000 euroa ja enimmäispääoma 60.000.000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa ja alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta.

Yhtiöllä on yksi osakesarja, jonka osakkeiden äänioikeus on yksi ääni per osake.

OMAT OSAKKEET

Yhtiön hallussa ei ole omia osakkeita.

JOHDON OSAKEOMISTUS

Tilikauden lopussa 31.10.2011 Takoman toimitusjohtaja Kimmo Korhosen omistuksessa on 2.679.206 osaketta (17,10 % osakkeista ja äänistä) ja hallituksen puheenjohtaja Juha Sarsaman määräysvallan alaisen yhtiön omistuksessa on 8.971 osaketta (0,06 %). Hallituksen jäsenillä Riku Salomaalla on 9.168 osaketta (0,06 %), Tapio Tommilalla on 467 (0,00 %) osaketta ja Harri Kummun lähipiirin omistukset ovat 220.940 (1,41 %) osaketta.

Yhtiöllä ei ole osakepohjaisia kannustejärjestelmiä.

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Yhtiön selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä esitetään toimintakertomuksesta erillisenä selvityksenä vuosikertomuksessa 2011. Vuosikertomus 31.10.2011 päättyneeltä tilikaudelta julkaistaan 10.1.2012 yhtiön internet-sivuilla. Takoma Oyj:n hallitus on käsitellyt ja hyväksynyt selvityksen yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 12.12.2012.

Yhtiö noudattaa hallinnoinnissaan 1.10.2010 voimaan tullutta Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi (Corporate Governance) 2010:tä, lukuun ottamatta suosituksia 14 Riippumattomien hallituksen jäsenten määrä ja 9 Hallituksen jäsenten lukumäärä, kokoonpano ja pätevyys. Takoman kuusihenken hallituksen jäsenten enemmistö ei ole yhtiöstä riippumaton ja hallituksen jäseneksi ei tilikaudelle 2011 ollut kohtuudella löydettävissä sopivaa naisjäsentä.

Toimintakertomuksesta erillisessä selvityksessä on kuvattu yhtiön taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteet sekä kuvattu hallituksen kokoonpano ja toiminta mukaan lukien tiedot toimitusjohtajasta.

Yhtiön hallitus huolehtii tarkastusvaliokunnan tehtävistä: taloudellisen raportointiprosessin valvonnasta, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja tilintarkastuksen seurannasta sekä tilintarkastajan riippumattomuuden ja tilintarkastuksen oheispalvelujen arvioinnista.

RISKIENHALLINTA

Takoman hallitus on vastuussa yhtiön riskienhallinnasta ja valvoo sen toteutumista. Hallitus on hyväksynyt yhtiön riskienhallintapolitiikan keväällä 2009 ja päivittänyt sitä kokouksessaan 12.12.2011. Takoman riskienhallinnan tavoitteena on turvata liiketoiminnan häiriöttömyys, varmistaa yhtiön tavoitteiden saavuttaminen sekä määritetyn kannattavan kasvustrategian toteutuminen.

Takoma luokittelee riskit neljään pääluokkaan helpotukseen niiden luonteen ja mahdollisten hallintakeinojen ymmärtämistä: Strategiset liiketoimintariskit, operatiiviset liiketoimintariskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit.

Takoma tarkastelee vuosittain hallituksen budjettikokouksen yhteydessä strategisia liiketoimintariskejään. Operatiivisten liiketoimintariskien tarkastelu on jatkuvaa. Yritysjärjestelyjen ja toiminnan kehityshankkeiden riskejä tarkastellaan hankekohtaisesti.

Yhtiön strategiaan kuuluu toiminnan laajentaminen erityisesti yritysostoin. Yritysostot ovat vaativia projekteja, joihin liittyy epäonnistumisen riski. Yritysosto voi epäonnistua muun muassa hankitun yrityksen integroinnin epäonnistumisen, odotettujen synergiaetujen poisjäämisen sekä asiakkuuksien ja avainhenkilöiden menetyksen myötä. Riskejä pyritään rajaamaan kohdeyhtiöiden ja niiden toimintaympäristön huolellisella selvittämisellä due diligence -vaiheessa.

Rahoitusriskien hallinnasta ja tavoitteista annetaan tarkempia tietoja tilikauden 2011 konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Takoman vahinkoriskejä tarkastellaan vakuutusyhtiöiden kanssa vuosittain, työterveys- ja työturvallisuusriskejä käsitellään työsuojelupiirin tarkastuskäyntien yhteydessä ja työterveyden toimintasuunnitelman mukaan. Paloturvallisuustarkastukset tehdään vuosittain, merkittävät ympäristöriskejä tarkastellaan vuosittain johdon katselmusten yhteydessä.

RISKIT JA LIKETOIMINNAN EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Riski maailmantalouden kasvun hidastumisesta ja epävarmuus rahoitusmarkkinoilla voivat vaikuttaa Takoman investointihyödykkeitä valmistavien asiakkaiden kysyntään ja sitä kautta Takoman tilikauden 2012 liikevaihtoon ja tulokseen erityisesti, jos epävarmuus jatkuu vuoden 2012 kevääseen.

Vaikka kysynnän kasvu on teknologiateollisuudessa yleisesti tasaantunut, tietyissä Takomallekin tärkeissä komponenteissa ja raaka-aineissa saatavuus ja toimitusajat ovat tällä hetkellä hyvin pitkiä. Tämä voi näkyä uusien kauppoyhdistysten toimitusaikoina ja toimitusten viivästymisinä, ja vaikuttaa siten epäsuotuisasti Takoman tilikauden 2012 liikevaihtoon ja tulokseen.

Takoman vuosikertomus 2011 sisältää perusteellisen kuvauksen Takoman riskeistä ja riskienhallinnasta.

MARKKINANÄKYMÄT

Laivanrakennusteollisuudessa kysyntä on painottumassa erityisesti offshore- ja erilaisiin monitoimialuksiin vetureinaan arktisten alueiden ja BRIC-maiden kysyntä. Viime aikoina lisääntynyt rahamarkkinoiden epävarmuus saattaa kuitenkin jatkossa vaikuttaa talouden luottamukseen heikentävästi ja johtaa toimitusaikasiirtoihin sekä uusien projektien päätöksenteon hidastumiseen varsinkin kauppalaivasegmentissä.

Prosessiteollisuuden laitevalmistajien kehitys on ollut epäyhtenäistä. Useimmilla Takoman asiakkailla uusien tarjousprojektien määrät ovat hyvällä tasolla ja odotettavissa on, että kysyntä jatkuu prosessiteollisuuden laitteissa vakaana rahoitusmarkkinoiden epävarmuudesta huolimatta.

Liikkuissa työkoneissa kysyntä elpyi merkittävästi jo vuoden 2010 aikana ja uusien tilausten tason uskotaan säilyvän 2011 saavutetulla tasolla.

TAKOMAN NÄKYMÄT TILIKAUDELLE 2012

Takoma odottaa nykyisen tilauskannan ja näkymien perusteella konsernin tilikauden 2012 liikevaihdon nousevan tilikauden 2011 tasosta. Elpyvän kysynnän, toiminnan tehostamisen ja uusien asiakkuuksien odotetaan nostavan Takoman liiketulosta tilikauteen 2011 nähden.

HALLITUKSEN ESITYS YHTIÖKOKOUKSELLE TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat tilikauden päättyessä 17 222 384,96 (17 362 575,21) euroa. Hallitus ehdottaa, että 31.10.2011 päättyneeltä tilikaudelta ei jaeta osinkoa.

TAKOMAN TALOUDELLISEN TIEDOTTAMISEN AIKATAULU VUONNA 2012

Tilikaudelta 1.11.2011 - 31.10.2012 Takoma julkaisee kolme osavuosisikatsausta seuraavasti:

1.11.2011 - 31.1.2012 (3kk) 7.3.2012

1.11.2011 - 30.4.2012 (6kk) 6.6.2012

1.11.2011 - 31.7.2012 (9kk) 5.9.2012

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS

Takoma Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään Tampereella tiistaina 31.1.2012.

Osakkeenomistajalla on oikeus osakeyhtiölain 5 luvun 5§:n mukaisesti saada yhtiökokoukselle kuuluva asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi, jos hän vaatii sitä kirjallisesti hallitukselta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.

Osakkeenomistajan tulee toimittaa mahdollinen pyyntö Takoma Oyj:n hallitukselle saadakseen asian Takoma Oyj:n varsinaisen yhtiökokouksen esityslistalle esityslistalle 19.12.2011 mennessä. Pyyntö on lähetettävä perusteluineen tai päätösehdotuksineen kirjallisesti osoitteeseen Takoma Oyj, Hallitus, Haarlankatu 1 E, 33230 Tampere.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tilikauden jälkeisiä merkittäviä tapahtumia ei ole.

KONSERNIN TUNNUSLUVUT (MILJ. EUROA)

Toiminnan laajuus ja kannattavuus	2011	2010	2009	2008	2007
Liikevaihto	27,5	19,1	15,4	18,4	
Liikevoitto	-1,4	-1,7	-0,4	0,7	
% liikevaihdosta	-4,9	-8,8	-2,6	4,0	
Voitto ennen veroja	-1,7	-1,8	-0,3	1,0	
% liikevaihdosta	-6,1	-9,5	-1,7	5,5	
Bruttoinvestoinnit	5,5	9,5	1,1	10,9	
Henkilöstö keskimäärin	180	145	89	90	166
Oman pääoman tuotto (ROE), %	-6,8	-7,1	-1,0	4,3	111,1
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	-4,8	-6,7	-0,9	6,1	90,7

Rahoitus ja taloudellinen asema	2011	2010	2009	2008	2007
Taseen loppusumma	33,8	30,4	23,7	26,8	16,3
Velat yhteensä	16,4	11,9	3,8	6,1	0,2
Osakepääoma	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Muu oma pääoma	16,4	17,6	19,0	19,8	15,2
Omavaraisuusaste, %	51,2	60,9	84,1	77,4	98,7
Nettovelkaantumisaste (Gearing), %	62,7	23,8	-28,3	-32,4	-100,2
Korolliset nettovelat	10,9	4,4	-5,6	-6,7	-16,1
Osingonjako				0,63	0,94

Osakekohtaiset tunnusluvut	2011	2010	2009	2008	2007
Tulos/osake, euroa	-0,078	-0,087	-0,012	0,052	0,903
Tulos/osake, laimennettu, euroa	-0,078	-0,087	-0,012	0,052	0,903
Oma pääoma/osake, euroa	1,10	1,18	1,27	1,32	1,24
Osinko/osake, euroa				0,04	0,06
Osinko/tulos, %				77,47	6,64
Efekttiivinen osinkotuotto, %				4,5	3,3
P/E-luku	-10,5	-13,5	-80,9	17,0	2,0
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	12,8	18,5	15,8	13,8	23,9
Osakkeiden vaihto pörsissä					
vaihdon arvo, milj. euroa	1,2	1,7	0,9	0,8	15,3
vaihdon määrä, 1 000 kpl	1122	1641	932	558	11 911
osuus osakkeiden kokonaismäärästä, %	7,2	10,5	5,9	3,6	92,4

Osakkeiden kurssikehitys, euroa	2011	2010	2009	2008	2007
ylin	1,21	1,30	1,21	1,93	1,84
alin	0,82	0,90	0,81	0,85	1,12
keskikurssi	1,09	1,05	0,97	1,36	1,28
kauden lopussa	0,82	1,18	1,01	0,88	1,84
Osakkeiden lukumäärä, osakeantioikaistu					
keskimäärin, 1 000 kpl	15 664	15 664	15 664	15 468	12 893
kauden lopussa, 1 000 kpl	15 664	15 664	15 664	15 664	13 001

Takoman nykyinen liiketoiminta alkoi 1.11.2007. Tunnusluvut esitetään vain nykyisen liiketoiminnan toiminta-ajalta.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin vuoden aikana)}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja + rahoituskulut} \times 100}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskimäärin vuoden aikana)}}$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä} \times 100}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}}$
Osakekohtainen tulos, euroa	=	$\frac{\text{Osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden lukumäärä (keskimäärin vuoden aikana)}}$
Osakekohtainen oma pääoma, euroa	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat} \times 100}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$
Osinko/tulos, %	=	$\frac{\text{Tilikaudella jaettu osinko} \times 100}{\text{Tilikauden tulos}}$
Efektiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osinko/osake} \times 100}{\text{Osakkeen kurssi tilikauden lopussa}}$
P/E-luku	=	$\frac{\text{Osakkeen kurssi tilikauden lopussa}}{\text{Tulos/osake}}$
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä x kurssi tilikauden lopussa

KONSERNIN TULOSLASKELMA (IFRS)

(euroa)	Liitetieto	1.11.2010 - 31.10.2011	1.11.2009 - 31.10.2010
Liikevaihto	1,3	27 451 010	19 059 778
Liiketoiminnan muut tuotot	4	367 382	123 202
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos		768 492	-843 597
Materiaalit ja palvelut	5	-15 021 861	-9 712 756
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	8	-7 996 786	-5 394 637
Poistot	7	-2 156 146	-1 577 511
Liiketoiminnan muut kulut	6	-4 765 516	-3 329 020
Liikevoitto		-1 353 425	-1 674 540
Rahoitustuotot	9	33 167	62 966
Rahoituskulut	10	-346 356	-197 857
Tulos ennen veroja		-1 666 613	-1 809 431
Tuloverot	11	441 075	442 374
Tilikauden tulos		-1 225 538	-1 367 057
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		-1 225 538	-1 367 057
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:	12		
laimentamaton ja laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos		-0,078	-0,087

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA (IFRS)

(euroa)	Liitetieto	1.11.2010 - 31.10.2011	1.11.2009 - 31.10.2010
Tilikauden tulos		-1 225 538	-1 367 057
Muut laajan tuloksen erät			
Rahavirran suojaukset verojen jälkeen		-3 403	-10 524
Tilikauden laaja tulos yhteensä		-1 228 941	-1 377 581
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		-1 228 941	-1 377 581

KONSERNIN TASE (IFRS)

(euroa)	Liitetieto	31.10.2011	31.10.2010
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	12 883 025	9 417 542
Liikearvo	14	7 538 429	7 538 429
Muut aineettomat hyödykkeet	14	805 922	901 106
Muut rahoitusvarat	15	28 643	28 643
Saamiset	16	395 000	
Laskennalliset verosaamiset	17	342 522	
		21 993 541	17 885 720
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	18	6 431 471	4 993 458
Myyntisaamiset ja muut saamiset	19	5 042 154	3 904 203
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		8 421	57 679
Rahavarat	20	310 894	3 603 908
		11 792 941	12 559 248
		33 786 481	30 444 967
VARAT YHTEENSÄ			
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	21	939 856	939 856
Ylikurssirahasto		421 849	421 849
Muut rahastot		-13 927	-10 524
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		4 902 967	4 902 967
Kertyneet voittovarot		11 046 593	12 272 131
Oma pääoma yhteensä		17 297 338	18 526 279
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	17		101 034
Rahoitusvelat	23	6 838 383	5 398 153
		6 838 383	5 499 186
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	24	5 201 171	3 682 076
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		1 284	
Varaukset	22	124 789	113 536
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	23	4 323 515	2 623 889
		9 650 760	6 419 502
		16 489 143	11 918 688
Velat yhteensä		16 489 143	11 918 688
		33 786 481	30 444 967
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ			

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA (IFRS)

(euroa)	Liitetieto	1.11.2010 - 31.10.2011	1.11.2009 - 31.10.2010
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden voitto		-1 225 538	-1 367 057
Oikaisut:			
Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa	27	2 107 828	1 901 959
Korkokulut ja muut rahoituskulut		346 356	197 857
Korkotuotot		-32 755	-61 405
Osinkotuotot		-412	-1 561
Verot		-441 075	-442 374
Käyttöpääoman muutokset:			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		-1 106 589	597 494
Vaihto-omaisuuden muutos		-1 019 450	1 820 086
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		1 358 040	-752 195
Varausten muutos		11 253	-26 673
Maksetut korot		-401 831	-178 147
Saadut korot		49 225	104 477
Maksetut verot		49 258	9 140
Liiketoiminnan nettorahavirta		-305 690	1 801 602
Investointien rahavirrat			
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	2	-801 557	-4 767 097
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin		-1 542 352	-747 983
Myytavissä olevien rahoitusvarojen myynnit			3 509
Lainasaamisten takaisinmaksut			116 000
Myönnetyt lainat		-395 000	
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit			
Saadut osingot		412	1 561
Investointien nettorahavirta		-2 738 497	-5 394 009
Rahoituksen rahavirrat			
Pitkäaikaisten lainojen nostot		555 960	7 058 720
Lyhytaikaisten lainojen muutos		1 434 620	
Lainojen takaisinmaksut		-1 936 001	-6 846 434
Rahoitusleasingvelkojen maksut		-303 406	-72 491
Maksetut osingot			-35
Rahoituksen nettorahavirta		-248 827	139 761
Rahavarojen muutos			
Rahavarat kauden alussa		3 603 908	7 056 554
Rahavarat kauden lopussa	20	3 108 894	3 603 908

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA (IFRS)

Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma							
(euroa)	Liitetieto	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.11.2009		939 856	421 849	4 902 967	0	13 639 188	19 903 860
Laaja tulos							
Tilikauden tulos						-1 367 057	-1 367 057
Muut laajan tuloksen erät (verovaikutuksella oikaistuna)							
Rahavirran suojaukset					-10 524		-10 524
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	-10 524	-1 367 057	-1 377 581
Oma pääoma 31.10.2010		939 856	421 849	4 902 967	-10 524	12 272 131	18 526 279
Oma pääoma 1.11.2010		939 856	421 849	4 902 967	-10 524	12 272 131	18 526 279
Laaja tulos							
Tilikauden tulos						-1 225 538	-1 225 538
Muut laajan tuloksen erät (verovaikutuksella oikaistuna)							
Rahavirran suojaukset					-3 403		-3 403
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	-3 403	-1 225 538	-1 228 941
Oma pääoma 31.10.2011		939 856	421 849	4 902 967	-13 927	11 046 593	17 297 338

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

KONSERNIN PERUSTIEDOT

Takoma on erikoistunut voimansiirtokomponenttien valmistukseen, hydrauliiikan kokonaisjärjestelmiin ja komponentteihin sekä vaativien kappaleiden koneistukseen.

Konsernin emoyritys on Takoma Oyj. Emoyrityksen kotipaikka on Tampere ja sen rekisteröity osoite on Haarlankatu 1 E, 33230 Tampere. Takoma Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö. Takoma Oyj:n osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä Small Cap -listalla.

Jäljennös konsernitiilinpäätöksestä on saatavissa yhtiön www-osoitteesta www.takoma.fi tai konsernin emoyrityksen pääkonttorista osoitteesta Haarlankatu 1 E, 33230 Tampere.

Takoma Oyj:n suurin osakkeenomistaja on Panostaja Oyj, kotipaikka Tampere. Takoma -konserni kuuluu Panostaja -konserniin.

Takoma Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 15.12.2011 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen 31.1.2012 pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Laatimisperusta

Konsernitiilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.10.2011 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitiilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitiilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta myytävissä olevia rahavaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja sekä johdannaisinstrumentteja. Tilinpäätöstiedot esitetään euroina ja se on esitetty kululajikohtaista tuloslaskelmakaavaa noudattaen. Konsernitiilinpäätös on laadittu jatkuvuuden periaatetta noudattaen.

Konserni on soveltanut 1.11.2010 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja, joilla on ollut merkitystä konsernin tilinpäätökseen:

- IFRS-standardeihin tehdyt parannukset (Improvements to IFRSs -muutokset, toukokuu 2010) (voimaan pääsääntöisesti 1.7.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Hankkeeseen kuuluvat muutokset koskevat yhteensä 7 standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta muutoksilla ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia konsernin tilinpäätökseen.

Konserni on soveltanut 1.11.2010 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja, joilla ei ole ollut merkitystä konsernin tilinpäätökseen:

- Muutos IFRS 1:een "Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto" – "Rajoitettu helpotus ensilaatijoille IFRS 7:n mukaisten vertailutietojen esittämisestä" (voimaan 1.7.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRIC 19 Rahoitusvelkojen kuolettaminen oman pääoman ehtoisilla instrumenteilla (voimaan 1.7.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- Muutos IAS 32:een Rahoitusinstrumentit: esittämistapa – Liikkeeseen laskettujen oikeuksien luokittelu (voimaan 1.2.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laadintaperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laadintaperiaatteita soveltaessaan ja joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty laadintaperiaatteiden kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laadintaperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

KONSOLIDOINTIPERIAATTEET

Konsernitiilinpäätökseen sisältyvät emoyritys Takoma Oyj ja kaikki sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Myös potentiaalisen äänivallan olemassaolo on otettu huomioon määräysvallan syntyminen ehtoja arvioidessa silloin, kun potentiaaliseen äänivallan oikeuttavat instrumentit ovat tarkasteluhetkellä toteutettavissa. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yri-

tyksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääoman ehtoisten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, on kirjattu kuluksi. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erillisenä käsiteltäviä liiketoimia. Näiden vaikutus on huomioitu hankinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättämispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti tai muihin laajan tuloksen eriin. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen.

Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tilikauden voiton tai tappion jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomien omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin yrityshankinnalle. Laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään omana eräänä taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina. Tilinpäätöshetkellä Takomalla ei ole määräysvallattomille omistajille kuuluvaa osuutta.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistuosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Ennen 1.11.2010 tapahtuneet hankinnat on käsitelty silloin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Yhtiön johto on IAS 8:n edellyttämällä tavalla käyttänyt harkintaansa laadintaperiaatetta valitessaan ja päättänyt soveltaa saman määräysvallan alaisten yritysten liiketoimintojen yhdistämisiin IFRS 3 – standardia mikäli liiketoimi on toteutettu kaupallisessa mielessä. Tilikaudella 2008 tehty

Tampereen LaatuKoneistuksen liiketoiminnan hankinta oli saman määräysvallan alaisten yritysten (Panostaja –konserni) liiketoimintojen yhdistäminen, jonka yhtiön johto tulkitsi kaupallisessa mielessä toteutetuksi liiketoimintojen hankinnaksi. Näin ollen hankintaan sovellettiin IFRS 3 –standardia.

Mahdolliset Takoma –konsernin sisäiset liiketoimintojen yhdistämiset tullaan käsittelemään kirjanpidossa alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, sillä ne ovat konsernin sisäisiä liiketoimintojen uudelleenjärjestelyjä.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISTEN ERIEN MUUTTAMINEN

Konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on konsernin emoyrityksen sekä tytäryritysten toiminta- ja esittämismuuttama. Konsernissa ei ole yhtiöitä, joiden toiminta – ja esittämismuuttama ei ole euro. Konserniyhtiöt muuntavat omista kirjanpidoissaan päivittäiset valuuttamääräiset liiketapahtumat tapahtumapäivän kurssija käyttäen toimintavalmuuttakseen. Tilinpäätöksissä valuuttamääräiset saamiset ja velat arvostetaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakurssija. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Valuuttamääräisten pankkitilien kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Ei-mone-taaraiset erät arvostetaan tapahtumapäivän kurssiin.

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset hyödykkeet on arvostettu kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintameno.

Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammasta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eripituiset, kukin osa käsitellään erillisenä hyödykkeenä. Tällöin osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan. Muussa tapauksessa myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Muut korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet.

Käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioi-dun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset	25 vuotta
Rakennelmat	10 vuotta
Raskaat koneet	4 - 10 vuotta
Moottoriajoneuvot	4 vuotta
Kevyet koneet, laitteet ja kalusto	3 - 5 vuotta
Atk-laitteet	3 - 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	10 vuotta

Hyödykkeiden taloudellinen vaikutusaika ja jäännösarvot tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti, poistojen kirjaaminen lopetetaan.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin ja myyntitappiot liiketoiminnan muihin kuluihin.

Ehdot täyttävän aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osaksi omaisuuserän hankintamenoa.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Sellaiset avustukset, jotka on saatu syntyneiden menojen korvauksiksi, tuloutetaan tuloslaskelmaan samalla kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot kirjataan kuluksi. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Yhtiö saa säännöllisesti oppisopimus- ja koulutuskorvauksia julkisilta tahoilta. Nämä korvaukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa, vastaavat syntyneet menot esitetään työsuhteetuksista aiheutuneina kuluina.

LIKEARVO JA MUUT AINEETOMAT HYÖDYKKEET

Liikearvo

1.11.2010 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta. Tätä ennen tapahtuneet yrityshankinnat on kirjattu aikaisemman IFRS-normiston (IFRS 3 (2004)) mukaisesti.

Liikearvoista (ja muista taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä) ei kirjata poistoja, vaan ne testataan tarvittaessa tai vähintään vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille (CGU). Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla.

Muut aineettomat hyödykkeet

Muut aineettomat hyödykkeet merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintameno, jos hyödykkeen hankintameno on määriteltävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä koituu yritykselle vastaista taloudellista hyötyä. Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi niiden

tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Yhtiöllä ei ole muita aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika.

Muista aineettomista hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Asiakassopimukset	2 - 4 vuotta
Aineettomat oikeudet, lähinnä IT-järjestelmät	3 - 5 vuotta

Taloudelliset käyttöajat arvioidaan kunkin tilikauden lopussa, ja jos ne poikkeavat merkittävästi aiemmista arvioista, poistoajoja muutetaan vastaavasti.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintameno, tai sitä alempana todennäköiseen nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden hankintameno on määritelty painotettua keskihintamenetelmää käyttäen. Vaihto-omaisuus perustuu tilinpäätöspäivän fyysiseen inventaariin tai rullaavaan inventointiin. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä asianmukaisesta osuudesta valmistuksen muuttuvista yleismenoista ja kiinteistä yleismenoista normaalilla toiminta-asteella. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Rahoitusleasing-sopimus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempana vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Vuokravelvoitteet sisältyvät korollisiin velkoihin.

Vuokrasopimukset, joiden mukaan omistamiselle ominaiset riskit ja edut kantaa vuokralle antaja, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Silloin, kun vuokrasopimus sisältää sekä maa-aluetta että rakennuksia koskevia osuuksia, arvioidaan kunkin osuuden

luokittelu rahoitusleasingsopimukseksi tai muuksi vuokrasopimukseksi erikseen. Silloin kun on tarpeellista luokitella ja määrittää kirjanpitoa varten maa-alueen ja rakennuksen osuus vuokrasopimuksesta, kohdistetaan vähimmäisvuokrat (jotka sisältävät mahdolliset kerralla suoritettavat etukäteismaksut) maa-alueen ja rakennuksen vuokraoikeuksien sopimuksen syntymisajankohdan käypien arvojen suhteessa.

Ei-purettavissa olevista vuokrasopimuksista syntynyt vuokravastuu on esitetty liitetietojen kohdassa 28 Muut vuokrasopimukset.

Konserni vuokralle antajana

Konsernilla ei ole vuokralle annettuja hyödykkeitä. Konserni on antanut vuokraamistaan toimisto- ja verastiloista vähäiset itselleen tarpeettomat tilat edelleen vuokralle. Tällaiset vuokratuotot merkitään tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokraajan kuluessa Liiketoiminnan muihin tuottoihin.

ARVONALENTUMISET

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä (CGU) kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Arvonalentumistestit tehdään aina liikearvolle ja sellaisille aineettomille hyödykkeille, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton tai jotka ovat keskeneräisiä. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton, ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa muista rahavirroista.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioitua vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttauskorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan siinä tapauksessa, että omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio perutaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää.

Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista.

Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta missään tilanteessa.

TYÖSUHDE-ETUUKSET

Eläkevelvoitteet

Konsernin eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia järjestelyjä, joista konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota velvoite koskee. Henkilöstön eläketurva on järjestetty lakisääteisillä työeläkevakuutuksilla ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla ei ole optiojärjestelyjä eikä muita osakeperusteisiä maksujärjestelyjä.

VARAUKSET JA EHDOLLISET VELAT

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaukset arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta tarkasteluhetkellä ja veloitteeseen liittyvistä riskeistä. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Takuukustannukset kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan välittömästi syntymishetkellään. Takuuvaraus kirjataan todennäköisten takuukustannusten arvion perusteella. Konserni antaa tuotteilleen 1-3 kolmen vuoden takuun. Takuun aikana havaitut viat korjataan konsernin kustannuksella tai asiakkaalle annetaan vastaava tuote. Takuuvaraukset odotetaan käytettävän seuraavan vuoden aikana.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. Konsernin jatkuvaan toimintoon liittyvistä menoista ei kirjata varausta.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteiden täyttämiseksi vaadittavat välittömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt ehdollinen velvoite, joka varmistuu kun konsernin määräysvallan ulkopuolella oleva epävarma tapahtuma realisoituu. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti

edellyttä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

KAUDEN VEROTETTAVAAN TULOON PERUSTUVAT VEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Tuloslaskelman verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tulokseen perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohtana. Verotuksessa vähennyskeltottomasta liikearvon arvonalentumistappiosta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryritysten jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kuin ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät pitkäaikaisen omaisuuden poistoeroista ja yrityshankintojen yhteydessä tehdyistä käypään arvoon arvostamisista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä raportointikauden päättymispäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan tältä osin aina jokaisen raportointikauden päättymispäivänä. Laskennalliset verovelat kirjataan täysimääräisinä.

TULOUTUSPERIAATTEET

Liikevaihtona esitetään tuotteiden myynnistä ja palveluiden suorituksesta saadut tuotot käypään arvoon arvostettuina oikaistuna välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla.

Mydyt tavarat ja palvelut

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistukseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Pääsääntöisesti tämä tapahtuu tuotteiden sopimusehtojen mukaisen luovutuksen yhteydessä. Tuotot palveluista tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä.

Vuokratuotot

Vuokratuotot tuloutetaan tasaerinä vuokratuotolle.

Korot ja osingot

Korkotuotot kirjataan, kun oikeus korkoon on syntynyt ja osingot kirjataan, kun oikeus osinkoon on syntynyt. Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä.

LIIKEVOITTO

IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi ei määrittele liikevoiton tai -tappion käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla oikaistuna, vähennetään työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella. Liiketoimintaan liittyvistä eristä syntyvät kurssierot sisältyvät liikevoittoon, muuten ne on kirjattu rahoituseriin.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Konsernilla ei ole tilinpäätöksessään eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia.

Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä.

Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäville osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat –ryhmään, kun se on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi tai se luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen tapahtuessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi (käyvän arvon vaihtoehtoon soveltaminen). Jälkimmäiseen ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvarat, joita hallinnoidaan käypään arvoon perustuen yhtiön riskienhallintastrategian mukaisesti tai rahoitusvaroihin kuuluva erä, johon liittyy yksi tai useampi kytketty johdannainen, joka muuttaa sopimuksen rahavirtoja merkittävästi, jolloin koko yhdistelmäinstrumentti arvostetaan käypään arvoon. Johdannaiset, jotka eivät ole takaus-sopimuksia tai jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi luokitellut erät on arvostettu käypään arvoon, joka perustuu raportointikauden päättymispäivänä noteerattuun markkinahintaan. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot määritetään rahavirtojen nykyarvona. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuuluttomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät ja määriteltävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa tai alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä luokittele myytävissä oleviksi. Niiden arvostusperuste on efektiivisen koron menetelmällä jaksotettu hankintameno. Ne sisältyvät taseessa luonteensa mukaisesti lyhyt- tai pitkäaikaisiin varoihin: viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua. Myyntisaatavat kirjataan arvioituun käypään arvoonsa (kerryttävissä oleva rahamäärä), joka vastaa arvioidulla arvonalentumistappiovarauksella vähennettyä alkuperäistä lasketettua määrää. Arvonalentumistappiovaraus perustuu erääntyneiden saamisten eräkohtaiseen tarkasteluun.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuuluttomia varoja, jotka nimenomaisesti on luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muuhun ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitettu alle 12 kuukauden ajan tilinpäätöspäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Takoman myytävissä olevat rahoitusvarat tilinpäätöshetkellä sisältävät ainoastaan suomalaisia noteeraamattomia osakkeita ja ne on taseessa esitetty pitkäaikaisissa muissa rahoitusvaroissa. Noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, mikäli käypää arvoa ei luotettavasti voi määrittää.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi luokittelun oikaisuna silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, pankkitilien saldoista ja muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvio jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Mikäli osakesijoitusten käypä arvo on alittanut hankintameno merkittävästi ja konsernin määrittelemän ajanjakson, tämä on osoitus myytävissä olevan osakkeen arvonalentumisesta. Jos arvonalentumisesta on

näyttöä, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio siirretään tulosvaikutteiseksi eräksi. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman ehtoisten sijoitusten arvonalentumistappiota ei peruuteta tulosvaikutteisesti, kun taas korkeinstrumentteihin kohdistuneen arvonalentumistappion myöhempi peruuntuminen kirjataan tulosvaikutteisesti.

Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 180 päivää ovat näyttöjä myyntisaamisen arvonalentumisesta. Tuloslaskelmaan kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioidujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä tilikaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio perutaan tulosvaikutteisesti.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla korollisia tai korottomia. Rahoitusvelat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta siirtää velan maksua vähintään 12 kuukauden päähän tilinpäätöspäivästä.

Ehdot täyttävän omaisuus-erän hankkimisesta, raketamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuus-erän hankintamenoa silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotettavasti. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja.

Kaikkien rahoitusvarojen- ja velkojen käypien arvojen laskentaperiaatteet ja käyvät arvot on esitetty liitetietojen kohdassa 26 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

JOHDANNAISSOPIMUKSET JA SUOJAUSLASKENTA

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita instrumentteja, arvonmuutosten tulosvaikutukset esitetään yhtenevästi suojatun erän kanssa.

Kun johdannaissopimuksia solmitaan, konserni käsittelee ne joko saamisten, velkojen tai kiinteiden sitoumusten käyvän arvon suojauksina tai valuuttariskin kyseessä ollessa rahavirran suojauksina tai johdannaissopimuksina, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä.

Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloitettaessa ja vähintään joka tilinpäätöksen yhteydessä, suojauskohteiden tehokkuuden tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset.

Rahavirran suojaukset

Konserni soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa rahavirran suojauksiin operatiivisen valuuttaposition osalta. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaissinstrumenttien, Takoman riskienhallintapolitiikan mukaan valuuttatermiinien, tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa (sisältyy erään Muut rahastot). Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Ennakoitua valuuttamääräistä myyntiä suojaavien johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan myynnin oikaisuiksi myynnin toteutuessa. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehoton osuus merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti eräännyty tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos ennakoidun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Muut suojausinstrumentit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa

Konserni ei sovelta suojauslaskentaa koronvaihtosopimuksiin. Tällöin suojausinstrumentin käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin.

Suojausinstrumenttien käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 25 Rahoitusriskien hallinta ja liitetiedossa 26 Rahoitusvarojen ja –velkojen käyvät arvot. Suojausrahaston muutokset on esitetty liitetiedossa 21 Omaa pääomaa koskevat liitetiedot kohdassa Muut rahastot.

OMAT OSAKKEET

Konsernilla ei ole hallussaan omia osakkeita.

OMA PÄÄOMA

Ulkona olevat kantaosakkeet esitetään osakepääomana. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instru-

menttien liikkeellelaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä.

OSINGONJAKO

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottama osinko kirjataan velaksi, kun yhtiökokous on päättänyt osingon määrän.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAADINTAPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

IFRS -käytännön mukaista konsernitilinpäätöstä laadittaessa johto joutuu tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia parhaan käsityksensä mukaan. Lopputulemat voivat kuitenkin poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden soveltamisessa. Alla on esitetty yleisimmät ja merkittävimmät tilanteet, joissa johdon on turvauduttava harkintaansa ja arvioihin:

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyvä johdon harkinta

Konsernin johto käyttää harkintaa tehdessään päätöksiä tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden valinnasta ja näiden soveltamisesta. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevassa IFRS -normistossa on vaihtoehtoisia kirjajamis-, arvostamis- tai esittämistapoja.

Merkittävimmät osa-alueet, joissa johto on käyttänyt edellä kuvattua harkintaa, ovat saman määräysvallan alaiset liiketoimintojen yhdistämiset, konsernin toimitilavuokrasopimukset ja konsernin rahoitusvarojen ja –velkojen luokittelu IAS 39 mukaisesti.

Yhtiön johto on IAS 8:n edellyttämällä tavalla käyttänyt harkintaansa laadintaperiaatetta valitessaan ja päättänyt soveltaa saman määräysvallan alaisten yritysten liiketoimintojen yhdistämisiin IFRS 3 – standardia mikäli liiketoimi on toteutettu kaupallisessa mielessä. Tilikaudella 2008 tehty Tampereen Laatu-koneistuksen liiketoiminnan hankinta oli saman määräysvallan alaisten yritysten (Panostaja – konserni) liiketoimintojen yhdistäminen, jonka yhtiön johto tulkitsi kaupallisessa mielessä toteutetuksi liiketoimintojen hankinnaksi. Näin ollen hankintaan sovellettiin IFRS 3 – standardia. Mahdolliset Takoma – konsernin sisäiset liiketoimintojen yhdistämiset tullaan käsittelemään kirjanpidossa alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, sillä ne ovat konsernin sisäisiä liiketoimintojen uudelleenjärjestelyjä

Konsernin toimitilavuokrasopimusten on analysoinnin jälkeen katsottu olevan muita vuokrasopimuksia IAS 17 vaatimusten mukaisesti, sillä johdon näkemyksen mukaan näihin vuokrausjärjestelyihin liittyvät merkittävät riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle.

Arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen raportointikauden päättämispäivänä. Arvioiden taustalla ovat aiemmat koke-

mukset sekä tulevaisuutta koskevat, raportointikauden päätymishetkellä todennäköisimpinä pidetyt oletukset, jotka liittyvät muun muassa konsernin taloudellisen toimintaympäristön odotettuun kehitykseen myynnin ja kustannustason kannalta. Konsernissa seurataan arvioiden ja olettamusten toteutumista sekä näiden taustalla olevien tekijöiden muutoksia säännöllisesti käyttämällä useita, sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Ne keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja sellaiset raportointikauden päättymispäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat merkittävän riskin konsernin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, on esitetty alla. Konsernin johto on katsonut näiden tilinpäätöksen osa-alueiden olevan keskeisimmät, sillä niitä koskevat laadintaperiaatteet ovat konsernin näkökulmasta monimutkaisimmat ja niiden soveltaminen edellyttää eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä esimerkiksi omaisuuserien arvostamisessa. Lisäksi näillä tilinpäätöksen osa-alueilla käytettyjen oletusten ja arvioiden mahdollisten muutosten vaikutukset on arvioitu olevan suurimmat.

1) Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen

Liiketoimintojen yhdistämisessä aineellisten hyödykkeiden osalta konserni on tehnyt vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin ja arvioita hankittujen hyödykkeiden iästä, kulumisesta ja muista vastaavista tekijöistä aiheutuvasta arvon vähentymisestä.

Aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen perustuu arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista, sillä markkinoilla ei ole ollut saatavissa tietoja vastaavanlaisten hyödykkeiden kaupasta. Hankintamenosta tilauskannalle ja asiakassopimuksille on määritetty käypä arvo tuotto-odotuksiin perustuen (PPA –model). Tilauskannan vaikutusajaksi on määritetty 0,5 - 1,5 vuotta ja asiakassopimuksille 4 vuotta. Asiakassopimusten arvo tilinpäätöksessä on 361 (624) tuhatta euroa ja se on esitetty aineettomissa hyödykkeissä. Lisätietoa liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen aineettomien hyödykkeiden arvostamisesta on esitetty liitetiedossa 2 Hankitut liiketoiminnot.

Johto uskoo käytettyjen arvioiden ja oletusten olevan riittävän tarkkoja käyvän arvon määrittäksen pohjaksi. Lisäksi konsernissa käydään läpi vähintään jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdolliset viitteet niin aineellisten kuin aineettomien kin hyödykkeiden arvonalentumisesta.

2) Arviot tulevasta liiketoiminnan kehityksestä ja muut arvonalentumistestaukseen liittyvät kysymykset

Konsernissa testataan liikearvo tarvittaessa tai vähintään vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Viitteitä arvonalentumisesta arvioidaan jokaisena raportointiajan-

hetkenä. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden (CGU) kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat johdon arvioon mm. tulevaisuuden myynneistä, hinnoista ja tuotantokustannuksista sekä diskonttorokosta. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä.

Konsernin taseessa oleva liikearvo on testattu ja testin mukainen käyttöarvo on kirjanpitoarvoa suurempi. Lisätietoja kerrytettävissä olevan rahamäärän herkkyydestä käytettyjen oletusten muutoksille on annettu liitetietojen kohdassa 14 Aineettomat hyödykkeet; Liikearvon arvonalentumistestaus.

3) Laskennalliset verosaamiset

Laskennallinen verosaaminen on esitetty siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan käyttää.

UUDEN JA UUDISTETUN

IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantuloapäivästä lähtien, tai mikäli voimaantuloapäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantuloapäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

- Muutokset tulkintaan IFRIC 14 Etukäteen suoritettujen vähimmäisrahastointivaatimukseen perustuvat maksut (voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksella korjataan ei-toivottu vaikutus, joka on seurannut tulkinnasta IFRIC 14 IAS 19 – Etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan omaisuuserän yläraja, vähimmäisrahastointivaatimukset ja näiden välinen yhteys. Muutosten jälkeen yritykset saavat merkitä varoiksi taseeseen joitakin vapaaehtoisesti etukäteen suoritettuja vähimmäisrahastointivaatimukseen perustuvia maksuja. Muutoksella ei ole ollut merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Uudistettu IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä (voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Lähipiirin määritelmää on täsmennetty, ja tietyt julkiseen valtaan sidoksissa olevia yhteisöjä koskevat liitetietovaatimukset muuttuvat. Uudistetulla standardilla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Muutos IFRS 7:ään Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot (voimaan 1.7.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutos tuo lisää läpinäkyvyyttä rahoitusinstrumenttien luovutuksia koskevien liiketoimintojen esittämiseen ja parantaa käyttäjien mahdollisuuksia saada käsitys rahoitusinstrumenttien luovutuksiin liittyvistä riskeistä ja näiden riskien vaikutuksesta yhteisön taloudelliseen asemaan, erityisesti kun kyseessä on rahoitusvarojen arvopaperistaminen. Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

- Muutos IFRS 1:een Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto (voimaan 1.7.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardiin tehtiin kaksi muutosta. Ensimmäinen muutos koskee kiinteän päivämäärän 1.1.2004 korvaamista "IFRS-standardeihin siirtymispäivällä", jolloin IFRS-standardeihin siirtyvien yhteisöjen ei tarvitse oikaista ennen siirtymispäivää toteutuneita taseesta pois kirjaamiseen johtaneita liiketoimia. Toinen muutos sisältää ohjeistusta siitä, kuinka jatketaan IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen esittämistä tapauksissa, joissa IFRS-standardien vaatimuksia ei ole ollut mahdollista noudattaa siksi, että yhteisön toimintavaluutta on ollut ankarana hyperinflaation alainen. Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- Muutos IAS 12:sta Tuloverot (voimaan 1.1.2012 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IAS 12 vaati aikaisemmin yhteisöä arvioimaan, mikä osa taseessa käypään arvoon arvostetun erän kirjanpitoarvosta on kerrytettävissä jatkuvasta käytöstä (kuten vuokratuottoina) ja mikä osa omaisuuserän myynnistä. Muutoksen mukaan tiettyjen käypään arvoon arvostettujen omaisuuserien kirjanpitoarvon oletetaan lähtökohtaisesti kertyvän omaisuuserän myynnistä. Oletus soveltuu laskennallisiin veroihin, jotka syntyvät sijoituskiinteistöistä, aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä ja aineettomista hyödykkeistä, jotka arvostetaan käyvän arvon mallilla tai uudelleenarvostusmallilla. Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- Muutos IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen (voimaan 1.7.2012 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Keskeisin muutos on vaatimus muiden laajan tuloksen erien ryhmittelemisestä sen mukaan, siirretäänkö ne mahdollisesti myöhemmin tulosvaikutteisiksi tiettyjen ehtojen täytyessä. Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- Muutos IAS 19:ään Työsuhde-etuudet (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset tarkoittavat, että kaikki vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot tulee jatkossa kirjata välittömästi muihin laajan tuloslaskelman eriin, toisin sanoen ns. putkimenettelämästä luovutaan ja rahoitusmeno määritetään nettoraastointiin perustuen. Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IFRS 9 on ensimmäinen vaihe laajempaa projektia, joka tähtää IAS 39:n korvaamiseen uudella standardilla. Erilaiset arvostamistavat on säilytetty, mutta niitä on yksinkertaistettu. Rahoitusvarat jaetaan arvostuksen perusteella kahteen pääryhmään: jaksettuun hankintamenuon arvostettavat ja käypään arvoon arvostettavat. Luokittelu riippuu yrityksen liiketoimintamallista ja sopimukseen perustuvien rahavirtojen ominaispiirteistä. IAS 39:ään sisältyvä ohjeistus arvonalentumisista ja suojauslaskennasta jää edelleen voimaan. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 10 Konsernitilinpäätös (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi määrittää olemassa olevien periaatteiden mukaisesti määräysvallan keskeiseksi tekijäksi, kun ratkaistaan, tuleeko yhteisö yhdistellä konsernitilinpäätökseen. Lisäksi standardissa annetaan lisäohjeistusta määräysvallan määrittelystä silloin, kun sitä on vaikea arvioida. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 11 Yhteisjärjestelyt (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi painottaa yhteisten järjestelyiden kirjanpidollisessa käsittelyssä niistä seuraavia oikeuksia ja velvoitteita enemmän kuin niiden oikeudellista muotoa. Yhteisjärjestelyjä on kahden tyyppisiä: yhteiset toiminnot ja yhteisyritykset. Standardi lisäksi edellyttää yhteisyritysten raportoinnissa yhtä menetelmää, pääomaosuusmenetelmää, eikä aiempi suhteellisen yhdistelyn vaihtoehto ole enää sallittu. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi sisältää liitetietovaatimukset koskien erilaisia osuuksia muissa yhteisöissä, mukaan lukien osakkuusyhtiöt, yhteiset järjestelyt, erityistä tarkoitusta varten perustetut yhtiöt ja muut, taseen ulkopuolelle jäävät yhtiöt. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardin tarkoituksena on lisätä yhdenmukaisuutta ja vähentää monimutkaisuutta, sillä se antaa täsmällisen käyvän arvon määrittämisen ja yhdistää samaan standardiin vaatimukset käyvän arvon määrittämiselle sekä vaadittaville liitetiedoille. Käyvän arvon käyttöä ei laajenneta, mutta annetaan ohjeistusta sen määrittämisestä silloin, kun sen käyttö on sallittu tai sitä on vaadittu jossain toisessa standardissa. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 27 (uudistettu 2011) Erillistilinpäätös (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uudistettu standardi sisältää erillistilinpäätöstä koskevat vaatimukset, jotka ovat jääneet jäljelle, kun määräysvaltaa koskevat kohdat on sisällytetty uuteen IFRS 10:een. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 28 (uudistettu 2011) Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uudistettu standardi sisältää vaatimukset sekä osakkuus- että yhteisyritysten käsittelystä pääomaosuusmenetelmällä IFRS 11:n julkaisemisen seurauksena. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

1. TOIMINTASEGMENTIT

Takomalla on yksi liiketoimintasegmentti, joka on Takoma Components. Toimintasegmentin luvut ovat yhtenevät konsernin lukujen kanssa. Toimintasegmenttijako perustuu konsernin sisäiseen päätöksentekojärjestykseen, organisaatiorakenteeseen ja on yhdenmukainen hallitukselle toimitettavan taloudellisen raportoinnin kanssa. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmentille ja sen tuloksen arvioinnista, konsernissa katsotaan emoyhtiön hallitus. Segmenttiraportoinnissa noudatetaan konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Liiketoimintarakenteen pohjana ovat konsernin eri yksiköiden yhteiset asiakkuudet, asiakastoimialat ja asiakkaiden lisääntyvät vaatimukset kokonaistoimittajuudesta. Takoma

Components -toimintasegmentti on erikoistunut voimansiirtokomponenttien valmistukseen, hydraulikan kokonaisjärjestelmiin ja komponentteihin sekä vaativien kappaleiden koneistukseen.

Takoma Componentsiin kuuluvat Takoma Gearsin hammastettujen komponenttien tehdas Parkanossa, Akaassa sijaitseva TL-Hydraulicsin hydraulikkasynteritehdas, Tampereella sijaitseva koneistuskonepaja ja hydraulikka- ja automaatiojärjestelmiin erikoistunut Takoma Systems Kemimaalla.

Maantieteelliset tiedot

Takoma toimii neljällä maantieteellisellä alueella: Suomi, muu Eurooppa, Aasia sekä muut maat. Maantieteellisten alueiden liikevaihto esitetään asiakkaiden sijainnin mukaan ja niiden varat esitetään varojen sijainnin mukaan.

(euroa)		
2011	Liikevaihto ulkoisilta asiakkailta	Pitkäaikaiset varat*
Suomi	22 248 552	21 256 019
Muu Eurooppa	3 030 977	
Aasia	2 115 995	
Muut maat	55 486	
Konserni yhteensä	27 451 010	21 256 019

(euroa)		
2010	Liikevaihto ulkoisilta asiakkailta	Pitkäaikaiset varat*
Suomi	13 922 667	17 885 720
Muu Eurooppa	2 498 451	
Aasia	2 601 295	
Muut maat	37 366	
Konserni yhteensä	19 059 778	17 885 720

* Konsernin muut pitkäaikaiset varat kuin laskennalliset verosaamiset ja muut pitkäaikaiset saamiset

Tiedot tärkeimmistä asiakkaista

Konsernin tuotot neljältä suurimmalta asiakkaalta olivat noin 20,36 milj. euroa tilikaudella 2011 (13,5 milj. euroa tilikaudella 2010), mikä oli 74 % (71 %) koko konsernin liikevaihdosta.

Konsernin tuottojen jakauma eri asiakasryhmien kesken tilikaudella oli:

(euroa)	2011	2010
Laivanrakennus- ja offshoreteollisuus	66 %	61 %
Nosto- ja kuljetinlaittevalmistajat	11 %	14 %
Energia- ja prosessiteollisuuden laitevalmistajat	19 %	21 %
Muut	4 %	4 %

2. HANKITUT LIIKETOIMINNOT

TILIKAUDEN 2011 HANKINNAT

LIIKETOIMINTAKAUPPA

Takoma Oyj:n tytäryhtiö Capomelio V Oy osti 1. kesäkuuta 2011 hydraulikka- ja automaatiojärjestelmiin erikoistuneen TL-Tuotanto Oy:n liiketoiminnan Keminmaalta 0,8 milj. euron kauppahinnalla. Liiketoiminnan ulkopuolinen varallisuus, mukaan lukien yhtiön omistama toimitila, myyntisaamiset ja osa veloista, jäivät liiketoimintakaupassa myyjäyhtiöön. Kauppa rahoitettiin Takoman käytettävissä olevilla varoilla.

Kaupan johdosta Takoman liiketoiminta laajeni hydraulikan kokonaisjärjestelmien suunnitteluun ja toimituksiin sekä niissä tarvittavaan ohjausautomaatioon. Hydraulikkaa käyttävät asiakkaat ovat entistä enemmän keskittyneissä

kokonaisuuksien hankintaan yksittäisten hydraulikkakomponenttien ostamisen sijasta. TL-Tuotannon osaamisen avulla Takoma pystyy tarjoamaan asiakkailleen aiempaa ratkaisevasti laajemman kokonaistoimituksen. TL-Tuotannon tyyppisiä toimituksia ovat olleet prosessiteollisuuden, voimalaitosten ja satamaramppien hydraulikka- ja ohjausjärjestelmät.

Luovutettu vastike, euroa

Käteinen raha	801 557
Kokonaishankintameno	801 557

Hankittujen varojen ja vastaanotettujen velkojen arvot hankintapäivänä olivat seuraavat

(euroa)	Liitetieto	Yhdistämisessä kirjatut arvot
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	696 278
Aineettomat hyödykkeet	14	206 859
Vaihto-omaisuus		418 563
Myyntisaamiset ja muut saamiset		2 170
Varat yhteensä		1 323 870
Rahoitusvelat		-296 044
Muut velat		-226 2691
Velat yhteensä		-522 313
Nettovarallisuus		801 557

Konserni on kohdistanut hankintamenoista 200 001 euroa muihin aineettomiin hyödykkeisiin (logiikkaohjelmistot). Vaihto-omaisuuteen on tehty 48 589 euroan käyvän arvon kohdistus.

Liikearvon muodostuminen hankinnassa:

(euroa)	Liitetieto	Yhdistämisessä kirjatut arvot
Luovutettu vastike		801 557
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus		-801 557
Liikearvo	13	0

Liiketoimintakaupassa ei syntynyt liikearvoa. Kauppahinnan allokointi on lopullinen tilinpäätöshetkellä.

Konserni on kirjannut tuloslaskelman liiketoiminnan muut kulut -erään yhteen 25 678 euroa liiketoimintakaupan neuvontapalkkioita.

(euroa)	Yhdistämisessä kirjatut arvot
Rahana maksettu kauppahinta	801 557
Hankitun liiketoiminnan rahavarat	0
Rahavirtavaikutus	801 557

TILIKAUDEN 2010 HANKINNAT

TYTÄRYHTIÖHANKINTA

Takoma hankki voimansiirtokomponentteja valmistavan Moventas Parkano Oy:n koko osakekannan Moventas Oy:ltä 31.3.2010. Yhtiön nimi muutettiin kaupan yhteydessä Takoma Gears Oy:ksi.

Takoma Gears Oy on erikoistunut toimittamaan erityistä tarkkuutta vaativia suuren kokoluokan induktiokarkaistuja hammaspyöriä, hammaskytкимиä ja hammaskehiä. Toteutettu kauppa vahvisti Takoman asiakaspohjaa ja mahdollisti laajemman komponenttitarjonnan koko asiakas-kunnalle. Yhtiön pääasiakassegmentit ovat laivanrakennus- ja offshore-teollisuuden, prosessi-teollisuuden sekä energiasektorin laitevalmistajat.

Kaupan velaton arvo oli 10,95 milj. euroa. Yhtiön osakekannasta maksettu kauppahinta oli 4,71 milj. euroa, jonka lisäksi Takoma otti vastatakseen yhtiön 6,24 milj. euron velat.

Luovutettu vastike, euroa	
Käteinen raha	4 710 134
Kokonaishankintameno	4 710 134

Konserni on kirjannut tuloslaskelman Liiketoiminnan muut kulut -erään yhteensä 121 508 euroa liittyen syntyneeseen varainsiirtoverovelvoitteeseen ja yrityshankinnan neuvonta- ja arvonnäätityspalkkioihin.

Hankittujen varojen ja vastaanotettujen velkojen arvot hankintapäivänä olivat seuraavat

(euroa)	Liitetieto	Yhdistämisessä kirjatut arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä (IFRS)
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	5 179 862	5 179 862
Aineettomat hyödykkeet	14	17 471	17 471
Asiakassopimukset ja niihin liittyvät asiakassuhteet (sis. Muihin aineettomiin hyödykkeisiin)	14	646 060	
Vaihto-omaisuus		3 456 107	3 253 166
Myyntisaamiset ja muut saamiset		1 652 526	1 652 526
Rahavarat		64 545	64 545
Varat yhteensä		11 016 570	10 167 570
Laskennalliset verovelat	17	-250 347	-29 607
Rahoitusvelat		-6 304 411	-6 304 411
Ehdolliset velat		-82 482	-82 482
Muut velat		-2 568 031	-2 568 031
Velat yhteensä		-9 205 271	-8 984 531
Nettovarallisuus		1 811 298	1 183 038

Konserni on allokoanut kauppahintaa vaihto-omaisuuteen 202 940 euroa ja tilauskannalle sekä asiakassopimuksille 646 060 euroa. Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvien asiakassopimusten käypä arvo on määritetty asiakassuhteiden arvioidun kestoajan ja olemassa olevista asiakkuuksista syntyvien diskontattujen nettorahavirtojen perusteella (PPA-malli).

Liikearvon muodostuminen hankinnassa:

(euroa)	Liitetieto	Yhdistämisessä kirjatut arvot
Luovutettu vastike		4 710 134
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus		-1 811 298
Liikearvo	14	2 898 835

Hankinnasta syntyi 2,90 milj. euron liikearvo, joka koostuu Takoma Gears Oy:n hankinnasta odotettavissa olevista synergiahyödyistä ja ammattitaitoisesta työvoimasta. Johdon arvion mukaan noin puolet liikearvosta liittyy yhtiön hankinnan myötä laajenneeseen asiakuntaan, joka antoi mahdollisuuden laajentaa asiakastarjontaa koko konsernin osalta.

Toiset puolet liikearvosta liittyy yhtiön teknologiseen osamiseen ja kyvykkyyteen, joka perustuu osaaviin CNC-koneistajiin, hammastajiin ja lämpökäsittelijöihin. Liiketoiminnan tulonodotus ja muut yhteiset hankinnat sekä hallinnolliset synergiat ovat myös osa jäljellejäänyttä liikearvoa.

Takoma Gears Oy:n kauppahinnan allokointi on lopullinen tilinpäätöshetkellä. Kirjattu liikearvo ei ole vähennyskelppoinen verotuksessa.

Takoma Gears Oy:n seitsemän kuukauden liikevaihto 7,43 milj. euroa ja liikevoitto 0,05 milj. euroa sisältyvät konsernin tilikauden 2010 tuloslaskelmaan. Konsernin liikevaihto tilikaudelta 2010 olisi ollut 24,79 milj. euroa ja liiketappio 1,38 milj. euroa, jos tilikauden aikana toteutunut liiketoimintojen hankinta olisi yhdistelty konsernitilinpäätökseen tilikauden 2010 alusta lähtien.

(euroa)	Yhdistämisessä kirjatut arvot
Rahana maksettu kauppahinta	4 710 134
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	-64 545
Hankinnan suorat kulut	121 508
Rahavirtavaikutus	4 767 097

3. LIIKEVAIHTO

(euroa)	2011	2010
Tuotot tavaroiden myynnistä	26 827 594	18 839 418
Tuotot palveluista	623 416	220 371
Yhteensä	27 451 010	19 059 788

4. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

(euroa)	2011	2010
Aineellisten käyttöomaisuus- hyödykkeiden myyntivoitot	48 318	
Julkiset avustukset	5 931	7 554
Vakuutuskorvaukset	26 694	
Vuokratuotot	13 447	7 700
Muut tuottoerät	272 993	107 948
Yhteensä	367 382	123 202

5. MATERIAALIT JA PALVELUT

(euroa)	2011	2010
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	13 281 008	7 031 980
Varastojen muutos	-250 958	1 179 430
Ulkopuoliset palvelut	1 991 811	1 501 346
Yhteensä	15 021 861	9 712 756

6. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

(euroa)	2011	2010
Vuokrakulut	855 670	655 099
Ulkopuoliset palvelut	146 836	72 451
Muut kuluerät	3 763 010	2 601 470
Yhteensä	4 765 516	3 329 020

Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastus	24 974	18 170
Muut palvelut	7 380	6 678
Yhteensä	32 354	24 848

7. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

(euroa)	2011	2010
Poistot hyödykeryhmittäin:		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	89 763	29 309
Asiakkuudet	263 191	250 063
Yhteensä	352 954	279 372
Aineelliset käyttöomaisuus- hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	107 832	12 019
Koneet ja kalusto	1 678 242	1 281 338
Muut aineelliset hyödykkeet	17 117	4 782
Yhteensä	1 803 192	1 298 139
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	2 156 146	1 577 511

8. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

(euroa)	2011	2010
Palkat ja palkkiot	6 592 980	4 440 049
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	1 107 570	755 595
Muut henkilösivukulut	296 236	198 993
Yhteensä	7 996 786	5 394 637

Tiedot lähipiiriin luettavan johdon työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedoissa kohdassa 30. Lähipiiritapahtumat.

Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella:

Toimihenkilöitä	46	36
Työntekijöitä	134	109
Yhteensä	180	145

9. RAHOITUSTUOTOT

(euroa)	2011	2010
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	412	1 561
Muut rahoitustuotot	32 755	61 405
Yhteensä	33 167	62 966

Liikevaihtoon sisältyy valuuttakurssieroja suojauslaskennan johdannaisopimuksista -7 765 (29 335) euroa ja myyntisaamisista -3 927 (-30 751) euroa.

10. RAHOITUSKULUT

(euroa)	2011	2010
Tulosvaikuttisesti kirjatut erät		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoarvostettavista rahoituslainoista	307 352	197 857
Korkojohdannaiset, ei suojauslaskennassa	39 004	
Yhteensä	346 356	197 857
Tuloslaskelmaan sisältyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot		
Liikevaihto	-11 711	10 530
Kulut	-687	-2 214
Rahoituserät	4 520	-1 615
Yhteensä	-7 877	6 700

Muihin rahoituskuluihin sisältyy rahoitusleasingopimuksista tilikaudella kuluksi kirjattuja muuttuvia vuokria 7 513 (9 211) euroa.

Muut laajan tuloksen erät

Rahoitusinstrumentteihin liittyvät muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät ovat seuraavat:

(euroa)	2011	2010
Rahavirran suojaukset verojen jälkeen	-3 403	-10 524

11. TULOVEROT

(euroa)	2011	2010
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-1 284	0
Edellisten tilikausien verot	0	0
Laskennalliset verot	442 360	442 374
Yhteensä	441 075	442 374
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot		
Rahavirran suojaukset		
Ennen veroja	4 599	14 221
Verovaikutus	1 196	3 698
Verojen jälkeen	3 403	10 524

Verokulun ja konsernin kotimaan 26 %:n verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

(euroa)	2011	2010
Tulos ennen veroja	-1 666 613	-1 809 431
Verot laskettuna		
Suomen verokannalla	433 319	470 452
Verovapaat tuotot	12 673	304
Vähennyiskelvottomat kulut	-401	-28 382
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisesta tappioista	-4 516	
Verot tuloslaskelmassa	441 075	442 374

12. OSAKEKOHTAINEN TULOS

(euroa)	2011	2010
Laimennettu ja laimentamaton osakekohtainen tulos		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, euroa	-1 225 538	-1 367 057
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, kpl	15 664 266	15 664 266
Osakekohtainen tulos, (euroa/osake)	-0,078	-0,087

13. AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muutokset tilikaudella 2011

(euroa)	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset investoinnit	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2010	120 057	11 156 652	47 821	470 000	11 794 531
Liiketoimintojen yhdistäminen		696 278			696 278
Lisäykset	3 206 325	175 000	1 462	1 201 291	4 584 079
Vähennykset		-11 682			-11 682
Siirrot erien välillä	51 191	996 536	26 749	-1 074 476	0
Hankintameno 31.10.2011	3 377 574	13 012 785	76 032	596 814	17 063 205
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2010	-26 376	-2 335 386	-15 227		-2 376 989
Tilikauden poisto	-107 832	-1 678 242	-17 117		-1 803 192
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2011	-134 208	-4 013 628	-32 345		-4 180 181
Kirjanpitoarvo 1.11.2010	93 682	8 821 266	32 594	470 000	9 417 542
Kirjanpitoarvo 31.10.2011	3 243 366	8 999 157	43 687	596 814	12 883 025

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muutokset tilikaudella 2010

(euroa)	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset investoinnit	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2009	120 057	5 476 937	47 821	365 464	6 010 280
Liiketoimintojen yhdistäminen		5 179 166		696	5 179 862
Lisäykset		22 454		385 464	407 918
Siirrot erien välillä		478 095		-281 624	196 471
Hankintameno 31.10.2010	120 057	11 156 652	47 821	470 000	11 794 531
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2009	-14 357	-1 054 048	-10 445		-1 078 850
Tilikauden poisto	-12 019	-1 281 338	-4 782		-1 298 139
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2010	-26 376	-2 335 386	-15 227		-2 376 989
Kirjanpitoarvo 1.11.2009	105 701	4 422 890	37 376	365 464	4 931 430
Kirjanpitoarvo 31.10.2010	93 682	8 821 266	32 594	470 000	9 417 542

Konsernin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvien koneiden ja laitteiden hankintamenojen vielä poistamatta oleva osa oli 9,00 (8,73) milj. euroa tilikauden lopussa.

Rahoitusleasingisopimukset

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

(euroa)	Rakennukset	Koneet ja kalusto	(euroa)	Koneet ja kalusto
31.10.2011			31.10.2010	
Hankintameno	3 206 325	378 000	Hankintameno	378 000
Kertyneet poistot	-95 387	-189 000	Kertyneet poistot	-113 400
Kirjanpitoarvo	3 110 939	189 000	Kirjanpitoarvo	264 600

14. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomien hyödykkeiden muutokset tilikaudella 2011

(euroa)	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Asiakas-sopimukset	Keskeneräiset investoinnit	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2010	280 403	7 538 429	1 333 971	38 532	9 191 335
Lisäykset	41 279			9 633	50 912
Liiketoimintojen yhdistäminen	206 859				206 859
Siirrot erien välillä	48 165			-48 165	0
Hankintameno 31.10.2011	576 705	7 538 429	1 333 971	0	9 449 105
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2010	-41 708		-710 092		-751 799
Tilikauden poisto	-89 763		-263 191		-352 954
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2011	-131 471	0	-973 283		-1 104 754
Kirjanpitoarvo 1.11.2010	238 695	7 538 429	623 879	38 532	8 439 535
Kirjanpitoarvo 31.10.2011	445 235	7 538 429	360 688	0	8 344 351

Aineettomien hyödykkeiden muutokset tilikaudella 2010

(euroa)	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Asiakas-sopimukset	Keskeneräiset investoinnit	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2009	42 301	4 639 594	687 911	77 036	5 446 843
Lisäykset	5 094			177 031	182 126
Liiketoimintojen yhdistäminen	17 471	2 898 835	646 060		3 562 366
Siirrot erien välillä	215 536			-215 536	0
Hankintameno 31.10.2010	280 403	7 538 429	1 333 971	38 532	9 191 335
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2009	-12 399		-460 028		-472 427
Tilikauden poisto	-29 309		-250 063		-279 372
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2010	-41 708	0	-710 092		-751 799
Kirjanpitoarvo 1.11.2009	29 903	4 639 594	227 883	77 036	4 974 415
Kirjanpitoarvo 31.10.2010	238 695	7 538 429	623 879	38 532	8 439 535

Rahoitusleasingisopimukset

Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

(euroa)	Aineettomat oikeudet	(euroa)	Keskeneräiset investoinnit
31.10.2011		31.10.2010	
Hankintameno	48 165	Hankintameno	38 532
Kertyneet poistot		Kertyneet poistot	
Kirjanpitoarvo	48 165	Kirjanpitoarvo	38 532

LIKEARVON ALENTUMISTESTAUS

Liikearvolle suoritetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään vuosittain, IAS 36:n mukaiset käyttöarvolaskelmiin perustuvat arvonalentumistestit. Arvonalentumistestaus tehdään tarvittaessa silloin, kun on todettu viitteitä arvonalentumisesta.

Arvonalentumistappio kirjataan, mikäli rahavirtaa tuottavalle yksikölle (CGU) kohdistettujen nettovarojen (sis. liikearvon) kirjanpitoarvo on korkeampi kuin CGU:n kerrytettävissä oleva rahamäärä. CGU:n kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään nykyarvomenetelmällä (DCF-menetelmä).

Konsernilla on yksi rahavirtaa tuottava yksikkö (CGU).

Arvonalentumistestauksessa arviot vuoden 2012 rahavirroista perustuvat Takoman hallituksen hyväksymään tilikauden 2012 budjettiin. Rahavirta-arviot vuosille 2013-2014 perustuvat toimintasegmentin johdon näkemyksiin liiketoiminnan kasvusta ja kannattavuudesta. Pitkän aikavälin kasvuna on käytetty 2 % p.a. vuosittaista kasvua, mikä ei ylitä kyseisen toimialan pitkän aikavälin toteutunutta inflaatiokorjattua kasvua. CGU:n pääomarakenne kuvaa toimialan keskimääräistä pääomarakennetta.

Tulevista rahavirroista tehtyjen arvioiden lisäksi tärkein käyttöarvolaskelmissa käytetty oletus on keskimääräisestä pääoman kustannuksesta (WACC) tehdyt oletukset. WACC:ia käytetään tulevien rahavirtojen diskottoamiseen.

WACC:n parametrit ovat teknologiateollisuuden keskimääräinen oman pääoman ja velkojen suhdeluku, oman pääoman beta, CGU:n oman pääoman kustannus sekä korollisen vieraan pääoman kustannus. Pääoman kustannuksen määrittämiseksi tarvitaan arviot riskittömien korkojen tasosta sekä riskilisen tasosta toimintasegmentin toimialalla.

Tilikausien 2011 ja 2010 arvonalentumistestien keskeiset oletamat:

	2011	2010
Liikevaihdon kasvu p.a.		
3 vuoden ennusteet	8 % - 29 %	15 % - 48 %
WACC (verojen jälkeen)	10,48 %	10,55 %
Diskonttaus korko		
(WACC ennen veroja)	13,18 %	13,13 %
Pitkän aikavälin kasvu	2 %	2 %
Liikevoitto% painotettu keskiarvo ennustejaksolta	10,3 %	8,9 %
Liikearvo, 1 000 euroa	7 538	7 538
Kirjanpitoarvo, 1 000 euroa	28 516	24 767
Arvonalentumistestin tulos, 1 000 euroa	5 941	3 563
(kerrytettävissä oleva rahamäärä vs. kirjanpitoarvo)	Ylittää	Ylittää

Omaisuserien arvonalentumistestaus on suoritettu 31.10.2011. Edellinen arvonalentumistestaus suoritettiin lokakuussa 2010.

Konsernin asiakassegmenttien markkinanäkymien, kansainvälisen talouden ja korkojen muutokset heijastuvat kasvu- ja kannattavuusennusteisiin sekä niihin liittyvään riskiin ja tuottovaatimukseen.

Ennusteiden kannattavuustasot perustuvat johdon laatiin ja hallituksen hyväksymiin budjettiin 2012 sekä ennusteisiin 2013-2014. Kannattavuuden parantamiseksi on johto laatinut toimenpidesuunnitelman, jonka toteutumista hallitus seuraa kuukausittain. Toimenpidesuunnitelma koostuu pääosin tehtaiden tehostamistoimenpiteistä sekä niiden tuottavuuden ja käyttöasteen nostamisesta, Kemianmaalla kesällä 2011 hankitun liiketoiminnan ja Akaan uusien tehdastoimitilojen mahdollistaman laajemman asiakastarjonnan hyväksikäytöstä, ostojen keskittämisestä sekä asiakashinnoittelun rakenteen uudistamisesta.

Ennusteet ja käytetyt oletukset on laadittu arvonalentumistestien toteuttamista varten. Ennusteita ja muita oletuksia tarkastetaan jatkuvasti ja ne voivat muuttua. Yhtiön on arvioitava jokaisena raportointipäivänä, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin omaisuserän arvo saattaa olla alentunut. Jos tällaisia viitteitä esiintyy, yhtiön on arvioitava omaisuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Vuosittaisten arvonalentumistestien mukaan rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää vastaavan tasearvon eivätkä arvonalentumistestaukset ole johtaneet arvonalentumiskirjauksiin. Herkkyyksianalyysit kuitenkin osoittavat, että liikkumavara keskeisissä oletamisissa on kapea.

HERKKYYSANALYYSI

Ennustetun liikevoittomarginaalin lasku

Keskeisin epävarmuustekijä arvonalentumistestijä tehdessä liittyy johdon oletukseen liiketoiminnan kannattavuudesta. Kannattavuuteen vaikuttaa puolestaan liiketoiminnan arvioitu kasvu ja arvioidun liikevoittomarginaalin toteutuminen. Ennustetun liikevoittomarginaalin alentuminen, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä vastaa nettovarojen kirjanpitoarvoa on 1,5 prosenttiyksikköä. Vastaava analyysi tilikauden 2010 lopussa osoitti, että liikevoittomarginaali olisi voinut laskea 1,1 prosenttiyksikköä.

Diskonttokoron (WACC ennen veroja) nousu

Laskelmissa käytetyllä diskonttauskorolla on keskeinen merkitys kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisessä. Laskelmat osoittavat, että diskonttokorko ennen veroja kestää 1,9 prosenttiyksikön nousun ennen kuin kerrytettävissä oleva rahamäärä vastaa nettovarojen kirjanpitoarvoa. Vastaava analyysi tilikauden 2010 lopussa osoitti, että diskonttokorko ennen veroja olisi kestänyt 1,5 prosenttiyksikön nousun.

15. MUUT RAHOITUSVARAT

(euroa)	2011	2010
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Noteeraamattomat osakesijoitukset	28 643	28 643
Yhteensä	28 643	28 643
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden alussa	28 643	39 283
Tulosvaikutteiseksi siirretyt nettovoitot		2 974
Vähennykset		-13 614
Tilikauden lopussa	28 643	28 643

Kaikki myytävissä olevat rahoitusvarat ovat pitkäaikaisia. Noteeraamattomat osakkeet on, mikäli käypää markkinahintaa ei ole ollut saatavissa, arvostettu alkuperäiseen hankintamenuun. Myytävissä olevista rahoitusvaroista on kirjattu realisoituneita myyntivoittoja edellisellä tilikaudella rahoitustuottoihin 2 974 euroa.

16. SAAMISET

(euroa)	2011	2010
Lainat ja muut saamiset		
Muilta	395 000	
Yhteensä	395 000	0

Lainasaaminen on ulkopuoliselta yhtiöltä ja se on vakuudeton. Lainasaaminen on sidottu 12 kk euriboriin ja sen efektiivinen kroko on 5,1 %. Lainasaamisen tasearvo vastaa parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä.

17. LASKENNALLISET VEROT

Laskennallisten verojen muutokset tilikaudella 2011

(euroa)	Viite	31.10.2010	Kirjattu tuloslaskelmaan	Ostetut liiketoiminnot	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	31.10.2011
Laskennalliset verosaamiset						
Varaukset		6 054	500			6 554
Tappioista		665 647	366 301			1 031 948
Muut erät		5 103	10 424		1 196	16 722
Yhteensä		676 804	377 224	0	1 196	1 055 224
Laskennalliset verovelat						
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä		-162 208	68 430			-93 779
Kertyneet poistoerot		-342 772	39 049			-303 723
Muut erät	1	-272 857	-42 343			-315 200
Yhteensä		-777 838	65 135	0	0	-712 702

Viite 1: Liikearvon poistot, valmistuksen ja hankinnan kiinteät kulut

Käyttämättömistä verotuksellisista tappioista kirjataan laskennallisia verosaamisia siihen määrään asti kuin verohyödyn saaminen verotettavan tulon perusteella on todennäköistä. Käyttämättömät verotukselliset tappiot vanhentuvat vuosien 2017-2020 aikana.

Konsernin laatimien ennusteiden mukaan on todennäköistä, että tulevaisuudessa tulee kertymään riittävästi verotettavaa tuloa, jota vastaan tappiot voidaan hyödyntää.

Laskennallisten verojen muutokset tilikaudella 2010

(euroa)	Viite	31.10.2009	Kirjattu tuloslaskelmaan	Ostetut liiketoiminnot	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	31.10.2010
Laskennalliset verosaamiset						
Varaukset		4 783	1 271			6 054
Tappioista		336 362	358 892	-29 607		665 647
Muut erät		597	808		3 698	5 103
Yhteensä		341 742	360 972	-29 607	3 698	676 804
Laskennalliset verovelat						
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä						
		-59 249	117 781	-220 740		-162 208
Kertyneet poistoerot						
		-331 213	-11 559			-342 772
Myytävisissä olevien rahoitusvarojen arvostaminen käypään arvoon						
		-1 854	1 854			0
Muut erät	1	-246 184	-26 674			-272 857
Yhteensä		-638 500	81 402	-220 740	0	-777 838

18. VAIHTO-OMAISUUS

(euroa)	2011	2010
Aineet ja tarvikkeet	2 233 715	1 844 996
Keskeneräiset tuotteet	4 008 755	3 090 884
Valmiit tuotteet ja tavarat	189 001	57 579
Yhteensä	6 431 471	4 993 458

19. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

(euroa)	2011	2010
Myyntisaamiset	4 804 929	3 696 053
Siirtosaamiset, korot	8 432	34 640
Muut siirtosaamiset	163 285	146 036
Muut saamiset	65 509	27 473
Yhteensä	5 042 154	3 904 203

Saamisten tasearvot vastaavat niiden käypää arvoa, eikä niihin liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä lukuun ottamatta konsernin keskittynyttä asiakaskuntaa. Takoman neljältä suurimmalta asiakkaalta saadut tuotot vastasivat 74% (71%) koko konsernin liikevaihdosta. Konserni on kirjannut tilikaudella myyntisaamisista pysyviä arvonalentumistappioita 90 507 euroa.

Muut siirtosaamiset ovat olennaisilta osiltaan vakuutusmaksuennakoita. Muut saamiset ovat arvonalentamisaamia. Saamisten käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 26. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Myyntisaamisten ikäjakauma

(euroa)	2011	2010
Erääntymättömät	3 948 457	3 433 701
Erääntyneet		
alle 30 päivää	740 000	202 064
31-90 päivää	15 460	17 775
91-180 päivää	68 527	42 513
Yli 180 päivää	32 486	0
Yhteensä	4 804 929	3 696 053

Lyhytaikaiset saamiset jakautuvat valuutoittain seuraavasti:

	2011	2010
EUR	4 668 399	3 697 621
USD	373 756	206 582
Yhteensä	5 042 154	3 904 203

20. RAHAVARAT

(euroa)	2011	2010
Käteinen raha ja pankkitilit	310 894	3 603 908
Yhteensä	310 894	3 603 908

Rahavirtalaskelman rahavarat vastaavat taseen rahavaroja. Rahavaroihin ei liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä.

21. OMA PÄÄOMA

	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma, eur	Ylikurssi- rahasto, eur	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto, eur	Muut rahastot, eur	Yhteensä, eur
31.10.2009	15 664 266	939 856	421 849	4 902 967	0	6 264 672
Rahavirran suojaukset					-10 524	-10 524
31.10.2010	15 664 266	939 856	421 849	4 902 967	-10 524	6 254 148
Rahavirran suojaukset					-3 403	-3 403
31.10.2011	15 664 266	939 856	421 849	4 902 967	-13 927	6 250 745

Yhtiöjärjestyksen mukaan Takoma Oyj:n vähimmäisosakepääoma on 600.000 euroa ja enimmäisosakepääoma on 60.000.000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Takoma Oyj:llä on yksi osakelaji ja osakkeen nimellisarvo on 0,06 euroa per osake. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Yhtiöllä on yksi osakesarja, jonka osakkeiden äänioikeus on yksi ääni per osake.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto (SVOP) sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaisesti merkitä osakepääomaan. Osakeanteihin liittyvät välittömät nettomenot vähennetään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta.

Muut rahastot

Muut rahastot -erä käsittää suojausrahaston, joka sisältää rahavirran suojauksena käytettävien valuuttatermiinien kertyneet käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet.

Osingot

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut, että osinkoa ei 31.10.2011 päättyneeltä tilikaudelta jaeta.

Valtuutus osakeannista ja erityisten oikeuksien antamisesta

Hallituksella on 27.1.2013 saakka (kaksi vuotta yhtiökoukous päätöksestä lukien) voimassa valtuutus päättää osakepääoman korottamisesta yhdellä tai useammalla maksullisella tai maksuttomalla osakeannilla tai optio- ja muita osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamisesta siten, että osakeannissa tai osakeanneissa tarjotaan merkittäväksi yhteensä enintään 20.000.000 uutta 0,06 euron nimellisarvoista osaketta. Osakepääomaa voidaan korottaa enintään 1.200.000,- eurolla.

Valtuutuksella ei suljeta pois hallituksen oikeutta päättää osakkeenomistajien etuoikeudesta poiketen suunnatusta osakeannista tai edellä mainittujen erityisten oikeuksien antamisesta. Hallituksella on oikeus päättää kaikista osakeannin sekä mainittujen erityisten oikeuksien antamisen ehdoista mukaan lukien osakkeiden tai erityisten oikeuksien saajat ja maksettavan vastikkeen määrä.

Hallituksella on lisäksi yhtiökokouksen 27.1.2011 päätöksen perusteella valtuutus päättää omien osakkeiden hankkimisesta 18 kuukauden kuluessa valtuutuspäätöksestä lukien (27.7.2012 asti). Hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 1.500.000 osaketta, mikä ei ylitä kymmentä (10) prosenttia yhtiön kaikista osakkeista

22. VARAUKSET

(euroa)	Takuuvaraukset
31.10.2010	113 537
Varausten lisäykset tilikaudella	37 014
Käytetyt varaukset	-25 761
31.10.2011	124 789

Takuuvaraus

Konserni antaa tietyille tuotteilleen 1-3 vuoden takuun. Takuun aikana tuotteissa havaitut viat korjataan konsernin kustannuksella tai asiakkaalle annetaan vastaava uusi tuote.

(euroa)	Takuuvaraukset
31.10.2009	18 397
Varausten lisäykset tilikaudella	114 307
Käytetyt varaukset	-19 167
31.10.2010	113 537

Takuuvaraus kirjataan todennäköisten takuukustannusten arvion perusteella. Takuuvaraukset odotetaan käytettävän seuraavan kolmen vuoden aikana, painottuen kuitenkin ensimmäiseen 12 kuukauteen.

23. RAHOITUSVELAT

(euroa)	2011	2010
Pitkäaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat		
Pankkilainat	4 166 270	5 164 128
Rahoitusleasingvelat	2 672 113	234 024
Yhteensä	6 838 383	5 398 153
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvelat		
Pankkilainojen lyhennyserät	2 463 240	2 549 378
Shekkililuitto	1 434 620	
Rahoitusleasingvelkojen lyhennyserät	425 655	74 512
Yhteensä	4 323 515	2 623 889

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 26. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Lyhennykset	Yhteensä	Pankki-lainat	Luotto-limitti	Rahoitus-leasingvelat
2012	4 323 515	2 463 240	1 434 620	425 655
2013	2 062 526	1 632 024		430 502
2014	1 949 170	1 557 495		391 675
2015	1 219 730	867 495		352 235
2016 -	1 606 958	109 256		1 497 702

Konsernin kaikki rahoitusvelat ovat vaihtuvakorkoisia. Konserninlainoista on 41 (82) % suojattu koronvaihtosopimuksella. Konserni ei sovelle suojauslaskentaa koronvaihtosopimuksiin. Konsernin keskimääräinen korkoprosentti on 3,17 % (3,31 %).

Konsernin vaihtuvakorkoisten velkojen määrät ja niiden sopimusten mukaiset uudelleenhinnoittelujaksot ovat seuraavat:

(euroa)	2011	2010
1 kk	7 316 334	6 600 000
3 kk	638 961	774 038
6 kk	352 492	648 004
12 kk	2 854 111	0
Yhteensä	11 161 898	8 022 042

Konsernin kaikki rahoitusvelat ovat euromääräisiä.

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisajat

(euroa)	2011	2010
Rahoitusleasingvelkojen bruttomäärä - vähimmäisvuokrat erääntymisajoin		
Yhden vuoden kuluessa	500 604	81 007
Vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	2 065 618	249 527
Yli viiden vuoden kuluttua	849 726	
Yhteensä	3 415 948	330 535
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	318 179	21 999
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo	3 097 769	308 536

Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo erääntyy seuraavasti		
Yhden vuoden kuluessa	425 655	74 512
Vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	1 513 514	234 024
Yli viiden vuoden kuluttua	1 158 599	
Yhteensä	3 097 769	308 536

24. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

(euroa)	2011	2010
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat rahoitusvelat		
Ostovelat	2 650 678	1 796 885
Siirtovelat	1 713 777	1 397 692
Muut velat	779 295	473 277
Lyhytaikaiset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		
Johdannaissopimukset - ei suojauslaskennassa		
Johdannaissopimukset suojauslaskennassa	18 418	14 222
Yhteensä	5 201 171	3 682 076

Siirtovelkojen olennaisimmat erät muodostuvat henkilöstökulujen jaksotuksista.

Ostovelat ja muut velat ovat kaikki euromääräisiä.

Rahoitusriskien hallinta

Konsernin rahoitusriskit muodostuvat luotto- ja vastapuoliriskistä, valuuttariskistä, korkoriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Luotto- ja vastapuoliriski muodostuu asiakkailta tulevista myyntisaamisten maksuista ja asiakaskunnan keskittymisestä sekä vastapuoliksi hyväksyttävistä yhteistyöpankeista. Kansainvälisen liiketoiminnan luonteen mukaisesti yhtiö altistuu valuuttakurssivaihteluista johtuvalle transaktioriskille lähinnä vientitoimintansa johdosta. Konsernilla ei ole sijoituksia ulkomaisiin yhtiöihin, joten se ei altistu translaatoriskille. Korkotason muutosten vaikutukset korollisten velkojen ja saatavien arvoon aiheuttavat korkoriskin. Rahoitusriskejä hallitaan hallituksessa hyväksytyjen toimintaperiaatteiden mukaisesti ja haitallisilta vaikutuksilta tulokseen pyritään suojautumaan.

Konsernin rahoitustoiminnot on keskitetty emoyhtiölle, joka vastaa pankkisuhteista, pitkäaikaisen rahoituksen järjestelystä, varojen sijoittamisesta sekä konsernin sisäisestä rahoituksen allokoinnista eri konserniyhtiöiden likviditeettitarpeen mukaisesti. Konsernin talousjohtaja vastaa yhdessä liiketoimintajohdon kanssa riskien tunnistamisesta ja tekee tarvittavat toimenpiteet riskeiltä suojautumiseen johdannaisinstrumentein. Käytetyt johdannaisinstrumentit ovat lähinnä valuuttatermiinejä ja koronvaihtosopimuksia.

Mahdolliset likvidit varat sijoitetaan riskiä välttämällä vastapuoliksi hyväksytään vain korkean luottokelpoisuuden omaavat toimijat. Sijoituskohteina ovat alle kolmen kuukauden rahamarkkinasijoitukset.

Luotto- ja vastapuoliriski

Kaupalliseen toimintaan liittyvät luottoriskit ovat ensisijaisesti konsernin myyntiorganisaation vastuulla. Konsernin toimintatapana on todeta asiakkaiden luottokelpoisuus. Uusien asiakkuuksien kohdalla luottoriskiä pienennetään myös käyttämällä ennakkomaksuja ja remboursseja.

Konsernilla on merkittävimpien asiakkaidensa kanssa pitkään jatkuneet vakiintuneet liikesuhteet eikä myyntisaamisista ole aikaisemmin aiheutunut merkittäviä luottotappiota. Tilikaudella 2011 Moventas Wind Oy:n ja Moventas Santasalo Oy:n hakeutuminen yrityssaneeraukseen aiheutti kuitenkin konsernille arviolta 90 tuhannen euron suuruisen pysyvän luottotappiokirjauksen.

Osaltaan luottotappioiden riskiä pienentää se, että asiakkuudet muodostuvat pääosin vakavaraisista suurista pörssiyrityksistä. Eräntyneet myyntisaamiset käsitellään kuukausittain konsernin johtoryhmässä.

Konsernin asiakaskunta keskittyy kolmeen merkittävään asiakastoimialaan: Offshore- ja laivanrakennusteollisuus, nosto- ja kuljetinlaittevalmistajat sekä energiasektorin laitevalmistajat. Konsernin neljä suurinta asiakasta vastaavat 74 (71) % konsernin liikevaihdosta. Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 19. Myyntisaamiset ja muut saamiset.

Strategiansa mukaisesti Takoma pyrkii yritysjärjestelyin siihen, että konsernin myynti jakautuisi laajemmalle ja pienentäisi konsernin nykyistä asiakasluottoriskiä.

Konsernin rahavaroihin ja johdannaisopimuksiin liittyvä luottoriski on alhainen, sillä kyseisiä rahoitussopimuksia tehdään vain hyvän luottoluokituksen omaavien pankkien kanssa konsernin riskienhallinnan toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Valuuttariski

Konserni altistuu transaktioriskille, joka syntyy sen vienti- ja tuontitoiminnoista syntyvistä rahavirroista. Konserni ei altistu translaatoriskille tilinpäätöshetkellä, mutta saattaa jatkossa tehdä oman pääoman ehtoisia sijoituksia muissa valuutoissa kuin euroissa.

Konsernin valuuttariski aiheutuu lähinnä euron ja Yhdysvaltain dollarin välisestä kurssivaihtelusta, vaikka suurin osa konsernin osto- ja myyntisopimuksista tehdään euroissa. Raaka-aineostoihin liittyvää valuuttariskiä on pyritty hallitsemaan sopimusjärjestelyin, joissa mahdollinen raaka-aineen hinnannousu valuuttakurssimuutosten johdosta kanavoidaan asiakkaalle. Tarjouksissa valuuttakurssien haitalliselta vaikutukselta on suojauduttu pääsääntöisesti valuuttaklausuulein.

Kuluneella tilikaudella laskutusvaluutta Aasian viennissä on entistä enemmän painottunut Yhdysvaltain dollariin. Takoma suojaa täysimääräisesti sitovat toimitus- ja hankintasopimuksensa ja soveltaa niihin rahavirran suojauslaskentaa.

Operatiivisten rahavirtojen valuuttakurssiriskiltä suojautumiseen käytetty johdannaisinstrumentti on valuuttatermiini. Käytännön suojaustransaktioiden toteutuksesta vastaa konsernin talousjohtaja. Keskimääräinen suojattu kurssi seuraavalle 24 kuukaudelle on 1,41 USD/EUR ja suojattu positio 2,2 milj. USD (valuuttamääräiset myyntisaamiset ja sitova tilauskanta). Suojausinstrumenttien maksimi maturiteetti on 24 kk.

Euron vahvistuminen tai heikkeneminen 10 % Yhdysvaltain dollariin nähden ei vaikuttaisi tilikauden voittoon sovelletun suojauslaskennan tehokkuuden johdosta. Tilikauden omaan pääomaan sitovan tilauskannan suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos olisi +116 tuhatta euroa (euron vahvistuminen 10 % Yhdysvaltain dollariin nähden) tai -142 tuhatta euroa (euron heikentyminen 10 % Yhdysvaltain dollariin nähden) tilinpäätöspäivän arvostuskurssiin verrattuna.

Tilikauden lopussa muihin laajan tuloksen eriin kirjattujen ja oman pääoman suojausrahastossa (Muut rahastot) esitettyjen valuuttatermiinien arvonmuutosten kokonaismäärä on esitetty liitetiedossa 26. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Korkoriski

Markkinakorkotason muutokset vaikuttavat konsernin rahoituskustannuksiin, johdannaissovimusten arvostukseen ja rahavarojen tuottoon. Konserni suojautuu korkoriskiltä lainojen korkosidonnaisuuden valinnoilla ja koronvaihtosopimuksilla.

Konsernin rahoitusvelat ovat 100 % vaihtuvakorkoisia ja niistä 41 (82) % on muutettu kiinteäksi koronvaihtosopimuksella. Konserni voi ottaa lainaa joko kiinteäkorkoisena tai vaihtuvakorkoisena ja käyttää koronvaihtosopimuksia päästäkseen kussakin tilanteessa sopivaksi katsomaansa suhteeseen kiinteiden ja vaihtuvien korkojen osalta. Tilinpäätöshetkellä 31.10.2011 konsernin lainasalkun painotettu keskiarvo on 3,17 % (3,31 %) ja erääntymisajan painotettu keskiarvo 1,83 (2,32) vuotta.

Mikäli korkoriskiä aiheuttaa tulevaisuudessa tarvittavan lisärahoituksen johdosta, riskiä pyritään hallitsemaan mitoittamalla vieraan rahoituksen tarve oikein suhteessa vallitsevaan ja ennakoitavissa olevaan korkotasoon.

Tilinpäätöshetkellä 31.10.2011 konsernilla on avoinna euromääräinen koronvaihtosopimus, jonka perusteella konserni saa euribor 1 kk vaihtuvaa korkoa ja maksaa 1,575 % kiinteää korkoa. Koronvaihtosopimukseen ei sovelleta suojauslaskentaa. Koronvaihtosopimus erääntyy 30.4.2015 ja sen nimellisarvo on tilinpäätöshetkellä 5 280 000 euroa.

Korkoriskiä analysoitaessa on arvioitu mahdollinen yhden prosenttiyksikön korkomuutos tilinpäätöshetkellä. Vaikutus tuloslaskelmaan (tulokseen verojen jälkeen) laskettuna tilinpäätöshetken 31.10.2011 (31.10.2010) korollisista nettoveloista:

+100 perusyksikön muutos markkinakoroissa	-113 (9) tuhatta euroa
- 100 perusyksikön muutos markkinakoroissa	-149 (-9) tuhatta euroa

Maksuvalmiusriski

Rahoitusmarkkinoiden epävakaas on lisännyt tilikauden aikana konsernin rahoituksen saatavuuteen liittyviä riskejä merkittävästi. Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoiminnan edellyttämän rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus jatkossa pyritään takaamaan riittäväillä luottolimiiteillä sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa mahdollisuuksien mukaan useita rahoittajia ja eri rahoitusmuotoja.

Tilikauden lopussa rahavarat olivat yhteensä 0,3 (3,6) milj. euroa. Tilikauden aikana konserni nosti uutta pitkäaikaista lainaa (sisältäen rahoitusleasingjärjestelyt) 3,6 milj. euroa keväällä toteutetun toimitilanhankinnan ja sen varusteluiden johdosta. Konsernin tilikauden aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi neuvotellusta 1,5 milj. euron luottolimiitistä tilikauden lopussa käytössä oli 1,4 milj. euroa.

Tärkeimmät lainakovenantit raportoidaan rahoittajille puolivuositain. Jos konserni rikkoo lainakovenanttiehtoja, velkoja voi vaatia lainojen nopeutettua takaisinmaksua. Johto seuraa konsernin maksuvalmiutta jatkuvasti ja tarkkailee lainakovenanttien täyttymistä säännöllisesti.

Konsernin muut pankkilainoihin liittyvät kovenantit ovat tavanomaisia ehtoja, jotka muun muassa rajoittavat vakuuksien antoa, lisävelkaantumista, suuria yrityskauppoja, liiketoiminnan oleellista muuttamista sekä omistajuudessa tapahtuvia määräänemistömuutoksia.

Konsernitiilinpäätös on laadittu perustuen toiminnan jatkuvuuteen. Konsernissa tehdyt ennusteet toiminnan tulevasta kannattavuudesta nykyinen maksuvalmiusasema huomioiden osoittavat, että konserni pystyy jatkamaan toimintaansa ennakoitavissa olevan ajanjakson. Yhtiön johto on laatinut toimenpidesuunnitelman maksuvalmiusaseman parantamiseksi sekä aloittanut neuvottelut maksuvalmiusasemaa parantavasta factoring-luottojärjestelystä.

Velkoihin liittyvät järjestelyt ja sopimusehtojen rikkomiset

Tilikauden 2011 aikana konserni täytti lainojen omavaraisuusasteeseen liittyvän kovenanttiehdon. Kovenanttiehtoa nettoraohitusvelkojen ja rullaavan 12 kuukauden käyttökatteen suhteesta ei täytetty tarkastelupisteissä 30.4. eikä tilinpäätöstilanteessa 31.10.2011 koskien konsernin yhtä 5,28 milj. euron lainaa. Lainanantajalta saatiin etukäteen suostumus molemmissa tarkastelupisteissä siitä, että lainanantaja ei käytä eräännyttämisoikeuttaan.

Konsernilla erääntyi alkuperäisen lyhennyssuunnitelman mukaan 31.10.2011 0,66 milj. euron lainan lyhennyssuoritus, joka liittyy kirjanpitoarvoltaan 5,28 miljoonan euron suuruiseen pankkilainaan. Lainan ehtoja on muutettu lainanantajan suostumuksella siten, että lyhennys on siirretty erääntymään 31.12.2011. Lyhennyksen siirtoon liittyen lainanantaja nosti lainan marginaalia 0,25 % yksikköä.

Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa

Rahavirran suojausiksi määritettyjen valuuttatermiinien käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet -3 403 (-10 524) euroa on kirjattu tilikaudella muihin laajan tuloksen eriin. Suojattujen sitovien ulkomaan valuutan määräisten liiketoimien arvioidaan toteutuvan eri ajankohtina seuraavan 24 kuukauden aikana. Suojausrahastoon kertyneet voitot ja tappiot siirretään luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisu tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu liiketapahtuma vaikuttaa voittoon tai tappioon.

Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa

Konserni ei sovelleta suojauslaskentaa koronvaihtosopimukseen. Tilikaudella koronvaihtosopimuksen käyvän arvon muutos oli -39 004 euroa ja se on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin.

Seuraava taulukko kuvaa sopimukseen perustuvaa maturiteettianalyysiä.

Luvut ovat diskonttaamattomia ja ne sisältävät sekä korkomaksut että pääoman takaisinmaksut.

Maturiteettianalyysi

(euroa)	tasearvo	rahavirta	alle 1 vuosi	1-2 vuotta	2-5 vuotta	yli 5 vuotta
31.10.2011						
Pankkilainat	6 629 509	7 006 463	2 646 187	1 746 050	2 614 225	
Shekkililuotto	1 434 620	1 455 185	1 455 185			
Rahoitusleasingvelat	3 097 769	3 415 948	501 675	492 440	1 208 111	1 213 723
Rahoitusvelat yhteensä	11 161 898	11 877 596	4 603 047	2 238 490	3 822 336	1 213 723
Ostovelat ja muut velat	3 429 973	3 429 973	3 429 973			
Yhteensä	14 591 871	15 307 569	8 033 020	2 238 490	3 822 336	1 213 723

(euroa)	tasearvo	rahavirta	alle 1 vuosi	1-2 vuotta	2-5 vuotta	yli 5 vuotta
31.10.2010						
Pankkilainat	7 713 506	8 247 220	2 760 532	3 281 211	2 205 477	
Rahoitusleasingvelat	308 536	320 951	81 083	198 834	41 033	
Rahoitusvelat yhteensä	8 022 042	8 568 170	2 841 615	3 480 045	2 246 510	
Ostovelat ja muut velat	2 270 162	2 270 162	2 270 162			
Yhteensä	10 292 205	10 838 333	5 111 777	3 480 045	2 246 510	

Johdannaissopimukset

Alla olevassa taulukossa on esitetty johdannaissopimusten nimellisarvot ja käyvät arvot. Johdannaiset erääntyvät seuraavan 24 kuukauden aikana lukuunottamatta koronvaihtosopimusta, jonka eräpäivä on esitetty erikseen.

31.10.2011 (euroa)	Nimellisarvo	Käypä arvo, netto	Tasearvo, saamiset	Tasearvo, velat
Koronvaihtosopimus erääntyy 2015	5 280 000	-39 004		39 004
Valuuttatermiinit	1 531 211			
joista rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	1 531 211	-18 953	-536	18 418
31.10.2010 (euroa)	Nimellisarvo	Käypä arvo, netto	Tasearvo, saamiset	Tasearvo, velat
Koronvaihtosopimus erääntyy 2015	6 600 000	-20 306		
Valuuttatermiinit	592 998			
joista rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	592 998	-14 221		14 221

Rahoituksen tarve tulevaisuudessa

Kasvutavoitteen toteuttaminen edellyttää rahoitusta olemassa olevien liiketoimintojen kasvattamiseen ja uusien liiketoimintojen hankkimiseen. Rahoituksen tarve pyritään konsernin strategian mukaisesti aluksi kattamaan mahdollisimman pitkälle aikaisempien liiketoimintayhtiöiden myynnistä saaduilla varoilla ja konsernin omalla tulorahoituksella. Yrityskaupat tai liiketoimintojen hankkiminen tullaan rahoittamaan lisäksi luottolaitoksilta hankitulla rahoituksella ja mahdollisesti esimerkiksi vaihdettavalla pääomallainalla tai suunnatulla osakeannilla.

Rahoitusmarkkinoiden kriisi ja uhkaava taloudellinen taantuma on tehnyt yrityskauppojen rahoittamisen yleisesti haasteelliseksi. Rahoituksen hinta on noussut marginaalien ja riskilisien nousun myötä.

Pääoman hallinta

Pääoman hallinnan tavoitteena on säilyttää konsernissa strategian mukainen tavoitepääomarakenne. Pääomaa hallinnoimalla konserni varmistaa liiketoiminnan normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa omistaja-arvoa pitkällä aikavälillä. Pääomarakenteeseen vaikutetaan pääasiassa osingonjaon ja osakeantien kautta. Konserni voi myös päättää omaisuuserien myynneistä velkojen vähentämiseksi. Pääomana hallinnoidaan konsernitaseen osoittamaa omaa pääomaa ja rahoitusvelkoja.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan nettovelkaantumisasteella (gearing) ja omavaraisuusasteella. Konsernin strategian mukaan omavaraisuusasteen tulee olla yli 40 %.

Konsernin korolliset nettovelat olivat tilikauden lopussa 10,9 (4,4) milj. euroa ja nettovelkaantumisaste oli 62,7 (23,8) %. Nettovelkaantumisastetta laskettaessa korollinen nettovelka on jaettu oman pääoman määrällä. Nettovelkoihin sisältyvät korolliset rahoitusvelat vähennettyinä korollisilla saamisilla ja rahavaroilla. Konsernin omavaraisuusaste oli tilikauden lopussa 51,2 (60,9) %.

Nettovelkaantumisasteet olivat seuraavat:

Nettovelkaantumisasteet olivat seuraavat:

(euroa)	2011	2010
Korolliset rahoitusvelat	11 161 898	8 022 042
Rahavarat	-310 894	-3 603 908
Nettovelat	10 851 004	4 418 135
Oma pääoma yhteensä	17 297 338	18 526 279
Nettovelkaantumisaste (gearing)	62,7 %	23,8 %

26. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

Taulukossa on esitetty rahoitusvarojen ja -velkojen erän käyvät arvot ja kirjanpitoarvot, jotka vastaavat konsernitaseen arvoja. Konsernin käyttämät käyvän arvon määrittämisperiaatteet kaikista rahoitusinstrumenteista on kuvattu alla.

(euroa)	Liitetieto	Kirjanpitoarvo 2011	Käypä arvo 2011	Kirjanpitoarvo 2010	Käypä arvo 2010
Rahoitusvarat					
	Muut rahoitusvarat	15	28 643	28 643	28 643
	Saamiset	16	395 000	395 000	
	Myyntisaamiset ja muut saamiset	19	4 870 438	4 870 438	3 723 527
	Rahavarat	20	310 894	310 894	3 603 908
Rahoitusvelat					
	Pankkilainat	23	6 629 509	6 611 413	7 713 506
	Shekkitililuotto	23	1 434 620	1 455 186	
	Rahoitusleasingvelat	23	3 097 769	3 078 809	308 536
	Ostovelat ja muut velat	24	3 429 973	3 429 973	2 270 162
	Valuuttatermiinit, rahavirran suojaus	24	18 418	18 418	14 221
	Koronvaihtosopimus - ei suojauslaskennassa	24	39 004	39 004	0
					20 306

Osakesijoitukset

Myytavissä olevat muut rahoitusvarat koostuvat kotimaisista noteeraamattomista osakkeista.

Noteeraamattomat osakesijoitukset on arvostettu hankintamenoon, koska niiden arvostaminen käypään arvoon arvostusmenetelmiä käyttäen ei ole ollut mahdollista. Sijoitusten käypä arvo ei ole ollut määritettävissä luotettavasti ja arvio vaihtelee merkittävästi tai vaihteluvälille sijoittuvien erilaisten arvioiden todennäköisyydet eivät ole kohtuullisesti määritettävissä ja käytettävissä käyvän arvon arvioimiseen. Noteeraamattomille osakkeille ei ole toimivia markkinoita.

Johdannaiset

Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä tilikauden päättymispäivän markkinahintoja vastaavan pituisille sopimuksille.

Koronvaihtosopimuksen käypä arvo on määritetty tulevien kassavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä. Käyvät arvot vastaavat niitä hintoja, jotka konserni joutuisi maksamaan tai saisi, jos se purkaisi johdannaisopimuksen.

Pankkilainat ja shekkitililuotto

Velkojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttokorkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa lainaa ulkopuolelta tilinpäätöshetkellä. Kokonaiskorko muodostuu riskittömästä markkinakorosta, johon on lisätty yritysکوhtainen, maturiteetin mukainen riskipremio 0,4 - 6,00 % p.a.. Pankkilainojen käyvän arvon määrittämiseen käytetyt diskonttauskorot ovat keskimäärin 3,09 % (2,75 %).

Rahoitusleasingvelat

Käypä arvo on arvioitu diskonttaamalla vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa vastaavien vuokrasopimusten/lunastussopimusten korkoa.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

Muiden kuin johdannaisopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Ostovelat ja muut velat

Ostovelkojen ja muiden velkojen alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

- Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.
- Tason 2 käyvät arvot perustuvat muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti.
- Tason 3 käyvät arvot perustuvat hankintahintaan, koska niiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

2011 (euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Varat				
Muut rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset arvopaperit			28 643	28 643
Varat yhteensä			28 643	28 643
Velat				
Valuuttatermiinit suojauslaskennassa		18 418		18 418
Koronvaihtosopimukset		39 004		39 004
Velat yhteensä		57 422		57 422

Seuraavassa taulukossa esitetään tasolle 3 kuuluvien instrumenttien muutokset 1.11.2010 - 31.10.2011.

(euroa)	Muut rahoitusvarat
Alkusaldo	28 643
Myynnit	
Tulosvaikutteisesti kirjatut voitot ja tappiot	
Loppusaldo	28 643

2010 (euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Varat				
Muut rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset arvopaperit			28 643	28 643
Varat yhteensä			28 643	28 643
Velat				
Suojaukseen käytettävät johdannaiset		14 221		14 221
Velat yhteensä		14 221		14 221

Seuraavassa taulukossa esitetään tasolle 3 kuuluvien instrumenttien muutokset 1.11.2009 - 31.10.2010.

(euroa)	Muut rahoitusvarat
Alkusaldo	39 283
Myynnit	-13 614
Tulosvaikutteisesti kirjatut voitot ja tappiot	2 974
Loppusaldo	28 643

27. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTOJEN OIKAISU

Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa		
(euroa)	2011	2010
Poistot	2 156 146	1 577 511
Myyntivoitot	-48 318	
IFRS 3 vaihto-omaisuus käypiin arvoihin		202 940
Suorat hankinnan kulut		121 508
Yhteensä	2 107 828	1 901 959

28. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Konserni on pääsääntöisesti vuokrannut käyttämänsä tuotanto- ja toimistotilat.

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

(euroa)	2011	2010
Yhden vuoden kuluessa	742 546	702 337
Vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	2 283 153	1 982 275
Yli viiden vuoden kuluttua	358 925	622 932
Yhteensä	3 384 624	3 307 544

Vuokrasopimusten pituudet on muutamasta kuukaudesta seitsemään vuotta. Normaalisti niihin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. Sopimukset ovat sidottuja elinkustannusindeksiin.

Tuloslaskelmaan sisältyy muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja vuokramenoja 792 (668) tuhatta euroa.

Konserni vuokralle antajana

Konserni on antanut vuokraamansa tarpeettomat toimisto- ja verstastilat vuokralle. Vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi 12 kuukauden irtisanomisajalla. Ei purettavissa olevan muun vuokrasopimuksen perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:

Yhden vuoden kuluessa	13 447	13 200
Vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua		
Yli viiden vuoden kuluttua		
Yhteensä	13 447	13 200

29. EHDOLLISET VELAT JA HANKINTASITOUKSET

(euroa)	2011	2010
Vakuudet		
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset	9 400 000	9 400 000
Takaukset	166 241	40 000
Takaisinostositoumukset	43 445	43 156
Pantit	6 725	6 725
Pantatut tytäryhtiösakkeet	10 997 908	4 710 134

Riita-asiat ja oikeudenkäynnit

Konsernilla ei ole keskeneräisiä riita-asioita eikä oikeudenkäyntejä.

Hankintasitoumukset

Konsernilla on investointisitoumuksia liittyen Akaan muuttoprojektiin noin 0,3 milj. euron arvosta.

Muut vuokrasopimukset

Konsernin muista vuokrasopimuksista johtuvat vuokravastuut on esitetty liitetiedossa 28. Muut vuokrasopimukset.

30. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Takoma-konsernin lähipiiriin kuuluvat emo Panostaja Oyj tytäryrityksineen sekä Takoman tytäryritykset. Lähipiiriin luetaan myös hallitus ja konsernin muu johto perheenjäsenineen.

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet ovat seuraavat

	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus
Takoma Oyj	Tampere	
Takoma Gears Oy	Tampere	100 %
Hervannan Koneistus Oy	Tampere	100 %
Tampereen Laatumoneistus Oy	Tampere	100 %
Takoma Systems Oy	Tampere	100 %

Lähipiiriin kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat:

Tilikaudella 2011 ei ollut lähipiiritapahtumia.

2010 (euroa)	Hallitus	Konserni-yhtiöt	Muu johto
Vuokrat			240 450
Velat	2 681		

Lähipiirille maksetut vuokrat ovat konsernin liiketoimintayhtiöiden toimitilavuokria ja niiden taso vastaa käypää markkinahintaa.

Johdon työsuhde-etuudet

Palkat ja palkkiot (euroa)	2011	2010
Toimitusjohtaja Kimmo Korhonen	138 252	138 375
Hallituksen jäsenet		
Harri Nikunen		18 000
Harri Kumpu	13 500	
Riku Salomaa	13 500	
Juhani Vesterinen	18 000	18 000
Muu Johto	426 883	413 070

Yhtiöön tai sen kanssa samassa konsernissa olevaan yhtiöön työ- tai palvelusuhteessa olevalle hallituksen jäsenelle ei makseta palkkiota.

31. TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole merkittäviä tilikauden jälkeisiä tapahtumia.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA (FAS)

(euroa)	Liitetieto	1.11.2010-31.10.2011	1.11.2009-31.10.2010
Liikevaihto		939 848	787 197
Liiketoiminnan muut tuotot			
Materiaalit ja palvelut		109	
Henkilöstökulut	1.1.	462 132	400 659
Poistot ja arvonalentumiset	1.2.	747 267	598 752
Liiketoiminnan muut kulut	1.3.	343 615	265 150
Liikevoitto		-613 275	-477 364
Rahoitustuotot ja -kulut	1.4.	277 830	312 342
Voitto ennen satunnaisia eriä		-335 445	-165 022
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-335 445	-165 022
Tilinpäätössiirrot	1.5.	145 887	9 509
Tuloverot	1.6.	49 368	40 425
Tilikauden voitto		-140 190	-115 088

EMOYHTIÖN TASE (FAS)

(euroa)	Liitetieto	31.10.2011	31.10.2010
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
	1.9.		
Aineettomat hyödykkeet		154 355	159 979
Aineelliset hyödykkeet		5 413 399	2 772 338
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä		11 119 415	9 816 920
Muut sijoitukset		28 643	28 643
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		16 715 812	12 777 880
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Pitkäaikaiset saamiset	2.0.	6 719 368	5 121 943
Lyhytaikaiset saamiset	2.1.	376 685	345 789
Rahat ja pankkisaamiset		6 615	2 013 740
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		7 102 668	7 481 472
VASTAAVAA YHTEENSÄ		23 818 481	20 259 352
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
	2.2.		
Osakepääoma		939 856	939 856
Ylikurssirahasto		370 033	370 033
Vararahasto		51 816	51 816
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		4 969 207	4 969 207
Edellisten tilikausien voitto		12 393 369	12 508 457
Tilikauden voitto		-140 190	-115 088
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		18 584 090	18 724 280
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	2.3.	909 647	1 055 534
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	2.4.	2 515 009	66 809
Lyhytaikainen vieras pääoma	2.5.	1 809 734	412 729
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		4 324 743	479 538
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		23 818 481	20 259 352

EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA (FAS)

(euroa)	Liitetieto	1.11.2010-31.10.2011	1.11.2008 - 31.10.2009
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRRAT			
Tilikauden voitto		-140 190	-115 088
Oikaisut:			
Suunnitelman mukaiset poistot		747 267	598 752
Rahoitustuotot ja -kulut		-277 830	-312 342
Muut oikaisut		-195 255	-49 934
Käyttöpääoman muutokset:			
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos		-191 887	210 468
Lyhytaikaisten velkojen muutos		73 057	-53 464
Maksetut korot ja maksut		-51 754	-20 423
Saadut korot		494 601	99 407
Liiketoiminnan rahavirta		458 009	357 377
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-3 382 704	-130 643
Sijoitukset tytäryhtiöihin		-1 302 495	-4 831 641
Pitkäaikaisten konsernilainasaamisten muutos		-1 153 057	-19 400
Myönnettyt lainat		-395 000	
Saadut osingot		412	368
Investointien rahavirta		-6 232 844	-4 981 316
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Lyhytaikaisten lainasaamisten muutos			116 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos		1 174 638	
Pitkäaikaisten lainojen nostot		3 083 005	
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-489 933	-263 015
Maksetut osingot		0	-35
Saadut ja maksetut konserniavustukset		0	0
Rahoituksen rahavirta		3 767 711	-147 050
Rahavarojen muutos		-2 007 125	-4 770 989
Rahavarat tilikauden alussa		2 013 740	6 784 729
Rahavarat tilikauden lopussa		6 615	2 013 740

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Takoma on suomalaisen konepajakonsernin emoyhtiö. Yhtiö on tunnettu aikaisemmin toiminimellä Suomen Helasto Oyj. Toiminimen ja toimialan muutos Takoma Oyj:ksi on rekisteröity kaupparekisteriin 1.11.2007. Yhtiöllä on yksi osakesarja ja sen osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä kaupankäyntitunnuksella "TAM1V". Takoman suurin osakkeenomistaja on Panostaja Oyj, kotipaikka Tampere. Takoma -konserni kuuluu Panostaja -konserniin.

Jäljennös Takoman konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.takoma.fi tai Takoma Oyj:n pääkonttorista osoitteesta Haarlankatu 1 E, 33230 Tampere.

Jäljennös Panostajan konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.panostaja.fi tai Panostaja Oyj:n pääkonttorista osoitteesta Postitorvenkatu 16, 33101 Tampere.

TILINPÄÄTÖSTÄ LAADITTAESSA NOUDATETUT ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

Liikevaihto

Yhtiön liikevaihto käsittää konsernin sisäisiä toimitila- ja konevuokratuottoja sekä hallintopalvelutuottoja.

Pysyvien vastaavien arvostus

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella.

Poistoajat ovat:

Raskaat koneet	10 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	25 vuota
Kevyet koneet, laitteet ja kalusto	5 vuotta
Atk-laitteet	3 - 5 vuotta
Atk-ohjelmat	5 vuotta

Lunastussopimukset

Tilinpäätöksessä on kirjattu omaisuudeksi ja velaksi sitoviin lunastussopimuksiin perustuen teollisuustiloja, joiden omistusoikeus siirtyy vasta lunastuserien maksun jälkeen. Sopimuksia ei voida vuokra-aikana siirtää kolmannelle ilman myyjän suostumusta.

Liitetietojen vastuissa esitetään pysyviin vastaaviin sisältyvä rakennuksen arvo, joka ei vielä ole siirtynyt teidän omistukseen.

Eläkkeet

Yhtiön henkilökunnan eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä.

Edellisen tilikauden vertailukelpoisuus

Tilikauden ja edellisen tilikauden luvut ovat vertailukelpoisia keskenään.

Ulkomaanrahan määräisten erien muuntaminen

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT, EMOYHTIÖ

1.1. HENKILÖSTÖKULUT		
(euroa)	2011	2010
Palkat ja palkkiot	387 548	339 784
Eläkekulut	61 605	51 684
Muut henkilösivukulut	12 979	9 191
Yhteensä	462 132	400 659
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet	183 252	174 375
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	3	3

1.2. POISTOT JA ARVONALENNUKSET		
(euroa)	2011	2010
Poistot aineettomista oikeuksista	41 902	17 048
Poistot rakennuksista ja rakennelmista	95 387	
Poistot koneista ja kalustosta	609 978	581 704
Yhteensä	747 267	598 752

1.3. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT		
(euroa)	2011	2010
Vuokrat	33 137	38 024
Ulkopuoliset palvelut	94 724	69 347
Muut kuluerät	215 754	157 778
Yhteensä	343 615	265 150

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT		
Tilintarkastus	9 628	7 009
Muut palvelut	7 380	6 678
Yhteensä	17 008	13 687

1.4. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
(euroa)	2011	2010
Osinkotuotot		
Muilta	412	368
Osinkotuotot yhteensä	412	368
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	311 486	280 103
Muilta	22 124	52 139
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	333 610	332 243
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	334 022	332 611
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	56 192	20 268
Korkokulut yhteensä	56 192	20 268
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	56 192	20 268
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	277 830	312 342

1.5. TILINPÄÄTÖSSIIRROT		
(euroa)	2011	2010
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	145 887	9 509

1.6. TULOVEROT		
(euroa)	2011	2010
Laskennalliset verot varsinaisesta toiminnasta	49 368	40 425
Yhteensä	49 368	40 425

TASEEN LIITETIEDOT, EMOYHTIÖ

1.9. PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet			
(euroa)	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2010	182 170	0	182 170
Lisäykset	36 279	0	36 279
Hankintameno 31.10.2011	218 448	0	218 448
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.11.2010	-22 191		-22 191
Tilikauden poisto	-41 902		-41 902
Kertyneet poistot 31.10.2011	-64 093		-64 093
Kirjanpitoarvo 31.10.2011	154 355	0	154 355
Kirjanpitoarvo 31.10.2010	159 979	0	159 979

Aineelliset hyödykkeet			
(euroa)	Koneet ja kalusto	Rakennukset	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2010	4 024 966	0	4 024 966
Lisäykset	140 100	3 206 325	3 346 425
Hankintameno 31.10.2011	4 165 066	3 206 325	7 371 392
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.11.2010	-1 252 628	0	-1 252 628
Tilikauden poisto	-609 978	-95 387	-609 978
Kertyneet poistot 31.10.2011	-1 862 606	-95 387	-1 862 606
Kirjanpitoarvo 31.10.2011	2 302 460	3 110 939	5 413 399
Kirjanpitoarvo 31.10.2010	2 772 338	0	2 772 338

SIIJOITUKSET

(euroa)	Osakkeet konserniyritykset	Muut	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.11.2010	9 816 920	28 643	9 845 563
Lisäykset	1 302 495	0	1 302 495
Kirjanpitoarvo 31.10.2011	11 119 415	28 643	11 148 058
Kirjanpitoarvo 31.10.2010	9 816 920	28 643	9 845 563

KONSERNIYRITYKSET

	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus %	Emoyhtiön omistusosuus %
Hervannan Koneistus Oy	Tampere	100,00	100,00
Tampereen LaatuKoneistus Oy	Tampere	100,00	100,00
Takoma Gears Oy	Tampere	100,00	100,00
Takoma Systems Oy	Tampere	100,00	100,00

2.0. PITKÄAIKAISET SAAMISET

(euroa)	2011	2010
Saamiset muilta	395 000	
Laskennalliset verosaamiset	281 311	231 943
Yhteensä	676 311	231 943
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Lainasaamiset	6 043 057	4 890 000
Yhteensä	6 043 057	4 890 000
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä		
	6 719 368	5 121 943

2.1. LYHYTAIKAISET SAAMISET

(euroa)	2011	2010
Saamiset muilta yrityksiltä		
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	6 725	6 725
Korkosaamiset	8 432	34 640
Siirtosaamiset	15 543	9 196
Yhteensä	30 700	50 561
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Myyntisaamiset	185 540	0
Korkosaamiset	160 445	295 228
Yhteensä	345 985	
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä		
	376 685	345 789

2.2. OMA PÄÄOMA

(euroa)	2011	2010
Osakepääoma 1.11.	939 856	939 856
Osakepääoma 31.10.	939 856	939 856
Vararahasto 1.11.		
	51 816	51 816
Vararahasto 31.10.	51 816	51 816
Ylikurssirahasto 1.11.		
	370 033	370 033
Ylikurssirahasto 31.10.	370 033	370 033
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.11.		
	4 969 207	4 969 207
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.10	4 969 207	4 969 207
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.11.		
	12 393 369	12 508 457
Osingonjako	0	0
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.10.	12 393 369	12 508 457
Tilikauden tulos	-140 190	-115 088
Oma pääoma yhteensä	18 584 090	18 724 280
Laskelma voitonjako-kelpoisista varoista 31.10.		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		
	4 969 207	4 969 207
Voitto edellisiltä tilikausilta	12 393 369	12 508 457
Tilikauden tulos	-140 190	-115 088
Yhteensä	17 222 385	17 362 575

2.3. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

(euroa)	2011	2010
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhtiössä muodostuu		
	909 647	1 055 534
kertyneestä poistoerosta	909 647	1 055 534

2.4. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(euroa)	2011	2010
Lainat rahoituslaitoksilta		
		66 809
Muut pitkäaikaiset velat	2 515 009	
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	2 515 009	66 809

2.5. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

(euroa)	2011	2010
Lainat rahoituslaitoksilta	1 272 047	261 039
Muiden pitkäaikaisten velkojen lyhennyserät	339 102	
Ostovelat	79 712	17 276
Muut velat	48 389	36 420
Siirtovelat	70 484	64 713
Yhteensä	1 809 734	379 448
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
Ostovelat		2 681
Siirtovelat		30 600
Yhteensä	0	33 281
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 809 734	412 729

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät muodostuvat henkilöstökuluista.

VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

(euroa)	2011	2010
Annetut vakuudet		
Pantatut talletukset	6 725	6 725
Pantatut tytäryhtiösakkeet	11 119 415	4 710 134
Vastuusitoumukset saamaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta		
Annetut takaus- ja takaisinostositoumukset	6 355 931	7 323 159
Vastuusitoumukset omasta puolesta		
Annetut takaisinostositoumukset	1 445	1 156
Vuokra- ja leasingvastuut		
Vuokravastuut	45 841	68 307
Leasingvastuut	49 706	39 884

Vuokra- ja leasingvastuista maksettavat määrät

Vuokravastuut		
eräänny vuoden kuluessa	25 041	24 155
eräänny yli vuoden kuluessa	20 799	44 152
Leasingvastuut		
eräänny vuoden kuluessa	12 427	13 683
eräänny yli vuoden kuluessa	37 280	26 202

Yhtiö on vuokrannut käyttämänsä toimitilat. Vuokrasopimus on voimassa 30.11.2013 asti. Vuokra on sidottu elinkustannusindeksiin, mutta korotus on kuitenkin vähintään 3 % vuodessa.

Takoma Oyj:llä on lunastussopimukseen perustuen kirjattu pysyviin vastaaviin erä, jonka kauppahintaa ei ole kokonaan maksettu ja jonka omistusoikeus ei siksi ole siirtynyt. Erä ovat seuraava:

(euroa)	2011	2010
rakennukset	3 110 939	0

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUKSET

Tampereella 15. päivänä joulukuuta 2011

Juha Sarsama

Juhani Vesterinen

Riku Salomaa

Tapio Tommila

Harri Kumpu

Kimmo Korhonen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tampereella 15. päivänä joulukuuta 2011

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Janne Rajalahti
KHT

Markku Launis
KHT

Tilintarkastuskertomus

Takoma Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Takoma Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.11.2010–31.10.2011. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovelletujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tampereella 15. päivänä joulukuuta 2011

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Janne Rajalahti
KHT

Markku Launis
KHT

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Suurimmat osakkeenomistajat 31.10.2011

	Osakkeita, kpl	Osuus osakkeista ja äänistä, %
1 PANOSTAJA OYJ	10 189 399	65,0 %
2 KORHONEN KIMMO	2 679 206	17,1 %
3 KOSKENKORVA MIKKO	233 118	1,5 %
4 MALO HANNA	220 997	1,4 %
5 KUMPU MINNA	220 940	1,4 %
6 KOSKENKORVA MAUNO	114 951	0,7 %
7 KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ FENNIA	110 700	0,7 %
8 FINNFOAM OY	99 000	0,6 %
9 KOSKELAINEN TIMO	86 500	0,6 %
10 KESKINÄINEN ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ETERA	75 000	0,5 %
10 suurinta yhteensä	14 029 811	89,6 %
Muut osakkeenomistajat	1 634 455	10,4 %
Yhteensä	15 664 266	100,0 %

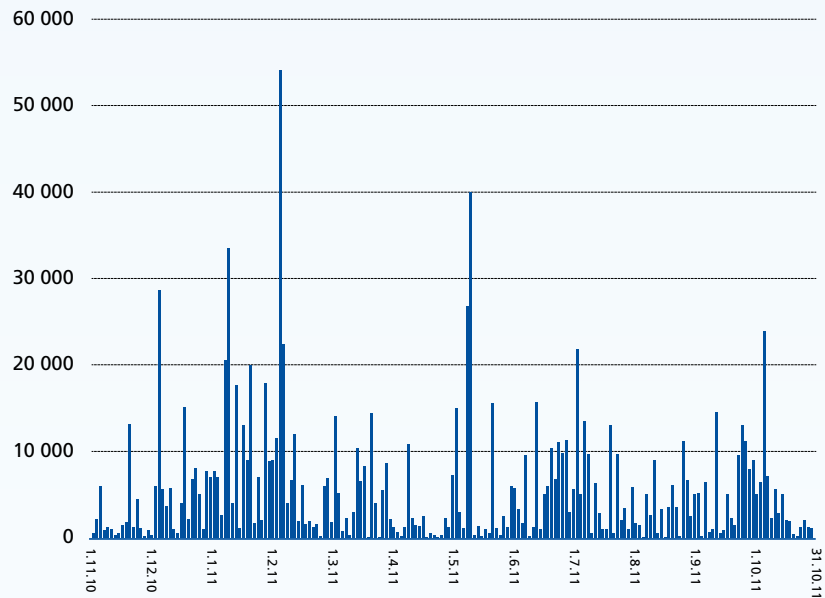
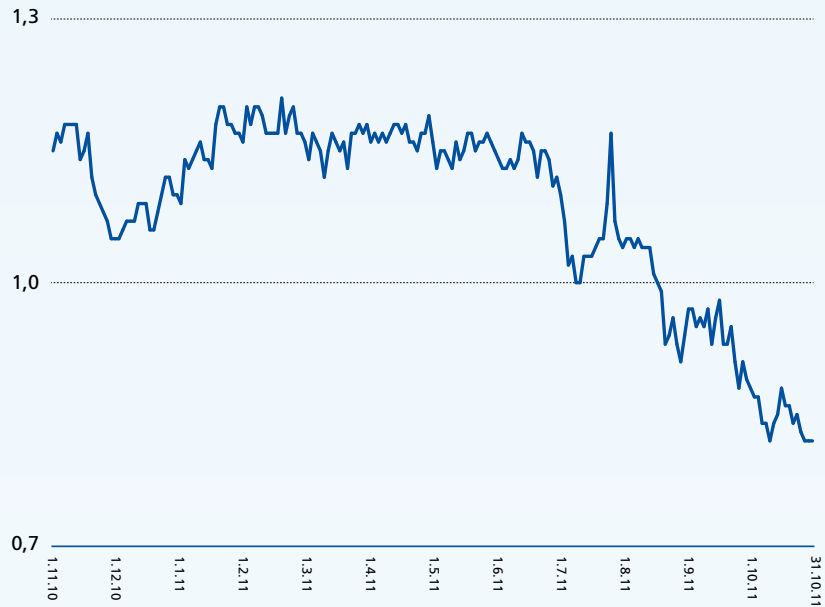
Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.10.2011

Osakkeita/osakas	Omistajien lkm	Osuus omistajista, %	Osakkeita, kpl	Osuus osakkeista, %
1 - 100	110	12,8 %	6 082	0,04 %
101 - 1000	530	61,6 %	223 046	1,42 %
1001 - 10000	179	20,8 %	571 939	3,65 %
10001 - 100000	35	4,1 %	1 083 769	6,92 %
100001 -	7	0,8 %	13 769 311	87,90 %
	861	100,0 %	15 654 147	99,94 %
joista hallintarekisteröityjä	3		5 675	0,04 %
Yhteistilillä			10 119	0,06 %
Yhteensä			15 664 266	100,00 %

Omistajaryhmät 31.10.2011

	Omistajia kpl	Hallintarekisteröityjä	Osuus omistajista, %	Osakkeita, kpl	Osuus osakkeista, %
Yritykset	56	1	6,5 %	10 488 798	67,0 %
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3	1	0,3 %	146 620	0,9 %
Julkisyhteisöt	1		0,1 %	75 000	0,5 %
Kotitaloudet	797		92,6 %	4 941 921	31,5 %
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1		0,1 %	928	0,0 %
Ulkomaat	3	1	0,3 %	880	0,0 %
Yhteistilillä				10 119	0,1 %
Yhteensä	861	3	100,0 %	15 664 266	100,0 %

OSAKEKURSSI JA -VAIHTO TILIKAUDELLA 2011

Takoma Oyj
Haarlankatu 1, 33230 Tampere
www.takoma.fi